

JAARSTUKKEN

Noardeast-Fryslân 2023

Eshuis Registeraccountants B.V.
Voor waarmarkingsdoeleinden
behorend bij controleverklaring
d.d. 5 juni 2024

GEMEENTE
NOARD
EAST FRYSLÂN

Voorwoord

In deze jaarrekening kijken wij terug op het jaar 2023. Financieel sluiten we dit jaar positief af. Het resultaat in 2023 komt uit op € 10,2 miljoen. Dit is vooral het resultaat van een aantal incidentele meevallers. Tegelijkertijd blijft het vooruitzicht onzeker voor de toekomst. De Rijksoverheid heeft nog steeds geen duidelijkheid gegeven over de langere termijn na 2025.

De oorlog in Oekraïne zorgde voor nieuwe uitdagingen. Nederland kreeg te maken met vluchtelingen uit Oekraïne en stijgende energiekosten. Als gemeente hebben wij een groot aantal Oekraïense vluchtelingen weten op te vangen op verschillende locaties in de gemeente. Verder is er een breed plan van aanpak opgesteld waarin de gemeente inwoners heeft ondersteund die problemen ondervonden van de stijgende energietarieven.

De stijgende energiekosten hadden ook impact op de verschillende voorzieningen, zoals de dorpshuizen. Dankzij het beschikbaar stellen van een significant bedrag hebben dorpshuizen en andere maatschappelijke voorzieningen de mogelijkheid gehad om hun gebouwen te verduurzamen om zo de energiekosten omlaag te brengen.

Onze gemeente heeft uiteraard ook verder gewerkt aan de ambities uit het lokaal akkoord. We zijn 'Ferbun mei de Mienskip' en werken samen met de Mienskip in het realiseren van de grote opgaven. 2023 stond daarbij in teken van het op stoom komen van de woningbouwprojecten. Ook op het terrein van de energietransitie zijn er mooie stappen gezet, zoals in Eanjum. Aan grote projecten, zoals de scholenbouw in Kollum en Dokkum en het Harddraverspark, is in 2023 hard gewerkt. Om verder invulling te geven aan onze belofte "Ferbun mei de Mienskip" is eenmalig het budget van het dorpen- en wijkenfonds opgehoogd waarmee de Mienskip is staat is gesteld om met eigen ideeën en projecten aan de slag te gaan in haar omgeving.

2023 is ook het laatste jaar geweest van de ambtelijke samenwerking met onze buurgemeente Dantumadiel. Het jaar heeft in teken gestaan van de ontvlechting van de twee organisaties dat uiteindelijk succesvol tot afronding is gebracht. Er rest enkel nog de ontvlechting van de ICT-systemen waarmee de beide gemeente elk hun eigen weg kunnen gaan, maar ook als burens goed met elkaar op kunnen trekken.

Als college kunnen we positief terugkijken op dit jaar. Ondanks de grote ontwikkelingen die de organisatie heeft door moeten gaan en de plotselinge ontwikkelingen in de wereld hebben we het jaar positief af kunnen sluiten. Het is daarbij mooi hoe college en raad de samenwerking met elkaar hebben kunnen vinden en gezamenlijk tot oplossingen zijn gekomen. Gezien de financieel onzekere tijden die voor ons liggen, zal onze inzet zijn om deze samenwerking verder vorm te geven.

Leeswijzer

Dit zijn de jaarstukken 2023 van de gemeente Noardeast-Fryslân. Zoals hoort volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaan de jaarstukken uit een jaarverslag en een jaarrekening.

Jaarrekening

In deel II van de jaarstukken vindt u de jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit de balans met toelichting, een kort overzicht van baten en lasten en een aantal bijlagen.

De jaarrekening sluit in 2023 met een positief saldo van afgerond € 10,2 miljoen.

In het hoofdstuk Rekeningresultaat leest u de belangrijkste oorzaken van het positieve saldo van de jaarrekening. Dit bedrag ziet u op de balans terug onder het eigen vermogen. In het Raadsvoorstel bij de jaarrekening hebben wij een voorstel gedaan hoe dit saldo besteed kan worden.

Jaarverslag

In deel I van de jaarstukken vindt u het jaarverslag. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording. In de programmaverantwoording staan niet de hoofdfuncties, maar werken we met de (door de gemeenteraad) vastgestelde programmastructuur en thema's.

Programmaverantwoording

Voor elk programma is omschreven waarover het programma gaat, wat de doelen en speerpunten zijn. U leest hier ook:

- *De voorgenomen bestuurlijke activiteiten in 2023, zoals die in de begroting zijn vastgesteld.*
- *Een omschrijving van de voortgang van de doelen.*
- *Een weergave van de stand van zaken per doelstelling/activiteit. We werken met de verkeerslichten:*

	Vinkje: realisatie doelstelling is gehaald/gereed; going concern
	Groen: realisatie doelstelling ligt op schema
	Oranje: realisatie doelstelling loopt vertraging op
	Rood: realisatie doelstelling is niet gehaald

- *Een beschrijving van wat er in 2023 is bereikt en wat daarvoor is gedaan in 2023.*
- *Een overzicht wat de uitvoering van de doelstelling/activiteiten heeft gekost. Zoals ook in de begroting gebeurt, zijn de baten en lasten per thema genoemd.*
- *Wanneer de afzonderlijke verschillen van baten en lasten per thema groter zijn dan € 100.000, of een noemenswaardige oorzaak hebben, worden deze verschillen verder toegelicht.*
- *Wanneer een 'min' teken voor een bedrag is afgedrukt betekent dit een nadeel.*
- *In de tabellen worden cijfers afgerond op duizendtallen, daardoor kunnen er afrondingsverschillen ontstaan in de tabellen.*
- *Een totaaloverzicht met daarbij de eventuele afwijkingen van opnames of stortingen in de reserves.*

Wij willen iedereen bedanken voor zijn of haar inzet bij het maken van de jaarstukken 2023.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Programmaverantwoording	7
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer	8
Programma 2: Mienskip	17
Programma 3: Soarch en Wolwêzen	28
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	43
Programma 5: Wenjen en Omjouwing.....	58
Programma 6: Iepenbiere Romte	79
Algemeine dekkingsmiddels	89
Overhead	93
Heffing Vennootschapsbelasting	97
Onvoorzien	99
Rekeningresultaat.....	100
Analyse begrotingsrechtmatigheid	102
Paragrafen	107
Paragraaf lokale heffingen.....	108
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	114
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	119
Paragraaf financiering.....	127
Paragraaf bedrijfsvoering.....	130
Paragraaf verbonden partijen	137
Paragraaf grondbeleid	155
Jaarrekening	159
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling	160
Balans per 31 december.....	167
Toelichting op de balans per 31 december 2023	171
Schatkistbankieren	198
Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	199
Gebeurtenissen na balansdatum.....	200
Overzicht van baten en lasten 2023	201
Bijlage 1 Overzicht incidentele baten en lasten.....	202
Overzicht baten en lasten per programma per taakveld 2023	203
WNT-verantwoording 2023.....	206
Verantwoording ten aanzien van SiSa	207
Rechtmatigheidsverantwoording	214
Vaststellingsbesluit	215

JAARVERSLAG

Noardeast-Fryslân
2023

Programmaverantwoording

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Portefeuillehouder(s) : J.G. Kramer & B. Koonstra

Inleiding:

Met het motto 'Samen, persoonlijk en in de buurt' werkt de gemeente Noardeast-Fryslân aan haar dienstverlening. De gemeente stelt zich daarbij dienstbaar op. De afgelopen jaren is daarbij een lijn ingezet waarin de gemeente duidelijk, bereikbaar en betrouwbaar is. De gemeente wil deze lijn de komende jaren doortrekken door de dienstverlening verder te professionaliseren, efficiënter te maken en de kwaliteit te vergroten. Om dit te doen wordt de komende jaren de dienstverlening gemonitord en klantenprocessen efficiënter ingericht.

Inwoners, bedrijven en klanten moeten gemakkelijker met de gemeente in contact kunnen komen. Hierbij wordt ook gekeken naar digitale middelen om deze communicatie te verbeteren.

Inwoners moeten in veilige omgeving kunnen wonen en deze omgeving ook als veilig ervaren. Samen met ketenpartners, zoals de politie, werkt de gemeente aan deze veilige omgeving. Daarin heeft de gemeente een regisserende rol en een kaderstellende rol door middel van het veiligheidsbeleid. Deze laatste rol komt tot uiting in de veiligheidsagenda *Mei elkoar foar feiligens*. Op de veiligheidsagenda wordt ook zo veel mogelijk aangesloten in het programma. Daarbij wordt op actuele thema's ingespeeld, maar ook verder gewerkt aan jeugdproblematiek en ondermijning.

In het Lokaal akkoord is een belangrijke rol weggelegd voor evenementen in de gemeente. De rol van de gemeente is daarbij om toe te zien dat de gemeente op een verantwoorde manier plaatsvinden. Om organisatoren hierbij te ondersteunen is in 2020 het evenementenbeleid opgesteld. Deze wordt de komende jaren verder uitgevoerd. In aansluiting op het lokaal akkoord wordt de komende jaren gewerkt aan een plek waar evenementen plaats kunnen vinden en worden organisatoren verder ondersteund in het organiseren van hun evenement.

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft een stedenband met Crediton en Fulda. Dit is een internationale samenwerking. Deze samenwerking heeft potentie en de komende jaren wordt gewerkt aan het benutten deze potentie. Bestaande verbindingen worden daarbij uitgebouwd en nieuwe kansen worden benut.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
101.1	Doel: Professionele, efficiënte en kwalitatieve dienstverlening met aandacht voor het behouden van de menselijke maat en persoonlijk contact		
	Subdoel 1: De waardering van de dienstverlening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2023 minimaal een 7,5. (2018: 6,7)		
	Activiteit 1a: Jaarlijks wordt de klanttevredenheid en -bejegening gericht op het verbeteren van onze dienstverlening gemonitord.		Resultaat gehaald. Omdat dit elk jaar gemeten wordt en inzichtelijk wordt middels de jaarrapportage wordt dit doel niet meer meegenomen in de doelen 2024.
	Activiteit 1b: Investeren in een organisatie-ontwikkelingsprogramma gericht leren denken en handelen vanuit de behoefte van de klant (klantbetrokken benadering) en de zelfredzaamheid van de klant bevorderen.		Activiteit 1a kan samengevoegd worden met activiteit 2a. Zie toelichting bij 2a.
	Subdoel 2: Klantprocessen meer efficiënt en effectief inrichten.		
	Activiteit 2a: Aan de hand van de klantreis methode processen verbeteren en efficiënt inrichten zodat de inwoner beter geholpen wordt. In 2023 worden 3 klantreizen uitgewerkt.		Dit wordt opgepakt in 2024. Een start met de klantreizen is in Q1 2024 inmiddels gemaakt.
	Subdoel 3: Betere service dienstverlening openbare ruimte aan je klanten.		
	Activiteit 3a: Invoeren Meldingen Openbare Ruimte (MOR) systeem die eenvoudig is te gebruiken is voor onze inwoners.		Fixi is succesvol geïmplementeerd.
	Activiteit 3b: Inrichten KCC Gemeentewerk en Iepenbiere romte.		Geen voortgang na implementatie Fixi geweest i.v.m. prioritering ontvlechting. Plan is om dit door te schuiven naar 2025. Dan is het programma Dienstverlening afgerond. En is ook duidelijk hoe we dit het beste kunnen inpassen en inrichten.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
101.2	Doel: Verbeteren van de communicatie met de bedrijven, klanten en inwoners		
	Activiteit 1: In 2023 zal een onderzoek naar het gebruik van een chatfunctie op de website worden uitgevoerd		Het onderzoek is uitgevoerd, en zal in 2024 verder worden opgepakt en eventueel worden uitgewerkt.
102	Doel: De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte.		
	Subdoel 1: De komende jaren wordt er ingezet op de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag door: het verminderen van criminaliteit en overlast het versterken van de sociale positie en de jongeren perspectief bieden het verstoren van de negatieve groepsdynamiek het voorkomen van aanwas het vergroten van het veiligheidsgevoel in de wijken en dorpen en onder de jongeren		
	Activiteit 1A: De aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag wordt verder ontwikkeld.		App is geïmplementeerd. Externe partners zijn er bij betrokken.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Subdoel 2: Een evenementenrijke gemeente met een gezond horecaklimaat, waarbij een veilig verloop vooropstaat. Overlast, geweld en excessief middelengebruik wordt zoveel als mogelijk voorkomen.		
	Activiteit 2A: Het in 2020 vastgestelde evenementenbeleid wordt doorgezet.	✔	De planvorming van de Elfstedentocht wordt verder ontwikkeld (going concern) De jaarwisseling is weer groot ingezet door Feiligens en de boa's. Er waren wel incidenten, verder goed verlopen.
	Activiteit 2B: Er wordt een evenemententerrein in Dokkum ontwikkeld.	✔	De raad heeft aangegeven dat de motie is voldaan. Daarmee hebben wij ook uitvoering gegeven aan deze activiteit. In 2024 wordt dit verder opgepakt met het vormen van het nieuwe evenementenbeleid.
	Activiteit 2C: Organisatoren worden ondersteund in de professionalisering van hun evenement door middel van de organisatie van workshops en bijeenkomsten.	✔	Er is een wisseling van de wethouder geweest. Inmiddels is de bijeenkomst voor evenementenorganisaties georganiseerd.
	Activiteit 2D: De meerwaarde en het inrichten van de functie van een gemeentelijke horecacoördinator wordt verkend.	✔	De horecacoördinator is de contactpersoon voor de horeca-ondernemers. Dit betekent dat wanneer de ondernemers vragen hebben, de coördinator er zorg voor draagt dat de vragen beantwoord worden. De horecacoördinator is de spin in het web tussen de gemeente en de horeca in de gemeente. De bijeenkomsten (2x per jaar) met de horeca worden door de horecacoördinator georganiseerd.
	Subdoel 3: Medewerkers, inwoners en ondernemers herkennen ondermijnende criminaliteit en weten hoe en waar ze dit moeten melden. Er is hierbij specifiek aandacht voor het buitengebied.		
	Activiteit 3A: Er wordt extra ingezet op de ambtelijke en bestuurlijke integriteit en weerbaarheid in relatie tot het thema ondermijning door middel van bijeenkomsten.	✔	Uitvoering van het plan van aanpak is van start gegaan.
	Activiteit 3B: Er wordt extra ingezet op de ambtelijke en bestuurlijke integriteit en weerbaarheid in relatie tot het thema ondermijning door middel van workshops	✔	Uitvoering van het plan van aanpak is van start gegaan.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 3C: Het uitvoeren van onderzoeken die voortvloeien uit de in het ondermijningsbeeld genoemde signalen, bovenop de reguliere werkzaamheden.		Verdere uitrol/professionalisering van lokale (gemeentelijke) casustafel. Er wordt een (regionaal) protocol vastgesteld voor het omgaan met drugsdumpingen. Er is een inval gedaan in Dokkum (uithof)
	Activiteit 3D: Er wordt extra ingezet op bewustwording van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie.		Hier wordt uitvoering aangegeven door middel van overleggen en promotie.
	Activiteit 3E: Medewerkers worden getraind in het bibob-beleid om bewustzijn te creëren en het beleid verder te implementeren.		De Wet Bibob staat voor 'Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur'. Deze wet geeft overheidsinstanties (zoals een gemeente) de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen met wie zij zakendoen, te screenen. Het beleid moet nog aangepast worden, door de Omgevingswet heeft dit vertraging opgelopen. Inmiddels is in Q1 2024 gestart met het aanpassen van het beleid.
103.2	Doel: De internationale vriendschapsband met Fulda en Crediton wordt voortgezet.		
	Activiteit: In 2023 wordt samen met het vriendschapscomité Fulda-Crediton gewerkt aan een versterking van de uitwisseling met Fulda en Crediton		Het versterken van de band met Fulda verloopt soepel, mede door het enthousiasme aan de Duitse kant en de omvang van die stad. Er zijn ook contacten met Crediton, dit is een veel kleinere stad. Het niveau van samenwerking/ stedenband bij Crediton zal daarom altijd lager zijn dan bij Fulda.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Dienstverlening</i>
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast-Fryslân (2018)
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
<i>Veilige woon- en leefomgeving</i>
Veiligheidsagenda Noardeast-Fryslân 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)
Handhavingsarrangement met politie (2022)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.
Vereniging van Waddenzeegemeenten	Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzeegemeenten.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving
Shared Servicecentrum Leeuwarden	Het SSL garandeert en faciliteert de ICTvoorzieningen en –dienstverlening voor de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Zij scheidt zoveel mogelijk de randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening.
Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân	De gemeente Dantumadiel laat door de gemeente Noardeast-Fryslân in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen en zoals omschreven in het dienstverleningshandvest (art 7 centrumregeling).

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	9,79	n.v.t.	31-12-2023
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	10,20	n.v.t.	31-12-2023
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2023	955,56	n.v.t.	31-12-2023
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	8,32% € 7.270.000	n.v.t.	31-12-2023
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2022	4,00	8,00	01-03-2024
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2022	0,80	2,30	01-03-2024
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2022	3,10	4,50	01-03-2024
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2022	0,40	1,40	01-03-2024
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2022	4,30	6	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden hiervan zijn seksuele misdrijven, lichamelijk letsel door schuld, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
101 Bestuur	74	77	145	68
102 Dienstverlening	600	588	530	-58
103 Veiligheid	60	109	173	64
Totaal baten	734	774	848	74
Lasten				
101 Bestuur	-2.532	-2.853	-2.678	175
102 Dienstverlening	-925	-1.080	-1.105	-25
103 Veiligheid	-4.380	-4.515	-4.477	38
Totaal lasten	-7.838	-8.449	-8.261	188
Saldo baten en lasten	-7.103	-7.675	-7.413	262
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	175	249	223	-26
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	175	249	223	-26
Resultaat	-6.928	-7.426	-7.190	236

Toelichting op de verschillen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			74
101 Bestuur		68	
Verschillen < € 100.000	I	68	
102 Dienstverlening		-58	
Verschillen < € 100.000	I	-58	
103 Veiligheid		64	
Verschillen < € 100.000	I	64	
Lasten			188
101 Bestuur		175	
Burgemeester en wethouders			
Voorziening wethouderspansioenen	I	161	
Onder meer als gevolg van een gestegen rekenrente is de benodigde storting in de voorziening lager dan begroot. In het raadsvoorstel bij de jaarstukken zal aan de raad voorgesteld worden om de vrijval van € 161.000 toe te voegen aan de reserve Wethouderspansioenen.			
Voorziening wachtgeld voormalig wethouders		-103	
De voorziening is te laag opgenomen. Een aanvullende storting van € 102.000 is noodzakelijk om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.			
Verschillen < € 100.000	I	117	
102 Dienstverlening		-25	
Verschillen < € 100.000	I	-25	
103 Veiligheid		38	
Verschillen < € 100.000	I	38	
Saldo baten en lasten			262

Specificatie reserveringen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Reserves		Bedragen x € 1.000	
Toevoegingen			
Geen afwijkingen in de toevoegingen aan reserves.			
Onttrekkingen			-26
Verschillen < € 100.000	I	-26	
Totaal Reserveringen			-26

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Portefeuillehouder(s) : A.J. Soepboer (t/m oktober 2023) H. Jouta (vanaf november 2023) & J. D. de Vries

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân staan inwoner en samenleving centraal en gaan we uit van de leefwereld van de inwoners in onze samenleving. Dat past bij de veranderde rollen die overheid, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties innemen. Verbondenheid, betrokkenheid en samenwerking zijn kernwoorden van dit programma.

Onze gemeente kent een rijk verenigingsleven en sterke mienskipssin. Activiteiten op het gebied van sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband, verbindt mensen en vergroot de levendigheid van de dorpen. Het is daarom belangrijk initiatieven in de dorpen en wijken te blijven stimuleren en ondersteunen.

Sport, muziek en cultuur dragen bij aan de sociale samenhang. Voor deze activiteiten zijn voorzieningen nodig: dorpshuizen, bibliotheken en sportaccommodaties. Deze voorzieningen moeten toekomstbestendig en duurzaam zijn, betaalbaar, bereikbaar en toegankelijk.

Het onderwijs én de school als sociale plek in wijk en dorp zijn van groot belang in onze gemeente en dat willen we graag behouden. De gemeente heeft samen met de schoolbesturen een integraal huisvestingplan (IHP) ontwikkeld. Dit zal de komende jaren worden uitgevoerd. We stimuleren tegelijkertijd de samenwerking Onderwijs en Zorg, in lijn met de Friese preventie-aanpak (FPA).

Als Fryske gemeente willen we onze eigen taal en de streektaalen meer koesteren. De gemeente doet zelf meer om het Frysk een prominente plek te geven en ook in het onderwijs te stimuleren.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
201.1	Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers		
	Subdoel: Toename van de levendigheid in de dorpen.		
	Activiteit 1: Stimuleren en faciliteren van sociale activiteiten (o.a. subsidieregeling kleine activiteiten en systeem voor het vergemakkelijken van een vergunningaanvraag).		<p>Het stimuleren en activeren van sociale activiteiten heeft plaatsgevonden en geresulteerd in 30 aanvragen mbt de subsidieregeling feesten Doarpen en Stêd.</p> <p>Maar er is nog geen systeem aangeschaft omdat hierbij afstemming gezocht wordt met ontwikkelingen Omgevingswet. In dit kader is een nieuwe applicatie beschikbaar gekomen. Mogelijke aanschaf wordt verder onderzocht.</p>
	Activiteit 2: Uitvoeren van de Cultuurnota.		<ul style="list-style-type: none"> - Jaarsubsidie Sense verlaagd en Theaterkerk Nes opgenomen in jaarlijks subsidieprogramma; - Gemeentelijke Cultureel Ambassadeur aangesteld; - Samenwerking Streekargyf en Bibliotheek Noord Fryslân geïntensiveerd. Organiseren bv samen 1x per 2 maanden een lezing en hebben de Nynke van Hichtum collectie verworven; - Op basis van de Stimuleringsregeling Keunst en Kultuer zijn 16 subsidies verleend voor een totaal bedrag van €72.000,--; - Binnen Opus3 is een cultuurcoach aangesteld die breed cultuuraanbod voor basisonderwijs samenstelt.
	Activiteit 3: Uitvoeren van de Sportnota.		<ul style="list-style-type: none"> - De uitvoering van het Sportakkoord ligt bij Sport Fryslân. Dit verloopt naar wens. Sport Fryslân werkt vanuit een activiteitenplan om sport te stimuleren in onze gemeente. - Aan het einde van 2023 is het Sportakkoord herijkt voor de periode 2023-2026.
201.2	Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van burgers		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Subdoel: Inwoners hebben meer mogelijkheden voor invloed op hun eigen leefomgeving.		
	Activiteit 1: Inzetten (continueren en ophogen) van het Dorpen- en wijkenfonds.		In 2023 was er in totaal €405.000 beschikbaar. Regulier budget €300.000, €105.000 restantbedrag van voorgaande jaren. 41 besturen hebben de basisondersteuning aangevraagd. Er zijn 25 aanvragen ingediend voor leefbaarheidsinitiatieven. Ondanks het extra restant bedrag zijn half december vier aanvragen afgewezen vanwege het bereiken van het subsidieplafond.
	Activiteit 2: Ontwikkelen Dorpen- en wijkenbeleid en inbedden van de Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM's) in dit beleid.		Er is nog geen Dorpen en Wijkenbeleid, ontwikkeld. Er zijn organisatorisch voorbereidingen getroffen om voortgang te boeken. De ontwikkeling van het beleid is gepositioneerd binnen het cluster Mienskip. De werving van een beleidsadviseur Leefbaarheid heeft plaatsgevonden. De beleidsmedewerker is aangesteld en zal zich bezig gaan houden met het ontwikkelen van visie en beleid waarbij inbedding van de DOM's plaatsvindt.
	Activiteit 3: Een dorpen-en wijkenagenda maken met de dorpen. Hierbij de toekomstbeelden uit de Omgevingsvisie en de dorpsbiografieën betrekken (zie programma 5).		Medewerker leefbaarheid is aangesteld. De startnotitie is opgepakt
	Subdoel: Participatie structureel inbedden in de gemeentelijk werkwijze.		
	Activiteit 1: Participatiebeleid ontwikkelen met bijbehorende handreikingen voor het organiseren van participatie.		Het participatiekader is vastgesteld en het uitvoeringsprogramma opgesteld. In december is een adviseur participatie geworven.
202.1	Toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Subdoel: De maatschappelijke voorzieningen voor sport, cultuur en ontmoeten zijn toekomstbestendig: duurzaam, betaalbaar, bereikbaar en toegankelijk.		
	Activiteit 1: Project verduurzamen maatschappelijk vastgoed uitvoeren.		Er zijn 48 aanvragen van de subsidieregeling duurzaamheidsmaatregelen voor maatschappelijke organisaties toegekend. Een aantal aanvragen zijn nog in behandeling. De aanvraagtermijn voor de subsidieregeling energiecompensatie is verlengd van 1 oktober naar 31 december 2023. Er zijn 39 aanvragen toegekend. Er zijn nog een aantal aanvragen in behandeling.
	Activiteit 2: Dialoog voeren met de mienskip over de voorzieningenstructuur op momenten dat daar aanleiding toe is.		Doorlopend proces. Structureel onder de aandacht van de dorpencoördinatoren.
203.1	Inspirerende fysieke schoolomgeving		
	Subdoel: De onderwijs- en voorschoolse voorzieningen zijn toekomstbestendig, betaalbaar en blijven goed bereikbaar voor leerlingen. Met aandacht voor actuele ontwikkelingen rondom zorg en welzijn.		
	Activiteit 1: Uitvoering geven aan het IHP.		Het gemeentebestuur heeft de ontwikkelrichting voor de uitbreiding van de Campus Kollum vastgesteld en de benodigde budgetten hiervoor zijn door de gemeenteraad beschikbaar gesteld. De vier onderwijsinstellingen en de gemeente hebben een convenant getekend om te komen tot een nieuw scholenpark De nieuwbouw van de Pionier is in maart 2023 gestart en de bouw loopt volgens planning. Oplevering van het gebouw zal in maart 2024 plaatsvinden. De raad is middels een informatiesessie geïnformeerd over de visie van Stichting Arlanta en Aeres in Buitenpost om te komen tot een dependance Voortgezet Onderwijs in de school Fjouwerhoeke te Hantumhuzen. Voor deze uitbreiding is een aanvraag voor bekostiging bij de gemeente ingediend voor het programma 2025

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 2: Kleine scholenbeleid ontwikkelen.		In ht kader van het te ontwikkelen beleid wordt vanaf 1 september 2023 in opdracht van de Stichting Arlanta een breed onderzoek uitgevoerd naar het toekomstbestendig huisvesten van kleine scholen in de oosthoek. Betrokkenheid van de gemeente bij onderzoek (en onderzoeksvragen) is geborgd. Begin 2024 worden de eerste resultaten van dit onderzoek opgeleverd.
204.1	Versterken van de culturele identiteit		
	Subdoel: Behâld en fuortsterkjen fan it Frysk en de streekeigen talen en dêrmei de meartaligens.		
	Activiteit 1: Uitvoeren van relevante onderdelen uit de Cultuurnota.		Gesprekken over mogelijkheden (nieuwe) huisvesting museum Dokkum gevoerd. Overleg ontwikkelingsmogelijkheden museum Kollum gestart.
	Activiteit 2: Uitvoeren van het Fryske Taalbelied.		It oantal oeren fan de amtner Frysk is útwreide mei 4 oeren. Der is in oersetter/projektstiper oansteld foar 16 oeren yn de wike. Sy is dwaande west mei 'Jou bern in boek', de kursussen Frysk, it Aksjeplan Frysk en de taridings foar de Fryske wike 2024
	Activiteit 3: Opstellen actieplan Frysk.		Der is wurke oan it Aksjeplan Frysk. Begjin jannewaris 2024 is dit plan fêststeld troch it kolleezje. Der is in praatplaat Frysk makke foar de kollega's, sadat se witte hoe't se mei it Frysk omgean moatte yn it skriftlik ferkear en mei mûnelinge kontakten.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Sociale verbondenheid</i>
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
<i>Maatschappelijke voorzieningen</i>
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
<i>Schoolomgeving</i>
IHP Noardeast-Fryslân
Actieplan en Startnotitie Zorg en Onderwijs
<i>Culturele identiteit</i>
Frysk Taalbelied "Mei elkoar foarút mei it Frysk" (2020)
Cultuurnota Noardeast-Fryslân (2022)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs
Elan Onderwijsgroep	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Niet-Sporters	%	2022	58,00	46,40	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
201 Voorzieningen	0	30	24	-6
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	64	66	153	87
203 Sport	70	313	459	147
204 Cultuur	5	262	400	138
Totaal baten	139	670	1.036	366
Lasten				
201 Voorzieningen	-601	-2.588	-1.121	1.466
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	-3.988	-4.772	-4.325	447
203 Sport	-402	-562	-539	23
204 Cultuur	-3.593	-4.252	-3.945	307
Totaal lasten	-8.584	-12.174	-9.930	2.244
Saldo baten en lasten	-8.445	-11.504	-8.894	2.610
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	877	3.942	1.836	-2.106
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	877	3.942	1.836	-2.106
Resultaat	-7.568	-7.562	-7.058	504

Toelichting op de verschillen Programma 2: Mienskip (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			366
201 Voorzieningen			-6
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-6	
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid			87
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	87	
203 Sport			147
Specifieke Uitkering (SPUK) Sport: In 2023 zijn de middelen besteed welke beschikbaar waren gesteld in 2021 en 2022. Deze zijn niet in de begroting 2023 meegenomen. Doordat de lasten gelijk zijn aan de baten heeft het geen invloed op het resultaat.	I	84	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	63	
204 Cultuur			138
Bibliotheekwerk: De Specifieke Uitkering (SPUK) D23 Lokale bibliotheekvoorziening was niet begroot, maar is wel ontvangen. Deze geormerkte middelen zijn aan de bibliotheek uitbetaald. Daarom zijn de baten gelijk aan de lasten en heeft deze afwijking per saldo geen invloed op het resultaat.	I	101	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	37	
Lasten			2.244
201 Voorzieningen			1.466
Dorpsbiografieën: In afwachting van de afronding van het provinciaal project Dorpenatlas, gerelateerd aan ons gemeentelijk project dorpsbiografieën, is het project in de wacht gezet. Wel zijn er de nodige voorbereidingen getroffen zodat in 2024 het project van start kan. Het project (20 dorpsbiografieën) begint dus ook te lopen vanaf 2024 t/m 2025. Geen lasten betekent dat geen geld uit de reserve Coalitieakkoord 2022 en de algemene reserve wordt gehaald. Daarom heeft per saldo deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	100	
Realisatie dorpen- en wijkenagenda: In 2023 is een startdocument opgesteld. De uitvoering van het project volgt in 2024. Geen lasten betekent dat geen geld uit de reserve Coalitieakkoord 2022 wordt gehaald. Daarom heeft deze afwijking per saldo geen invloed op het resultaat.	I	200	
Verduurzamingsmaatregelen voor maatschappelijke organisaties: Maatschappelijke organisaties konden tot en met 31 december 2023 aanvragen doen, daarna eindigde de subsidieregeling. Er zijn 48 aanvragen toegekend en een aantal aanvragen zijn nog in behandeling. In april 2023 was het subsidieplafond (€ 300.000) van de subsidieregeling bereikt. De raad heeft eind april € 800.000 beschikbaar gesteld zodat het subsidieplafond verhoogd kon worden en organisaties een beroep konden blijven doen op de subsidieregeling.	I	575	

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Er is een inschatting gemaakt van het aantal mogelijke aanvragen. Dit is te hoog ingeschat waardoor er budget overblijft. Minder lasten betekent dat minder geld uit de algemene reserve wordt gehaald. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat, omdat het overgebleven budget in de algemene reserve blijft.		
Energiecompensatie voor maatschappelijke organisaties: De aanvraagtermijn voor de subsidieregeling energiecompensatie is verlengd van 1 oktober naar 31 december 2023. De regeling is nu afgelopen. Er zijn 39 aanvragen toegekend en er zijn nog een aantal aanvragen in behandeling. De verleende subsidiebedragen varieerden tussen de € 500 en € 19.000. Niet alle maatschappelijke organisaties hebben een aanvraag ingediend. Waarschijnlijk omdat er nog sprake was van een bestaand contract tegen gunstige tarieven. Het benodigde bedrag voor de regeling is te hoog ingeschat. . Minder lasten betekent dat minder geld uit de algemene reserve wordt gehaald. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat, omdat het overgebleven budget in de algemene reserve blijft.	I	548
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	43
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid		447
Opstellen en uitvoeren Integraal Huisvestings Plan (IHP): Dit is een lopend project. De opdracht is in 2023 aan Lindhorst onderwijshuisvestingadviseurs gegund om het IHP te actualiseren. De opdracht is nog niet afgerond en daarom vindt de betaling plaats na afronden van de opdracht in 2024. Geen lasten betekent dat geen geld uit de algemene reserve wordt gehaald. Daarom heeft deze afwijking per saldo geen invloed op het resultaat.	I	101
Resultaat kapitaallasten onderwijshuisvesting: Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	I	198
Dekking afboekboekwaarde De Fjouwerhoeke: Door de complexiteit van de planvorming loopt de uitvoering vertraging op. De Fjouwerhoeke wordt nog gebruikt voor onderwijs. Daarom heeft de onttrekking van de afboekwaarde nog niet plaatsgevonden. Geen lasten betekent dat geen geld uit de algemene reserve wordt gehaald. Daarom heeft deze afwijking per saldo geen invloed op het resultaat.	I	106
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	42
203 Sport		23
In 2023 zijn de middelen besteed welke beschikbaar waren gesteld in 2021 en 2022. Deze zijn niet in de begroting 2023 meegenomen. Doordat de baten gelijk	I	-84

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
zijn aan de lasten heeft het geen invloed op het resultaat.		
Door de gelden van de SPUK GALA en de restanten van de oude sportregelingen in 2021 en 2022 is het volledige sportbudget van 2023 niet besteed.	I	70
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	37
204 Cultuur		307
Fryske plaknammen: It projektbudzjet fan 2024 -2027 foar de oanpassing kombebuoding is nei foaren helle om it projekt hielendal oanpakke te kinnen. Foar in grut part is dit útfierd, allinnich noch de bebuoding fan de Nationale Bewegwijzeringsdienst en de kuier - en fytsbuorden moatte noch oanpast wurde. Dat wurdt yn 2024 fierder oppakt. Minder lêsten betsjut dat minder jild út de algemiene reserve helle wurdt. Per saldo hat dizze ôfwiking gjin ynfloed op it resultaat, omdat it oerbleaune budzjet yn de algemiene reserve bliuwt.	I	210
Frysk taalbelied: It Aksjeplan Frysk is yn it 4e fearnsjier (kwartaal) fêststeld. Dat betsjut dat de útfiering noch geande is en noch net alle kosten makke binne. Dizze sille yn 2024 terjochte komme. Minder lêsten betsjut dat minder jild út de algemiene reserve helle wurdt. Per saldo hat dizze ôfwiking gjin ynfloed op it resultaat, omdat it oerbleaune budzjet yn de Koälysje-akkoart 2022 bliuwt.	I	86
Bibliotheekwerk: De Specifieke Uitkering (SPUK) D23 Lokale bibliotheekvoorziening was niet begroot, maar is wel uitgegeven. De inkomsten vanuit het Rijk zijn hiervoor ontvangen (zie baten). Daarom zijn de lasten gelijk aan de baten en heeft deze afwijking per saldo geen invloed op het resultaat.	I	-101
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	112
Saldo baten en lasten		2.610

Specificatie reserveringen Programma 2: Mienskip

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	
Geen afwijkingen in de toevoegingen aan reserves.	
Onttrekkingen	
-2.106	
Algemene reserve	
-1.676	
Verduurzamingsmaatregelen voor maatschappelijke organisaties:	-575
Maatschappelijke organisaties konden tot en met 31 december 2023 aanvragen doen, daarna eindigde de subsidieregeling. Er zijn 48 aanvragen toegekend. Een aantal aanvragen zijn nog in behandeling. In april 2023 was het subsidieplafond (€ 300.000) van de subsidieregeling bereikt. De raad heeft eind april € 800.000 beschikbaar gesteld zodat het subsidieplafond verhoogd kon worden en organisaties een beroep konden blijven doen op de subsidieregeling. Er is een inschatting gemaakt van het aantal mogelijke aanvragen. Dit is te hoog ingeschat waardoor er budget overblijft.	
Energiecompensatie voor maatschappelijke organisaties:	-548
De aanvraagtermijn voor de subsidieregeling energiecompensatie is verlengd van 1 oktober naar 31 december 2023. De regeling is nu afgelopen. Er zijn 39 aanvragen toegekend. Er zijn nog een aantal aanvragen in behandeling. De verleende subsidiebedragen varieerden tussen de € 500 en € 19.000. Niet alle maatschappelijke organisaties hebben een aanvraag ingediend. Waarschijnlijk omdat er nog sprake was van een bestaand contract tegen gunstige tarieven. Het benodigde bedrag voor de regeling is te hoog ingeschat.	

Reserves	Bedragen x € 1.000	
Fryske plaknammen: It projektbudget fan 2024 -2027 foar de oanpassing kombebuoding is nei foaren helle om it projekt hielendal oanpakke te kinnen. Foar in grut part is dit útfierd, allinnich noch de bebuoding fan de Nationale Bewegwijzeringsdienst en de kuier - en fytsbuorden moatte noch oanpast wurde. Dat wurdt yn 2024 fierder oppakt.	-210	
Dekking afboekboekwaarde De Fjouwerhoeke: Door de complexiteit van de planvorming loopt de uitvoering vertraging op. De Fjouwerhoeke wordt nog gebruikt voor onderwijs. Daarom heeft de onttrekking van de afboekwaarde nog niet plaatsgevonden.	-106	
Opstellen en uitvoeren Integraal Huisvestings Plan (IHP): Dit is een lopend project. De opdracht is in 2023 aan Lindhorst onderwijshuisvestingadviseurs gegund om het IHP te actualiseren. De opdracht is nog niet afgerond en daarom vindt de betaling plaats na afronden van de opdracht in 2024.	-101	
Verschillen kleiner dan € 100.000	-136	
Reserve dekking afschrijvingen		
Geen verschillen		
Reserve Ontwikkelfonds		
Verschillen kleiner dan € 100.000	-2	-2
Reserve Coronacompensatie		
Verschillen kleiner dan € 100.000		
Reserve Coalitie akkoord 2022		
Realisatie dorpen- en wijkenagenda: In 2023 is een startdocument opgesteld. De uitvoering van het project volgt in 2024.	-200	-428
Dorpsbiografieën: In afwachting van de afronding van het provinciaal project Dorpenatlas, gerelateerd aan ons gemeentelijk project dorpsbiografieën, is het project in de wacht gezet. Wel zijn er de nodige voorbereidingen getroffen zodat in 2024 het project van start kan. Het project (20 dorpsbiografieën) begint dus ook te lopen vanaf 2024 t/m 2025.	-50	
Verschillen kleiner dan € 100.000	-178	
Totaal Reserveringen		-2.106

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Portefeuillehouder(s) : J.D. de Vries

Inleiding:

Onder de term 'sociaal domein' verstaan we alle inspanningen die de gemeente verricht rond werk, participatie en zelfredzaamheid, zorg en jeugd, op basis van de Wmo 2015, de Participatiewet, Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

Het moment van de grote systeemwijziging binnen het sociaal domein in 2015 (de decentralisaties), ligt alweer ver achter ons. We zijn als gemeente de laatste jaren gericht bezig om de transformatie vorm en inhoud te geven.

De maatschappelijk opgaven en de ontwikkelingen binnen het sociaal domein vragen niet zozeer om een nieuwe visie, maar wel om een aanscherping van visie en uitgangspunten. En deze moeten herkenbaar terug komen in doelstellingen en ambities, middels de uitvoering van projecten en actieprogramma's. Zodat de transformatie daadwerkelijk zichtbaar wordt in de mienskip.

Het coalitieakkoord geeft op een ambitieuze wijze een stevige impuls en richting aan de transformatie voor de komende jaren.

De gemeente Noardeast-Fryslân zet daarom in dit programma, vooral in op het stimuleren-, uitbreiden – en bevorderen van:

- **De samenwerking tussen *Zorg en Onderwijs***
- **Een gevarieerd *Wonen en Zorg* aanbod**
- **Uitbreiden *Partnerschap* met Dokwurk**
- **Gezondheid en Welzijn middels een *community aanpak***
- ***Talentontwikkeling* en het opzetten en faciliteren van netwerken**
- **De doorontwikkeling *Aanpak armoede***

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
301	Stimuleren samenwerking Zorg en Onderwijs		
	Actieplan/project Onderwijs-Zorg. Doel van dit 3 jarige project is om duurzaam doorverwijzingen van jeugdigen met een zorgvraag naar gebiedsteams en directe verwijzers sterk te reduceren. En daarmee navenant de kosten van Jeugdzorg		
	Subdoel is om de effectiviteit, snelheid en kwaliteit van de oplossing op de zorgvraag te verhogen. De werkwijze hierin is om preventief de zorgvraag van de jeugdige aan – en op te pakken op de werkvloer van de scholen evt. samen met aanbieders en ouders. En bij voorkeur ter plaatse een oplossing te bieden. Normalisering staat centraal in het actieplan. Scholen dienen plannen/pilots in die beoordeeld worden voor financiering vanuit het Jeugdzorgbudget.		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit: uitvoering van het project en actieplan.		<p>Naast de lopende projecten zijn er nieuwe projecten gestart op: De Tijstream + SKF, Holwerd; Nynke van Hichtum + SKF, Dokkum; Piter Jelles, Dokkum; Lauwers College, Kollum.</p> <p>De schoolmaatschappelijk werkers zijn na de zomervakantie gestart op Bernwird, Bornwird; De Twine, Dokkum; De Hoeksteen, Dokkum; Prins Bernhardschool, Kollum; De Wrâldwizer, Oosternijkerk, 't Oegh, Munnekezijl; De Burgerschool, Dokkum; Prov Casimirschool, Kollum; De Tijstream, Holwerd; Nynke van Hichtum, Dokkum en het Lauwers College, Kollum</p> <p>Druk & Dwars trainingen worden gegeven door een combinatie van leerkrachten en pedagogisch medewerkers.</p> <p>De regiegroep Zorg & Onderwijs heeft scholen bezocht scholen om bekendheid te genereren bij directies. Ook bovenschools is er regelmatig contact.</p> <p>Er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor kwaliteitsondersteuners van Arlanta en schoolmaatschappelijk werkers met als doel verkrijgen inzicht in elkaars expertise, zodat men elkaar kan aanvullen.</p> <p>Er is gewerkt aan het koppelen van jeugdzorgtrajecten op kind-nivo aan de leerlingen op bovenstaande scholen. Dit is lastig. Zowel AVG-technisch als op inhoud.</p>
302	Stimuleren van een gevarieerd Wonen en Zorg aanbod		
	Project Woon-Zorg (-Welzijn) visie Korte termijn doelen zijn het realiseren van een lokale Woon-Zorg (en Welzijn) visie en het opleveren van een meerjarig actieprogramma.		
	De visie en het actieprogramma moeten er toe leiden dat op de lange termijn er, in zowel grote – als kleine kernen, sprake is van een gevarieerd wonen-zorg-welzijn aanbod voor alle inwoners.		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit: uitvoering van het project en actieprogramma.		Na de brede bestuurlijke bijeenkomst hebben meerdere ambtelijke sessies met stakeholders plaatsgevonden om de visie inhoud en vorm te geven. Allereerst is focus gelegd op de doelgroep ouderen, waarna de aandachtsgroepen zijn toegevoegd. In november is de gemeenteraad informierend meegenomen in de opgave die we op ons af zien komen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. In december is de integrale conceptvisie voorgelegd tijdens een tweede brede bestuurlijke bijeenkomst. De integrale conceptvisie is positief ontvangen. Het proces om te komen tot een uitvoeringsagenda wordt opgestart zodra het visietraject is afgerond.
303	Uitbreiden <i>Partnerschap met Dokwurk</i>		
	Project Uitbreiding taken en rol GR Dokwurk. Doel van het project is om de rol van Dokwurk in het sociaal domein opbouwend in de tijd (2023, 2024) te verbreden en te vergroten. Zowel qua verantwoordelijkheden als uitvoering.		
	Activiteit: Uitvoering van het project.		Er is op managementniveau met Dokwurk oriënterend gesproken over het elkaar versterken bij de uitvoering Participatiewet, Jeugdwet en WMO. Er is informatie uitgewisseld over expertises en kwaliteiten en er is besproken waar deze ingezet kunnen worden. Dokwurk gaat onderdeel uitmaken van het samenwerkingsplatform (in oprichting) in kader van nieuw welzijnsbeleid. Samen met de gemeente wordt onderzocht welke financiële strategie gevolgd moet worden om Dokwurk als Sociaal Ontwikkelbedrijf toekomst bestendig te maken. Dit is nodig gezien de verandering van de doelgroepen (grotere begeleidingsbehoefte) en de krimp in het Wsw personeel. In het pand aan de Rijdstraat in Kollum is de uitbreiding van kantoorgelegenheid (werkplekken) voor het gebiedsteam gerealiseerd.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
304	Bevorderen van Gezondheid en Welzijn middels een community aanpak		
	Project Fryske Mienskip Oanpak Doel van het project is vormgeven en realiseren van een community aanpak volgens de uitgangspunten en het gedachtegoed van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en het (IJslands) Preventiemodel.		
	Activiteit: - uitvoering van het project; - Uitwerken van de aanpak gericht op zinvolle vrijetijdsbesteding.		Het gedachtegoed van de Fryske Mienskip Oanpak is opgenomen in het vastgestelde Strategisch beleidskader welzijn. De organisaties in het welzijnsdomein worden in stelling gebracht om, in co-creatie met elkaar, met de mienskip en de gemeente, aan de uitvoering invulling te geven. We zoeken hiervoor naar partnerschap in de vorm van een samenwerkingsplatform dat hiermee aan de slag kan gaan. Het vormgeven van het samenwerkingsplatform en de werkwijze is een groeiproces.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
305	Bevorderen Talentontwikkeling en het opzetten en faciliteren van netwerken (Onderwijs, Ondernemers, Overheid)		
	<p>Project Versnellingsagenda/Regiodeal (overkoepelend) De Regiodeal zet in op de versterking (doel) van drie thema's in de regio: onderwijs & arbeidsmarkt, innovatie & ondernemerschap en regionale samenwerking & marketing. Projecten die bijdragen aan de groei van de economie in de regio.</p>		
	<p>1. Project Startswerkplaats Doel van dit project is om 1 praktijklocatie te realiseren voor Praktijkonderwijs, VMBO's, ROC's, bedrijven en lokale overheid, met duurzaamheid als uitgangspunt.</p>		
	<p>Activiteit: uitvoeren van het project.</p>		Er is een haalbaarheidsonderzoek gedaan voor de Startwerkplaats. Dit onderzoek wordt betrokken bij de keuze voor huisvesting van de werven.
	<p>2. Leerwerk-loket NOF Doel van het Leerwerkloket is om iedere inwoner die een leer- of ontwikkelvraag heeft een passend aanbod te doen. Werkgevers, werkzoekenden, ondernemers en jongeren kunnen terecht voor de volgende stap in persoonlijke ontwikkeling.</p>		
	<p>Activiteit: uitvoeren van het project.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Werkstart heeft actie ondernomen om naamsbekendheid bij werkgevers te vergroten - Jongerenadviseur is aangetrokken en zet in op samenwerking onderwijs en jongeren - Nieuw adviseurs zijn aangetrokken - Tussenevaluatie heeft plaatsgevonden
306	Bevorderen en door ontwikkelen Aanpak armoede		
	<p>Uitvoeringsprogramma Armoedebeleid (<i>Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid 2022-2026</i>)</p>		
	<p>Doel van dit actieprogramma is om Armoede te bestrijden door middel van de inzet van voorlichting, communicatie, advies, samenwerkingspartners, gerichte voorzieningen en fondsen.</p>		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit: uitvoering van het actieprogramma.		In 2023 zijn een aantal acties uit het actieplan Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid 2022-2026 uitgevoerd en doorontwikkeld, namelijk: <ul style="list-style-type: none"> - Het communicatieplan is afgerond - Het project Geldloket is gestart. Projectleider is aangesteld - Besluit genomen pilot projecten Voorzieningswijzer, Vroegsignalering en Energiecoach voort te zetten - Onderzoek inkomenseffecten minimaregelingen is afgerond en vormt basis voor het intensiveren en verbeteren van de gemeentelijke minimaregelingen.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Langer leven in goede gezondheid</i>
Gezondheidsbeleid 2014-2017
In concept:
Gezondheidsbeleid/handhavingsbeleid
<i>Meer maatschappelijke participatie</i>
Kadernota "samen leven, sterk voor elkaar" (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
"Het nieuwe jongerenwerken DDFK"
In Concept
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018/(2019)
Actieplan Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid 2022 - 2024
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022-2025
<i>Gunstiger opvoedklimaat</i>
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk	Uitvoering geven aan de Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Sociaal Domein Fryslân	Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van de wettelijke taken op deze terreinen doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren. Vanuit SDF participeren wij ook in 'Foar Fryske Bern'.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer in de regio Noordoost Fryslân. Dit om de leefbaarheid te vergroten.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	1,2	4,2	01-03-2024
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	13,00	24,00	01-03-2024
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2022	1,80	2,40	01-03-2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2022	637,50	825,40	01-03-2024
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2022	1,00	1,00	01-03-2024
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2022	4,00	6,00	01-03-2024
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2022	72,00	72,20	01-03-2024
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2022	2,00	1,00	01-03-2024
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2023	291,50	344,80	01-03-2024
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2023	223,60	191,50	01-03-2024
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	10,40	11,10	01-03-2024
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	1,30	1,00	01-03-2024
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2023	0,30	0,30	01-03-2024
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	750,00	710,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Ingrado
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of	CBS

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
	gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
301 WMO (maatschappelijke participatie)	5.192	13.814	10.139	-3.676
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	0	0	49	49
303 Inkomensondersteuning	15.461	15.255	19.794	4.539
304 Participatie	647	1.773	2.211	439
305 Jeugdwet	0	38	95	57
306 Gezondheid	0	104	220	116
307 Welzijnswerk	0	159	147	-12
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	951	951	1.087	137
Totaal baten	22.250	32.093	33.742	1.649
Lasten				
301 WMO (maatschappelijke participatie)	-21.192	-26.341	-20.844	5.497
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	-508	-1.139	-584	555
303 Inkomensondersteuning	-21.635	-21.500	-24.669	-3.170
304 Participatie	-13.967	-14.860	-16.358	-1.498
305 Jeugdwet	-14.636	-18.327	-20.069	-1.742
306 Gezondheid	-2.642	-2.859	-2.672	186
307 Welzijnswerk	-1.042	-1.135	-1.090	45
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	-3.323	-3.527	-3.840	-313
Totaal lasten	-78.945	-89.688	-90.127	-439
Saldo baten en lasten	-56.695	-57.594	-56.385	1.210
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	2.183	2.722	849	-1.872
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.183	2.722	849	-1.872
Resultaat	-54.511	-54.872	-55.535	-663

Toelichting op de verschillen Programma 3: Soarch en Wolwêzen (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		1.649
301 WMO (maatschappelijke participatie)		-3.676
Bij de 2 ^e Turap zijn de baten en lasten ten behoeve van de Opvang Oekraïne niet goed verwerkt. In de jaarrekening 2023 ontstaan hogere baten vanwege een hogere opvangcapaciteit dan gedacht. Ook was nog geen rekening gehouden met een nog te ontvangen vergoeding voor transitiekosten. Zie ook lasten.	I	-3.655
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-21
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. gebiedsteam)		49

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	49
303 Inkomensondersteuning		4.539
Pas in oktober 2023 is het wetsvoorstel Energietoeslag 2023 aangenomen. Voor 2022 is lange tijd onduidelijk geweest in welke mate de meerkosten werden gecompenseerd. De gedeeltelijke compensatie voor 2022 is uiteindelijk alsnog in 2023 ontvangen. Ook voor 2023 is lang onduidelijk geweest of en in hoeverre volledige compensatie beschikbaar zou komen. Nieuw is nu een vangnetregeling. Door een hoger gebruik dan verwacht gaat de gemeente hier wel een beroep op doen, inclusief een vergoeding voor uitvoeringskosten. Net als 50% van de andere gemeenten. Voorzichtigheidshalve hebben we hiervoor geen voordeel opgenomen.	I	2.263
Een hogere rijksbijdrage op Specifieke Uitkering BUIG omdat de definitieve beschikking veel hoger uitvalt dan de voorlopige beschikking.	I	2.398
Een verwachte verrekening voor gemeentelijk armoedebeleid is onder energietoeslag verantwoord.	I	-112
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-10
304 Participatie		439
De uitvoering van de Wet inburgering (WIN), via een specifieke uitkering, leidt tot een vrijval ten gunste van de exploitatie.	S	286
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	153
305 Jeugdwet		57
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	57
306 Gezondheid		116
In 2023 zijn een aantal regelingen vanuit het Rijk omgezet naar nieuwe regelingen. Zo maken de GIDS-gelden nu onderdeel uit van de specifieke uitkering GALA. Hierdoor ontstaat een voordeel..	I	194
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-78
307 Welzijnswerk		-12
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-12
308 Onderwijs		137
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	137
Lasten		-439

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
301 WMO		5.497
Bij de 2 ^e Turap zijn de baten en lasten ten behoeve van de Opvang Oekraïne niet goed verwerkt. In de jaarrekening 2023 is per saldo ruim € 1,045 miljoen extra voordeel. Dit ontstaat voor een deel door lagere kosten voor inhuur van personeel. Zie ook baten.	I	5.208
De kosten voor WMO vallen in algemene zin iets lager uit. Hier is sprake van een minder grote toename van cliënten dan verwacht. Aandachtspunt is specifiek WMO Dagbesteding. Hier nemen kosten toe, met mogelijk een raakvlak met het beleidsproduct Re-integratie (zie onder 304) ten aanzien van arbeidsmatige dagbesteding. De gemeente zet hier meer op in. .	I	84
Het nadeel op WMO Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang ontstaat door verrekeningen met SDF over 2022.	I	-122
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	326
302 Toegang zorg en ondersteuning		555
Het budget voor Innovatie en transformatie 3D was deels ook bedoeld ten behoeve van re-integratie en participatie. Daar is nu een nadeel (zie onder 304).	I	464
Onder Gebiedsteam WMO en Jeugd worden de kosten van de inzet van personeel ten behoeve van seizoensinvloeden en wachtlijsten verantwoord. Door de ontvlechting, personele mutaties en ziekteverzuim is een deel van het incidentele budget niet ingezet.	I	248
Onder loketvoorzieningen Sociaal Domein zijn de kosten van de inzet van Praktijkondersteuners Huisartsen (POH) op het gebied van de GGZ verantwoord. Tegenover deze kosten staat gedeeltelijk een vergoeding.	I	-156
303 Inkomensondersteuning		-3.170
Het nadeel op de BUIG ontstaat vrijwel volledig op het onderdeel participatiewet bijstand en heeft te maken met hogere uitkeringen (bedrag per uitkering).	I	-1.291
Pas in oktober 2023 is het wetsvoorstel Eenmalige Energietoeslag 2023 aangenomen. Net als in 2022 is voor 2023 ruim gebruik gemaakt van de regeling. Van de wettelijke regeling tot 120 % hebben 2.632 cliënten gebruik gemaakt. Van de gemeentelijke regeling van 120 tot 130 % hebben 102 cliënten gebruik gemaakt. Het gebruik van de gemeentelijke regeling is aanzienlijk lager dan verwacht. Dit leidt tot een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve. Vanwege de late besluitvorming loopt de uitvoering deels door in 2024. Zie ook baten.	I	-3.033
Op het beleidsproduct Schuldhulpverlening zijn ook budgetten opgenomen ten behoeve van energiearmoede. De eventuele kosten zijn niet op dit onderdeel terecht gekomen waardoor een voordeel van € 401.000 ontstaat.	I	401
De uitgaven voor het gemeentelijk armoedebeleid blijven achter bij de beschikbare budgetten. Een deel van het beschikbare budget betreft overheveling. Het gebruik van diverse regelingen is lager dan verwacht. Dit is ook terug te zien bij bijv. bijzondere bijstand.	I	497

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Het aantal kwijtscheldingen valt lager uit dan verwacht, waardoor een voordeel van € 123.000 ontstaat.	I	123
De uitgaven voor bijzondere bijstand en bijbehorende regelingen vallen uiteindelijk lager uit, door een lager gebruik van de regeling dan verwacht.	I	224
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-91
304 Participatie		-1.498
De bijdrage aan Sociale Werkvoorziening Dokwurk valt per saldo hoger uit dan begroot.	I	-130
Het beleidsonderdeel Re-integratie en participatie is in belangrijke mate uitbesteed aan Dokwurk. Zichtbaar is dat de kosten voor BAB-banen en Beschut Werk toenemen. Dokwurk voert ook het project Meedoen uit. Een belangrijk deel van het tekort ontstaat door kosten voor het project Werkstart. Een deel van de kosten wordt opgevangen via de Algemene Reserve.	I	-1.104
De uitvoering van de Wet inburgering (WIN) en de onderwijsroute zijn niet goed verwerkt in de budgetten. Dit vraagt nadere aandacht en onderzoek.	S	-264
305 Jeugdwet		-1.742
Ondanks tussentijdse bijstellingen vallen de kosten voor jeugdzorg toch hoger uit. Hiervoor zijn meerdere oorzaken aan te wijzen:	I	-1.937
<ul style="list-style-type: none"> - In de jaarrekening 2022 was rekening gehouden met overlopende posten. Achteraf gezien blijken de doorbelaste kosten van hersteltrajecten hoger dan verwacht en ingeschat. - Het aantal cliënten neemt toe (7% meer). - Verschuiving naar duurdere tarieven. Zichtbaar is dat de profiel intensiteit combinatie (PIC) verschuift. - Verrekeningen en afrekeningen met SDF op specifieke onderdelen van Jeugdzorg 		
De kosten voor een Persoons gebonden budget (PGB) vallen lager uit. Het aantal PGB's neemt af, maar de gemiddelde kosten per PGB nemen juist weer toe.	I	250
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-55
306 Gezondheid		186
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	186
307 Welzijnswerk		45
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	45
308 Onderwijs		-313
In de jaarrekening 2022 waren de kosten voor leerlingenvervoer nog lager dan verwacht. In de jaarrekening 2023 zorgen nakomende verrekeningen uit 2021 en vooral 2022 voor een nadeel.	I	-210
Door een zo optimaal mogelijke inzet van verschillende rijksregelingen vallen de lasten voor overig onderwijsbeleid lager uit.	I	102
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-204
Saldo baten en lasten		1.210

Specificatie reserveringen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	-1.872
Algemene reserve	-1.315
De verwachte gemeentelijke inzet ten behoeve van de energietoeslag 2023 is € 416.000 lager. Dit wordt veroorzaakt door een lager gebruik van de gemeentelijke regeling van 120-130 %. Voorstel is om dit eenmalig nog ter dekking van de risico's beschikbaar te houden ten behoeve van de afwikkeling van 2023 in 2024.	
Door de ontvlechting, personeelsverloop en ziekteverzuim is de inzet op wachtlijsten WMO er wel geweest, maar is incidenteel ruim € 3.000 gebruikt. Het restant van ruim € 196.000 dient voor 2024 incidenteel beschikbaar te blijven.	
Een onttrekking van € 400.000 ten behoeve van energiearmoede heeft niet hoeven plaats te vinden. Dit project is programma-overstijgend.	
Een onttrekking van € 127.500 ten behoeve van Volksgezondheid heeft niet hoeven plaats te vinden. In 2023 is met het beschikbaar komen van de specifieke uitkering GALA meer rijksgeld beschikbaar.	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	
Reserve Coronacompensatie	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	
Reserve Coalitieakkoord	-557
Van de geplande inzet heeft alleen de inzet ten behoeve van het IJslands preventiemodel voor € 133.000 plaats gevonden. Het restant zal later plaats vinden.	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	
Totaal Reserveringen	-1.872

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Portefeuillehouder(s) : R. Slijver & P. Braaksma

Inleiding:

Noardeast-Fryslân staat als nieuwe gemeente voor een grote opgave. Een gerichte economische aanpak moet er toe bijdragen dat de gemeente zich in totaliteit sterk ontwikkelt. In Noardeast-Fryslân zijn van oudsher de sectoren landbouw (met name agrifood), maakindustrie (in het bijzonder de metaalindustrie) en bouwnijverheid sterk aanwezig. Dit zijn de meest stuwende en innovatieve sectoren in de regio. Deze sectoren herbergen vele toppers die wereldwijd koploper zijn maar die bij het grote publiek niet bekend zijn.

In dat licht bezien is het verstandig om extra aandacht voor deze sterke sectoren binnen de gemeente te genereren vanwege hun innovatieve kracht en/of vanwege hun duurzame ontwikkelingspotentie. Het is dan ook noodzakelijk om deze krachten verder te ontwikkelen in samenhang met het onderwijs en de ondernemers. Daarnaast moeten de krachten gebundeld worden om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter te laten aansluiten.

Het faciliteren van het bedrijfsleven in vestigingsmogelijkheden en bereikbaarheid in zijn totaliteit heeft daarbij grote aandacht. Want door de komst van de Centrale As en daarmee een veel betere bereikbaarheid is een duidelijk waarneembare belangstelling voor bedrijfsvestiging op gang gekomen.

Daarnaast dient ingezet te worden op verdere ontwikkelingsruimte voor de bovenregionale positie van Dokkum en de centrumpositie van Kollum voor de leefbaarheid in de gehele gemeente. Ook ontwikkelmogelijkheden voor Hallum zijn in dit kader van belang.

Mogelijk is een insteek op een aantal duidelijke prioritaire onderdelen waarbinnen een aantal thema's van belang zijn als stimulering bedrijvigheid, opwaardering infrastructuur duurzame energie en voorzieningenniveau een te verkiezen strategie.

De gemeente Noardeast-Fryslân kan zich gelukkig prijzen met het gegeven dat ze naast een nationaal park (Lauwersmeer) een werelderfgoed (Waddenzee) en een Nationaal landschap (Noardlike Fryske Wâlden) kent. Zeer waardevolle elementen die een cruciale rol vervullen in het recreatieve en toeristische beleid. In een nog nader uit te werken beleidsplan zal hier met name aandacht voor zijn, zeker in relatie tot het ontwikkelen van streekmerken en de reeds bestaande infrastructuur en voorzieningen.

Om de economische kracht en structuur van de gemeente Noardeast-Fryslân te versterken is het tevens van belang om ook regionaal de samenwerking te zoeken. Het gezamenlijk optrekken met andere gemeenten en de provincie, in de vorm van het werken aan de economische versnellingsagenda, kan daarbij een stevige impuls betekenen. Immers overheden, bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere actoren, werken aan de totstandkoming van een dergelijk instrument voor Noardeast-Fryslân, die in economische zin moet werken aan het versterken van de economische vitaliteit, het verdienend vermogen van de regio en de leefbaarheid in de kernen op peil te houden.

In dit verband is het mogelijk wenselijk om er naar te streven om ook een kernzone te worden waar rekening mee gehouden dient te worden in het provinciale beleid. Verstandiger is het om te stoppen met de focus op economische kernzones en meer aandacht te vragen voor de ontwikkeling van de rest van Fryslân.

Hoofddoelstelling:

Behouden en streven naar een gezond ondernemersklimaat.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Kerdoelen

Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Speerpunten:

- aanbod van bedrijventerreinen;
- provinciaal convenant bedrijventerreinen;
- dienstverlening aan en het faciliteren van de ondernemers;
- contacten met ondernemersverenigingen;
- ontsluiting d.m.v. wegen en digitale mogelijkheden;
- op peil houden van werkgelegenheid;
- bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden met het oog op de leefbaarheid.

Meer instroom en toeleiding naar werk

Speerpunten:

- mismatch op de arbeidsmarkt;
- re-integratie;
- onderwijs;
- ondernemersbelangen.

Toelichting;

- Door aantrekkende economie is de vraag naar bedrijventerreinen op verschillende plaatsen groot. Dat vraagt om actie en zal er zeker toe bijdragen dat het overleg over het aantal m² bedrijventerreinen weer op scherp komt. Dat zal zeker de nodige spanning op gaan leveren in het overleg met de provincie.
- Daarnaast is door de genoemde economische ontwikkeling de vraag naar personeel sterk gestegen. De instroom vanuit de groep lager opgeleiden neemt gestaag toe maar zou mogelijk nog beter kunnen. Daar zal door gerichte acties een antwoord op gevonden moeten worden.

Onderwerp: verbeteren detailhandel en structuur

Kerndoel

Verbeteren detailhandel structuur

Speerpunten:

- ondernemers;
- ondernemersverenigingen;
- overige maatschappelijke voorzieningen(en combi's);
- ANNO onderzoek;
- winkelvloeroppervlak;
- bereikbaarheid;
- compleetheid detailhandel in de grotere kernen.

Onderwerp: meer toekomstbestendige, Duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Kerndoel

Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Speerpunten:

- behoud bedrijvigheid;
- versterken sterke sectoren;
- inzet op innovatie als dragende en stuwende kracht.

Onderwerp: een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Kerndoel

Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Speerpunten:

- ondernemersklimaat;
- marketing en promotie;
- verblijfsaccommodaties;
- recreatieve infrastructuur;
- toeristische voorzieningen.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
401.1	Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven.		
	Smartdoel 1: Het aantal verkochte bedrijfskavels en de lokalisering ervan moet in de periode 2023-2026 in overeenstemming worden gebracht met de behoefte aan uitbreiding.		
	Activiteit 1A: In regionaal verband wordt het convenant geregeld om zodoende voldoende bedrijfsterreinen te ontwikkelen.		Het convenant bedrijventerreinen is vastgesteld.
	Activiteit 1B: In Dokkum wordt tot 2026 12 ha bedrijventerrein ontwikkeld en aangelegd, waarvan 10 ha op Betterwird.		Het bestemmingsplan is onherroepelijk. Uitgifte is gestart.
	Activiteit 1C: In Hallum wordt tot 2026 4 ha bedrijventerrein ontwikkeld en aangelegd.		Vorbereidende werkzaamheden t.b.v. uitbreiding worden voorzien in 2024.
	Activiteit 1D: In Kollumerzwaag wordt tot 2026 2 ha bedrijventerrein ontwikkeld en aangelegd.		Gesprekken met de grondeigenaren zijn nog gaande. Er ligt een concept voorontwerpbestemmingsplan.
	Smartdoel 2: Het relatiebeheer met bedrijven en bedrijvenverenigingen wordt versterkt.		
	Activiteit: Het economisch platform, waarin de bestaande ondernemersverenigingen zijn vertegenwoordigd wordt belegd en actief ondersteund. Voor de landbouw, vertegenwoordigd door o.a. LTO wordt een separaat overleg opgestart.		Periodiek vindt overleg met de landbouwsector plaats. Tevens vindt weer periodiek overleg plaats in het economisch platform (gemeenten en vertegenwoordigers van de bedrijvenverenigingen).
	Smartdoel 3: We blijven inzetten op een nieuwe westelijke ontsluitingsweg Dokkum en oost-tangent Kollum..		
	Activiteit 3A: Er wordt een mobiliteitsstudie opgeleverd (mede voorbereid in ANNO-verband).		De mobiliteitsstudie is gereed.
	Activiteit 3B: Er wordt een onderzoek opgeleverd naar de mogelijkheden om krachtens de samenwerkingsovereenkomst voor de Centrale As ontsluitingswegen uit te werken en te realiseren met provinciale bijdrage.		De Gebiedsstudie Ee-vallei is in ontwikkeling.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 4: In Dokkum wordt in de lopende raadsperiode voldoende parkeercapaciteit gerealiseerd om de behoefte in kwantiteit en kwaliteit te dekken.		
	Activiteit 4A: Er wordt een onderzoek opgeleverd naar de te verwachten ontwikkeling van de parkeerbehoefte in Dokkum, specifiek de binnenstad.		Onderzoek is opgeleverd.
	Activiteit 4B: Voor het vergroten van het aantal parkeerplaatsen t.b.v. de binnenstad worden plannen voorbereid.		De werkzaamheden voor de parkeervisie en -beleid binnenstad zijn gestart. Dit vormt de basis voor concrete plannen die naar verwachting 2024 opgesteld kunnen worden.
401.2	Meer instroom en toeleiding naar werk.		
	Smartdoel 1: De arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen zoals praktijkgeschoolde arbeidskrachten, jongeren in een uitkeringssituatie, herintreders en ouderen groeit met 1,5% in de periode van 2023 - 2025.		
	Activiteit 1A: Er wordt een regiehouder op de activiteiten Kenniswerkplaats en Kennislab ingezet, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.		Voltooid.
	Activiteit 1B: Doelgroepgerichte trajecten worden, in samenwerking met Werkstart, gestimuleerd en meegeorganiseerd.		Er zijn doorlopende campagnes uit gezet via lokale media o.a. gericht op jongeren. Hierdoor weet Werkstart ook jongeren te bereiken die onder "de radar leven" en niet bekend zijn bij de overheid.
	Activiteit 1C: Er wordt nieuw instrumentarium en programma ontwikkeld en in stelling gebracht om de positie van Dokwerk te verstevigen als speler in de lokale economie en arbeidsmarkt.		Dokwerk onderzoekt samen met ondernemers of zij in gezamenlijkheid een energie coöperatie kunnen starten met het oog op duurzame energie. In het pand aan de Rijdstraat zijn werkplekken gerealiseerd voor het gebiedsteam
	Activiteit 1D: Creatie en behoud van BAB-banen (Baan Afspraak Banen) wordt bevorderd.		Voltooid.
	Activiteit 1E: Er wordt een Jongerenpunt ingericht voor de verbetering van gemeentelijke dienstverlening aan jongeren (met arbeidspotentieel) in kwetsbare posities.		Het plan van aanpak is vastgesteld door het college. In 2024 zal een projectleider worden geworven voor uitvoering van het plan van aanpak.
	Activiteit 1F: Er worden doorlopende ambitieroutes arbeidsmarkt, ook experimenteel, ontwikkeld en geïmplementeerd, in samenwerking met Dokwerk en Werkstart.		Vanuit de versnellingsagenda zijn projecten ontwikkeld en als instrument verbonden aan Werkstart. Dit zijn instrumenten rondom Empowerment en instrumenten die de kans op arbeidsmarktoetreding moet vergroten.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 2: Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland.		
	Activiteit 2A: Werkstart wordt doorontwikkeld.		Verloopt volgens planning. Afgelopen jaar heeft Werkstart succes vele inwoners en jongeren geholpen een stap te maken naar leren werken of ontwikkelen.
	Activiteit 2B: Het initiatief Startwerkplaats wordt doorontwikkeld.		Scenario's zijn uitgewerkt en liggen momenteel bestuurlijk voor ter besluitvorming. Na besluit kan het projectplan worden geschreven en een projectleider worden geworven.
	Activiteit 2C: Er wordt een meer outreachende benadering ingevoerd (in samenwerking met QOP) bij projectaanvragen in wording op thema's arbeidsmarkt/onderwijs.		Vanuit Werkstart wordt gekeken welke diensten of instrumenten regionaal nog ontbreken op de thema's onderwijs en arbeidsmarkt. Samen met de betrokken partners wordt vervolgens een verkenning gedaan naar de mogelijkheden van een passende aanvraag bij QOP.
	Smartdoel 3: Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren.		
	Activiteit 3A: Vanuit Werkstart worden actiecampagnes gelanceerd rondom het thema 'een leven lang leren'.		Samen met de betrokken partners is Werkstart een verkenning gestart rondom de organisatie van een regionaal event met als thema LLO.
	Activiteit 3B: Vanuit ANNO III worden koppelingen tot stand gebracht tussen activiteiten Werkstart en opgavetafel 7 'Ambitie en fjoer/gebiedspromotie'.		Activiteit is inhoudelijk gewijzigd. Wel is er een koppeling tussen gebiedspromotie en ANNO III
	Smartdoel 4: Werken aan een Mienskip waarin maatschappelijke waardecreatie centraal staat.		
	Activiteit 4A: De transitie naar een sociale economie, waar maatschappelijke impact maken centraal staat, wordt bevorderd door i.s.m. sociale ondernemingen een ecosysteem voor sociaal ondernemen te versterken en/of te ontwikkelen.		Deze doelstelling en activiteit is buiten de invloedssfeer van de gemeente en kan niet gerealiseerd worden.
	Activiteit 4B: Een betere toegang tot financiering voor sociale ondernemingen wordt bevorderd.		Deze doelstelling en activiteit is buiten de invloedssfeer van de gemeente en kan niet gerealiseerd worden.
	Activiteit 4C: Bevorderd wordt dat overheden en grote bedrijven inkopen bij sociale ondernemingen.		Deze doelstelling en activiteit is buiten de invloedssfeer van de gemeente en kan niet gerealiseerd worden.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 4D: Er wordt instrumentarium ontwikkeld, gericht op het realiseren van maatschappelijke impact.		Deze doelstelling en activiteit is buiten de invloedssfeer van de gemeente en kan niet gerealiseerd worden.
	Activiteit 4E: Het inclusiever maken van de arbeidsmarkt wordt aangejaagd, o.a. via Dokwurk, i.s.m. regionale onderwijsinstellingen, buurgemeenten, provincie en werkgevers.		Deze activiteit is 'going concern'. Dokwurk heeft haar dienstverlening ESF proof ingericht en neemt deel aan ESF trajecten die tot doel hebben de arbeidsmarkt inclusiever te maken. En de drempel voor inwoners met een arbeidsbeperking te verlagen, zodat de kansen op deelname aan de arbeidsmarkt voor deze groep inwoners vergroot wordt.
	Activiteit 4F: Het verlagen van de drempel naar de arbeidsmarkt voor kwetsbare groepen wordt verlaagd.		Dokwurk heeft haar banenplan uitgebreid, om inwoners vanuit een werkpositie te bemiddelen naar de reguliere arbeidsmarkt. Op deze manier wordt de drempel verlaagd. Daarnaast probeert Dokwurk vanuit het project 'Meedoen!', inwoners die nog een stap naar de arbeidsmarkt willen maken, te begeleiden, scholen en via reguliere instrumenten te bemiddelen naar een werkgever.
	Activiteit 4G: Sociaal ontwikkelbedrijf Dokwurk wordt toekomstbestendiger gemaakt.		Dokwurk verbreedt haar dienstverlening aan andere doelgroepen, zoals de Wmo. Zij is o.a. inmiddels aanbieder van dagbesteding. Hiermee boort Dokwurk andere financieringsbronnen aan. Daarnaast is er een oriëntatietraject gestart met het oog op een toekomstbestendig Dokwurk. Hierbij wordt ook gekeken naar de toekomstige financiële houdbaarheid van deze infrastructuur voor diverse doelgroepen en inwoners.
	Activiteit 4H: Kennisvermeerdering bij werkgevers en vakbonden wordt gestimuleerd.		In samenwerking met arbeidsmarktregio Fryslân Werkt door het organiseren van diverse activiteiten zoals een 'Gesprekstafel' over een inclusieve arbeidsmarkt in Friesland.
	Activiteit 4I: De samenwerking binnen de arbeidsmarktregio wordt verbeterd.		Deze activiteit is 'going concern' vanuit Fryslân Werkt, richting de arbeidsmarktregio. Gemeenten werken daarin samen met o.a. het UWV via diverse periodieke overleggen op het terrein van beleid en uitvoering.
402	Creëren en realiseren van de juiste randvoorwaarden voor detailhandelsbeleid.		
	Smartdoel 1: Het in stand houden van het winkelaanbod voor de dagelijkse boodschappen in de kernen van Noardeast-Fryslân.		
	Activiteit: In voorkomende gevallen wordt actief ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen als het gaat om de leegstand in één van de kernen.		De Werkgroep Binnenstad Dokkum richt zich op het aantrekkelijker maken van de binnenstad als winkelgebied, woongebied en verblijfsgebied. Voor de overige kernen in de gemeente is niet iets specifiek geregeld.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 2: De detailhandelsstructuur van Kollum wordt verbeterd.		
	Activiteit 2A: Er wordt een detailhandelsvisie voor Kollum gemaakt.		B en W hebben ingestemd met de detailhandelsvisie. De visie wordt als bijlage gevoegd bij de gemeentelijke Omgevingsvisie, welke door de raad zal worden vastgesteld.
	Activiteit 2B: Er wordt een uitvoeringsprogramma voorgesteld o.b.v. de detailhandelsvisie Kollum.		Na vaststelling van de detailhandelsvisie zal een uitvoeringsprogramma nader worden uitgewerkt in 2024.
	Smartdoel 3: De detailhandelsstructuur van Dokkum wordt verbeterd.		
	Activiteit 3A: De binnenstad wordt versterkt door projecten o.b.v. Binnenstadsvisie, Detailhandelsvisie en Visie Dokkum i.s.m. Werkgroep Binnenstad Dokkum.		Planvorming voor het opwaarderen van het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte in het kader van Impulsaanpak Winkelgebieden is gestart. Uitvoering zal in 2024 e.v. plaatsvinden.
	Activiteit 3B: Het terrassenbeleid voor de binnenstad wordt geactualiseerd.		Is opgepakt. Actualisatie is gereed in 2024.
	Activiteit 3C: Het standplaatsenbeleid voor de binnenstad wordt geactualiseerd.		Is opgepakt. Actualisatie is gereed in 2024.
	Activiteit 3D: Er wordt een verbeterplan voor de stadslogistiek opgeleverd.		Is opgepakt. Actualisatie is gereed in 2024.
403	Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid.		
	Smartdoel 1: Het vormen van sterke regionale clusters van 'impactondernemingen' wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.		
	Activiteit 1A: Er worden voorstellen gedaan in 2023 voor samenwerkingsclusters voor andere bedrijfssectoren.		Zie doorontwikkeling circulaire hub Startwerkplaats.
	Activiteit 1B: Er wordt een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid om één of meer SDG-huizen en/of SDG-steunpunten op te richten in de Regio Noordoost Fryslân.		Er is een regionale verkenning uitgevoerd. Conclusie geen draagvlak voor een SDG-huis of steunpunt.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 1C: De vorming van 'impactondernemingen' o.b.v. Sustainable Development Goals (SDG's) wordt aangejaagd.		Bij de opstelling van Klimaatprogramma wordt gewerkt in de geest van de SDG. Het klimaatadaptatieplan wordt opgeleverd in 2024.
	Smartdoel 2: De omvang van het deel van de lokale MKB bedrijven dat als duurzaam wordt aangemerkt (de Nieuwe Economie Index, NEx) heeft vóór 2026 een omvang van 20% behaald.		
	Activiteit 2A: Bedrijven worden gestimuleerd meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen en in samenwerkingsclusters te werken aan innovaties in de productie en de procestechnologie.		Going concern, o.a. via de Fumo worden bedrijven benaderd over maatregelen.
	Activiteit 2B: Bedrijven worden ondersteund bij de transitieopgave van een lineair naar een circulair bedrijfsmodel door financieel en strategische adviezen vanuit bedrijvencontactfunctionarissen, Stadswerkplaats en SDG-House.		Going concern, er worden gesprekken met sector gevoerd.
	Activiteit 2C: In de landbouw/ agri-foodsector wordt de transitie naar duurzame producten en duurzamere productiewijze actief bevorderd.		Going concern, er worden gesprekken met sector gevoerd.
	Activiteit 2D: In samenwerking met de landbouwsector worden maatregelen voorgesteld om de biodiversiteit te vergroten.		Going concern, er worden gesprekken met sector gevoerd door landbouwadviseur.
	Activiteit 2E: Duurzame en circulaire initiatieven vanuit dorpen en ondernemers worden gestimuleerd en gefaciliteerd.		Going concern, IMF fonds beschikbaar.
	Activiteit 2F: Bedrijven worden gestimuleerd afval als grondstof te gebruiken.		Going concern, via Fumo worden bedrijven hierop geactiveerd.
	Activiteit 3D: Bedrijven stimuleren afval als grondstof te gebruiken.		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
404	De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten.		
	Smartdoel 1: Er worden meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeergebied en Waddengebied gerealiseerd in de periode 2023-2026, met accent op kleinschaligheid, ecologie en gebiedsinpassing.		
	Activiteit 1A: Afronding en verkenning vervolgpriject rondje Lauwersmeer (verbeteren van de in-frastructuur en voorzieningen). Aansluiting zoeken bij het Wereld Erfgoed Centrum, Lauwersoog (WEC).		<p>Het project Rondje Lauwersmeer is qua uitvoering helemaal afgerond. Hier speelt alleen nog de financiële en administratieve afwikkeling die doorloopt tot in 2024.</p> <p>Voor Lauwersoog is in opdracht van de Stuurgroep Lauwersmeer een Inspiratiedocument gemaakt voor de ruimtelijke ontwikkeling van het dorp. Deze is vooral van belang voor de gemeente Hogeland.</p> <p>Er is in 2023 een Toekomstagenda voor het Lauwersmeergebied gemaakt. Hierin staan de opgaven genoemd voor de komende 10 tot 30 jaar.</p>
	Activiteit 1B: Het programma Friese Waddenkust wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.		De gemeente neemt deel aan de projecten: Holwerd aan zee, Op paad lâns it Waad, Sense of Place en Dijkversterking Koehool Lauwersmeer. Binnen de samenwerking van 1Dyk wordt met alle betrokken partijen hieraan gewerkt.
	Activiteit 1C: De ontwikkeling van de opvaarten wordt (verder) in uitvoering genomen waar zich kansen voordoen.		Een effectstudie en kostenraming is gemaakt van het bevaarbaar maken van de sluis Noorderverlaat bij Dokkum. Besluitvorming over de daadwerkelijke uitvoering moet nog plaatsvinden. Dit betreft dan combinatie van restauratie en bevaarbaarheid van de sluis. De vaarroutes van Dokkum naar Wierum en Ternaard zijn bij 1Dyk ingebracht.
	Activiteit 1D: Er wordt een IKW-aanvraag voor de kust ingediend.		De provincie Fryslân werkt aan de IKW-aanvraag voor de kust. Dit betreft een brede aanvraag voor de waddenkust waarin naast de Waadhoeke ook onze gemeente en andere partijen zijn betrokken (1Dyk).
	Activiteit 1E: Er worden 6 parels aan de Waddenkust ontwikkeld.		We werken aan 6 parels aan de Waddenkust: Paesens Moddergat, Wierum-Ternaard, Holwerd en Noard-Fryslân Binnen en Bûtendyks, Op Paad Lâns it Waad en Sense of place. Binnen de samenwerking van 1Dyk vindt de uitwerking plaats.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 2: Dokkum en Kollum beter en meer ontwikkelen tot toeristische en recreatieve centra in de periode 2023-2026.		
	Activiteit 2A: Het Harddraverspark in Dokkum wordt ontwikkeld in samenhang met ontwikkeling Tolhuispark (zie ook programma 5).		Voor de herinrichting van het Harddraverspark is door de raad een ontwikkelkader vastgesteld. Dit ontwikkelkader wordt in 2024 uitgewerkt in een Voorlopig Ontwerp en vervolgens Definitief Ontwerp. Voor de stakeholders zijn een aantal bijeenkomsten gehouden.
	Activiteit 2B: De parkeercapaciteit in en voor het centrum van Dokkum wordt zodanig vergroot dat in de parkeerbehoefte van bezoekers en recreanten voorzien wordt.		Voor de planuitwerking van het Harddraverspark is een extra opgave voor parkeren meegenomen. Deze maakt onderdeel uit van het ontwikkelkader. Uitwerking en besluitvorming hierover vindt plaats in 2024
	Activiteit 2C: Uitvoering Kollum Watersportdorp fase 2 (overige projecten).		Het project Kollum Watersportdorp fase 2 is afgerond. Voor de Voorstraat in Kollum is een visiedocument gemaakt. Deze is als onderdeel toegevoegd aan de omgevingsvisie van de gemeente.
	Activiteit 2D: Súd Ie 3e fase (route Dokkum-Lauwersmeer/Oostmahorn) wordt uitgevoerd.		<p>a. realisatie Fietspad Súd Ie</p> <p>Voor het fietspad Súd Ie is het helaas noodzakelijk gebleken om in december een traject van onteigening via een raadsverzoek aan De Kroon op te starten. In het parallelle spoor blijft de gemeente zich wel steeds inzetten op minnelijke verwerving. Deze omstandigheid van vertraagde aanleg heeft tot onvermijdelijk gevolg dit project financieel onder druk komt te staan voor gemeente en provincie als gezamenlijke risicodragende partijen voor dit project.</p> <p>Hiernaast loopt er nog een beroep tegen het eerder door de gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan voor het fietspad Súd Ie bij de Raad van State.</p> <p>b. Ontsluiting Noordelijke Stadsgrachten vanaf de Súd Ie De aanbesteding en realisatie van een verhoogde Aalsumerpoortbrug met bijbehorende zware noodbrug is doorgeschoven van 2023 naar 2024.</p> <p>c. Realisatie van een verhoogde Saatsenbrêge Het realisatietraject van de verhoogde Saatsenbrêge kon in 2023 eindelijk in uitvoering worden gebracht. De voltooiing van de Dm-vaarroute Súd Ie komt daarmee vóór het vaarseizoen 2024 in zicht.</p>

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 2E: Nieuw havenbeleid wordt vastgesteld voor de gemeente met bijzondere aandacht voor Dokkum.		Er is begonnen met het opstellen van nieuw havenbeleid voor de gemeente. Alle havens zijn in kaart gebracht en kennis is opgehaald van andere gemeenten. Besluitvorming over het nieuwe havenbeleid vindt plaats in eerste helft van 2024. Verder zijn de verordening heffing lig- en staangeld, alsmede de verordening heffing en inning bruggelden geactualiseerd.
	Smartdoel 3: De groei van de vrijetijdssector wordt bevorderd in balans met de leefomgeving. In 2026 zijn er meer bezoekers, bestedingen en banen dan nu (visie 2030 50% meer ten opzichte van 2020).		
	Activiteit 3A: De visie 'Land waar je landt; eropuit in de regio Noordoost Fryslân' wordt ten uitvoer gebracht in samenhang met de uitvoering van de Versnellingsagenda, onderdeel regiomarketing en bestemming.		Het project regiefunctie en basisinfrastructuur Regio Marketing Toerisme (RMT) is dit jaar in uitvoering geraakt. Met dit project worden de acties uit de toeristische visie handen en voeten gegeven. Het project betreft een samenwerking met andere gemeenten, Stichting RMT en NHL Stenden.
	Smartdoel 4: In 2026 hebben Friese inwoners profijt van een slimme groei van het toerisme.		
	Activiteit 4A: In provinciaal verband participeren en samenwerken aan de opgaven in de beleidsnota 'Gastvrij Fryslân 2028'.		Er is deelgenomen aan diverse provinciale beleids- en werkgroepen (o.a. kennis voor toekomst, accommodatiebeleid).
	Activiteit 4B: Het opstellen van nieuw ruimtelijk beleid voor verblijfsaccommodaties.		Het ontwikkelkader voor logiesaccommodaties is in concept gereed en heeft ter inzage gelegen. Er zijn 4 informatie / inspraakbijeenkomsten in de gemeente geweest. Besluitvorming over het ontwikkelkader vindt plaats in eerste helft 2024.
	Smartdoel 5: In 2023 is er sectoraal gemeentelijk beleid voor de landbouw om kansen op het gebied van (natuur-inclusieve) landbouw, duurzaamheid en biodiversiteit te benutten.		
	Activiteit 5A: Er wordt een meerjarenagenda opgesteld.		Omgevingsprogramma Landbouw wordt opgesteld. Gereed 2025.
	Activiteit 5B: Er wordt een gebiedsplan 'herstel bodemdaling watersysteem Dongeradiel' aan de raad voorgelegd, voorbereid in samenwerking met de provincie.		De door GS ingestelde gebiedscommissie werkt aan planvorming

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Masterplan Waterfront Dokkum (2011)</i>
Lauwersmeer presentatie 22-11-2012
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020;
Merk Fryslân: Strategisch Marketingplan 2015-2018
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân 2022-2035
ANNO III 2022-2025 Samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
Detailhandelsstructuurvisie verzorgingsgebied Dokkum
Toekomstvisie Voorstraat Kollum
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
Regiodeal fase II: De Versnellingsagenda
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Gezamenlijke visie op Toerisme en Recreatie in Noordoost-Fryslân 2020-2030
Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025
Meer jaren aanpak 2022-2026 en Jaarplan Stichting RMT 2022
Beleidsnota Gastvrij Fryslân 2028, provincie Fryslân (2020)
'De wind in de zeilen' Gebiedsagenda Lauwersmeer 2020-2023
Investeringskader Waddengebied 2016-2026
Toekomstplan 2020 De Marrekrite (2016)
Omgevingsvisie provincie Fryslân 'De romte diele' (2020)
Zwerven door Fryslân: Plan van Aanpak Integrale Toeristische Basisinfrastructuur Fryslân (2015)
Actieplan Noordoost aan het Wad 1 (2016)

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven</i>
Het op peil houden en versterken van de recreatieve en toeristische infrastructuur (water en land)
Marketing en gastheerschap van de regio (via subsidie Stichting Regiomarketing en Toerisme)
Beoordelen, verlenen en vaststellen van subsidies op het gebied van recreatie en toerisme
Het houden van overleggen met stakeholders en het afleggen van bedrijfsbezoeken
Ondersteunen van recreatieve en toeristische ondernemers bij het realiseren van hun plannen
Advisering over recreatieve en toeristische vraagstukken

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijk belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap
Bedrijvencentrum Dokkum	Opgericht door de ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Noardeast-Fryslân. Doel is het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers
IJswegencentrale Oostergo	Opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Funcziemenging	%	2022	46,20	53,80	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
401 Economie en werkgelegenheid	4	4	4.009	4.006
403 Recreatie en toerisme	834	887	829	-58
Totaal baten	837	891	4.838	3.948
Lasten				
401 Economie en werkgelegenheid	-900	-956	-5.138	-4.182
403 Recreatie en toerisme	-647	-914	-659	255
Totaal lasten	-1.546	-1.870	-5.797	-3.927
Saldo baten en lasten	-709	-979	-959	21
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	933	819	669	-150
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	933	819	669	-150
Resultaat	224	-160	-289	-129

Toelichting op de verschillen Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		3.948
401 Economie en werkgelegenheid	I	4.006
Voor de ANNO promotiedagen is er een vergoeding ontvangen. Aan de lasten kant is er ook een overschrijding in de kosten. Per saldo heeft deze afwijking bijna geen invloed op het resultaat, in de begroting is geen rekening gehouden met de extra inkomsten.		62
Vanuit het rijk ontvangen wij voor de Regiodeal middelen tot en met 2024. Volgens de richtlijnen BBV lopen deze middelen via de exploitatie. Hierdoor zijn er hogere baten dan begroot. Aan de lasten kan is er een evengrote overschrijding in de kosten. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		3.925

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Verschillen kleiner dan € 100.000.		19
403 Recreatie en toerisme		-58
Toeristenbelasting Als gevolg van interpretatieverschillen ten aanzien van het belastingcohier 2023 ontstaat er een nadeel op de toeristenbelasting.		-126
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	68
Lasten		-3.927
401 Economie en werkgelegenheid		-4.182
Voor de ANNO promotiedagen zijn er kosten gemaakt. Aan de opbrengsten kant is er ook een overschrijding in de opbrengsten. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat, in de begroting is geen rekening gehouden met de extra kosten.	I	-48
In 2023 is er in de begroting geen rekening gehouden met het extra personeel voor de Regiodeal en Holwerd aan Zee. Hierdoor is er een overschrijding in 2023.	I	-135
Vanuit het rijk ontvangen wij voor de Regiodeal middelen tot en met 2024. Volgens de richtlijnen BBV lopen deze middelen via de exploitatie. Hierdoor zijn er hogere baten dan begroot. Aan de lasten kan is er een evengrote overschrijding in de kosten. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	-3.925
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-74
403 Recreatie en toerisme		255
De raad heeft bij de resultaatbestemming 2021 een reserve Coalitieakkoord ingesteld waarbij voor 2022 €100.000 beschikbaar is gesteld om de dienstverlening voor organisaties te verbeteren aangaande subsidie- en vergunningverlening. Er wordt in 2024 met de opdracht gestart. Geen lasten betekent geen onttrekking uit de reserve Coalitieakkoord. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	100
In 2023 is er een factuur betaald voor de kosten Rondje Lauwersmeer. Hier staat nog een subsidiebedrag tegenover vanuit Provincie Fryslân, maar de vaststelling van deze subsidie verwachten we in 2024.	I	59
In 2023 is er incidenteel geld beschikbaar gesteld voor het uitbreiden van de bedrijventerreinen. Er is in 2023 een start gemaakt, maar het vervolg komt in 2024.	I	100
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-4
Saldo baten en lasten		21

Specificatie reserveringen Programma 4: Werk, Bedrijf en Recreatie

Reserves		Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		
Geen toevoegingen aan reserves		
Onttrekkingen		-150
Algemene Reserve		
Verschillen kleiner dan €100.000		
Reserve Coalitieakkoord		-100
De opdracht voor het verbeteren van de dienstverlening voor organisaties met betrekking tot het digitaal aanvragen van vergunningen en subsidies wordt in 2024 gestart. Hierdoor vindt er in 2023 geen onttrekking plaats. Het resterende budget wordt overgeheveld naar 2024.	-100	
Overige reserves		-50
Verschillen kleiner dan €100.000.	-50	
Totaal Reserveringen		-150

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Portefeuillehouder(s) : B. Koonstra & R. Slijver

Inleiding:

In Noardeast-Fryslân voltrekt zich een gestaag proces van vergrijzing en ontgroening. Dat vraagt aandacht van de gemeente op veel onderwerpen, waaronder de woningmarkt. Wonen is een eerste levensbehoefte en is erg bepalend voor de leefbaarheid. De overheid, de gemeente niet in de laatste plaats, heeft en houdt onvermijdelijk een grote invloed op het voorzien in die behoefte. Het zal de komende periode een prominent onderwerp van aandacht zijn. Door alle veranderingen, ook in taakstelling voortkomend uit spreidingsvoorstellen van de minister als gevolg van toenemende woningnood, en veranderde woonbehoeften is de vraag ook veranderd. Het aanbod is daar nog onvoldoende op aangepast. De komende jaren wordt het belangrijk om dat te verbeteren. Iedereen moet goed, duurzaam en passend, waar mogelijk levensloop- en toekomstbestendig, in zijn woonbehoefte kunnen voorzien. We willen dat samen met o.a. de woningcorporaties gaan realiseren.

In Noardeast-Fryslân is behoud en versterking van leefbaarheid van belang om aantrekkelijk te blijven voor bewoners en bezoekers. De ruimtelijke kwaliteit van onze omgeving krijgt daarom hoge prioriteit. Bij het inrichten van de omgeving moeten gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde in goede balans worden gebracht. Ruimtelijke kwaliteit vraagt naast ecologische, economische en sociaal-ruimtelijke aspecten ook aandacht voor onze gebouwde omgeving. We willen graag behouden wat waardevol is en de eigenheid en identiteit van onze dorpen en stad mede bepaalt.

Noardeast-Fryslân is een gemeente met een schitterend landschap: de Waddenzee als mooiste natuurgebied van Nederland is onze "achtertuin", de Fryske Wâlden zijn nationaal landschap, en het grote open kleigebied dat met name in gebruik is door de landbouw is prachtig met al haar cultuurhistorische structuren en elementen. Duizenden jaren geschiedenis heeft ons gemaakt tot wat we nu zijn, een gebied met prachtige dorpen en boerderijen op terpen, openheid, maar ook het besloten landschap van de Wâlden (Klaaikluten en Waldpieken). Hoewel we 3 gemeentes waren met een eigen identiteit, hebben we toch veel in onze geschiedenis gemeen. Onze geschiedenis – het leven met de zee, de dijken, de terpen, de landbouwgronden, de recreatie, ... - geeft inzicht in onze identiteit, overeenkomsten én verschillen. Het geeft ook inzicht in hoe toekomstige ontwikkelingen "logisch" een plek kunnen krijgen in het bestaande landschap. Er zijn echter een flink aantal grootschalige ontwikkelingen, zoals grootschalige opwekking van duurzame energie, klimaatadaptatie en transitie van de landbouw die mogelijk een grote impact op het buitengebied hebben. Om bewust te kunnen omgaan met deze ontwikkelingen en ze een plek te geven is het van belang te weten welke kenmerken en kwaliteiten we hebben en welke we willen behouden. Een landschapsbiografie is een middel om ons dit inzicht te geven en een stukje bij te dragen aan de identiteit van de nieuwe gemeente.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is ook om onze lokale samenleving duurzamer te maken. We willen daar als gemeente zelf het goede voorbeeld in geven. De inwoners, bedrijven en instellingen moeten bewust worden gemaakt van de noodzaak tot verduurzaming en de mogelijkheden daartoe.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
501	Het verbeteren van de doorstroming op de woningmarkt en toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren.		
	Smartdoel 1: De bestaande woningvoorraad wordt toekomstbestendiger gemaakt en er wordt meer toekomst-bestendig gebouwd naar aard en schaal in stad en dorpen en in segmenten die vanuit de bestaande woningvoorraad onvoldoende worden bediend.		
	Activiteit 1A: Er worden zes dorpen (kwetsbare dorpen en/of met krimp) aangewezen voor maatwerk in de dorpen als bedoeld in het woningmarktonderzoek van KAW, nl. Wierum, Ee, Engwierum, Nes, Blija en Paesens/Moddergat. Twee van de zes kernen worden geselecteerd voor een pilotproject Groei Krimp Kwaliteit (GKK). Zie ook hierna bij 2 ^e doel.		Er wordt gewerkt aan het verder brengen van de GKK projecten Blije en Ingwierrum. Zie toelichting activiteit 2 A.
	Activiteit 1B: Toekomstbestendig wonen wordt gepromoot en gestimuleerd door het faciliteren en stimuleren van vernieuwende woonconcepten die een bijdrage kunnen leveren aan de balans op de woningmarkt, ter uitvoering van de Woonvisie.		Het toekomstbestendig wonen maakt deel uit van de projecten binnen de woningbouwprogrammering en de flexibele doorstroomlijst woningbouw. In gesprekken met ontwikkelende partijen wordt hieraan doorlopend de nodige aandacht besteed en is daarmee going concern.
	Activiteit 1C: Kennis wordt gedeeld met de mienskip en stakeholders bij de woonopgave met als doel om in samenwerking met elkaar sneller toekomstbestendige en betaalbare nieuwbouw te kunnen realiseren voor de marktvaag.		Via de diverse werkgroepen binnen de prestatieafspraken en met provincie en Rijk wordt inmiddels kennis uitgewisseld om sneller betaalbare en toekomstbestendige nieuwbouw te kunnen realiseren. Dit is ook onderdeel van de door de regio met de provincie en het Rijk gesloten woondeal. Daarnaast is in 2023 onderzocht hoe en waar flexwoningen kunnen worden gerealiseerd.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 2: De bestaande woningvoorraad wordt verduurzaamd en couranter gemaakt voor meerdere doelgroepen.		
	Activiteit 2A: Er worden zes dorpen (kwetsbare dorpen en/of met krimp) aangewezen voor maatwerk in de dorpen als bedoeld in het woningmarktonderzoek van KAW, nl. Wierum, Ee, Engwierum, Nes, Blija en Paesens/Moddergat. Twee van de zes kernen worden geselecteerd voor een pilotproject Groei Krimp Kwaliteit (GKK). Zie ook hiervoor bij 1 ^e doel.		De subsidiebijdrage vanuit het Transitiefonds Fysieke Leefomgeving van de provincie Fryslân is intussen toegezegd. Er is zowel voor Blija als Ingwierrum €250.000 toegekend. Deze moet voor eind 2025 zijn besteed. Inmiddels zijn er verschillende werkgroepen in beide dorpen aan de slag met het uitwerken van concrete projecten die de leefbaarheid ten goede komen. Er is in 2023 een projectleider aangetrokken om de dorpen hierbij te ondersteunen. De corporaties zijn ook betrokken.
	Activiteit 2B: Energetisch incurante woningen worden gesaneerd en vervangen door energieneutrale woningen.		Dit is onderdeel van de herstructureringsplannen van de woningcorporaties en ontwikkelende partijen. Plannen zijn in 2023 in uitvoering gekomen overeenkomstig de planning(en) van de woningbouwprogrammering en prestatieafspraken.
	Activiteit 2C: De energetische kwaliteit van de woningen wordt gemonitord.		Dit is onderdeel van de uitvoering van de woningbouwprogrammering.
	Smartdoel 3: De langdurige leegstand, gedefinieerd volgens de woningmarktmonitor, neemt niet verder toe.		
	Activiteit 3A: De woningvoorraad wordt gemonitord, waarbij inzicht ontstaat in o.a. de mate van realisatie van plannen en leegstand.		Dit is onderdeel van de uitvoering van de projecten binnen de woningbouwprogrammering en de flexibele doorstroomlijst voor woningbouw en daarmee geborgd. Going concern.
	Activiteit 3B: Vastgestelde herstructureringsprojecten worden tot uitvoering gebracht.		De herstructureringsplannen zijn in uitvoering overeenkomstig de prestatieafspraken met de corporaties (zie ook 2B).
	Activiteit 3C: Dom 2-projecten worden uitgerold ter verbetering particuliere woningvoorraad, waarbij in ieder geval een energiebesparingsslag wordt gedaan.		Het DOM-project was in de basis een pilot om een manier te vinden voor een goede en gelijkwaardige samenwerking tussen overheden en inwoners om initiatieven te ontwikkelen. Deze methodiek wordt ingebed in onze organisatie. Daarmee wordt de succesvolle methodiek voor alle kernen beschikbaar en niet alleen voor een aantal aangewezen kernen. Het project is hiermee afgerond.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
502	In 2050 is Noardeast-Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten.		
	Smartdoel 1: De gemeente Noardeast-Fryslân wekt in 2030 tenminste 70% van de benodigde elektriciteit op een duurzame wijze op.		
	Activiteit 1A: Noardeast-Fryslân bespaart minimaal 1,5 % op het energieverbruik per jaar op het totaalverbruik binnen de gemeente grens.		In de periode 2011-2021 is de totale energievraag gedaald van 3.632 TJ naar 3.425 TJ (circa 0,5% per jaar). In diezelfde periode is het percentage duurzame elektriciteit gestegen van 15,9% naar 30,5%.
	Activiteit 1B: De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn in 2026 via het Klimaatplan geïmplementeerd in de organisatie en deze kent een uitvoeringsprogramma om de implementatie te versnellen.		Er wordt gewerkt aan het Klimaatplan, waarbij gefocust wordt op het thema klimaatadaptatie. In het kader van de Omgevingswet wordt dit vormgegeven als omgevingsprogramma. In Q2 van 2024 wordt een startnotitie aan de raad voorgelegd.
	Activiteit 1C: Bestaande energiecoöperaties worden ondersteund en de komst van nieuwe energiecoöperaties wordt gestimuleerd.		We voeren gesprekken met de verschillende energiecoöperaties en andere werkgroepen energie uit onze gemeente. Dit geeft ons informatie over wat er speelt in de dorpen en wijken en waar ze onze ondersteuning bij nodig hebben. Zo zetten we Buurkracht in om gezamenlijke inkoopacties te organiseren wanneer daar vraag naar is.
	Activiteit 1D: In 2025 zijn in totaal 244 laadpalen gerealiseerd.		Er zijn 84 openbare laadpunten in onze gemeente. Inwoners vragen laadpalen aan waar nodig. Dit proces loopt goed.
	Activiteit 1E: In 2024 is een snellaadpunt gerealiseerd.		In Ferwert heeft Halma Agro een snellaadpunt gerealiseerd. In Hallum is ook één aangevraagd. Maar door de netcongestie kan deze niet worden aangelegd.
	Activiteit 1F: Er wordt een plan opgesteld ten behoeve van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed met inachtneming van de doelstellingen in programma 2.		Het streven is om voor de zomer van 2024 een startnotitie op te leveren aan de raad. Vervolgens wordt een uitvoeringsprogramma geïmplementeerd.
	Activiteit 1G: Bepaald wordt welke rol de gemeente neemt in de realisatie van zonneparken, bv. als eigenaar, facilitator, investeerder of anders.		Bij dit onderzoek zou het initiatief 'zonnepark Munnekezijl' worden betrokken, maar met name vanwege de netcongestie lijkt dit initiatief niet kansrijk. Voor het overige loopt het onderzoek in regioverband nog.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	<p>Smartdoel 2: In 2050 is de gebouwde omgeving van Noardeast-Fryslân aardgas-loos, in 2026 zijn 200 woningen aardgasvrij (ready) uitgevoerd.</p>		
	<p>Activiteit 2A: De organisatie wordt zodanig aangepast dat we jaarlijks twee nieuwe wijkuitvoeringsplannen kunnen starten conform Transitie Visie Warmte (2021).</p>		<p>Via de Tijdelijke uitkering Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) wordt structureel extra personeel aangenomen. Voor de warmtetransitie zijn twee beleidsmedewerkers aangenomen, zodat er nieuwe wijkuitvoeringsplannen kunnen worden opgestart.</p>
	<p>Activiteit 2B: Vanaf 2023 worden jaarlijks twee nieuwe wijkuitvoeringsplannen gestart.</p>		<p>In Eanjum en Dokkum Fûgellân zijn we actief met de wijkuitvoeringsplannen. In Eanjum zijn circa 280 energieadviezen uitgevoerd en zijn de eerste 100 subsidies uitgekeerd voor isolatiemaatregelen. Daarnaast loopt het onderzoek naar het warmtenet. Ook is er een formulierenbrigade actief die inwoners ondersteund bij het aanvragen van landelijke subsidies.</p> <p>In Dokkum Fûgellân is eind 2023 een technisch onderzoek opgeleverd, in nauwe samenwerking met een klankbordgroep van inwoners en overige stakeholders. Begin 2024 is dit onderzoek gepresenteerd in de wijk. Hieruit blijkt dat een bronnet (een warmtenet met zeer lage temperatuur) gevoed door warmte uit het oppervlaktewater van de Dokkumer Grutdijp het meest haalbare en betaalbare alternatief voor aardgas is. Dit scenario wordt nu nader uitgewerkt. In de tussentijd worden bewoners actief geholpen met de eerste no-regret verduurzamingsmaatregelen, met name isoleren. Vanuit een buurtteam loopt een collectieve inkoopactie voor isolatiemaatregelen en zonnepanelen.</p>
	<p>Activiteit 2C: Het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed dient ook voor 2050 van het aardgas te zijn afgekoppeld. Jaarlijks wordt gemonitord of de vorderingen voldoende zijn.</p>		<p>In dit jaar is via de Klimop-regeling van de provincie het gemeentelijk vastgoed volledig voorzien van een energieadvies. Hiermee kunnen we precies inzien hoe we deze gebouwen energieneutraal en gasloos kunnen krijgen. Deze data wordt verwerkt in een plan.</p> <p>Voor de eigen gemeentelijke gebouwen kan mogelijk daarna van de rijksregeling DUMAVA gebruik worden gemaakt. Dit traject wordt opgepakt vanuit het bredere beleid voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed (zie activiteit 1F).</p>

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	<p>Activiteit 2D: In 2023 wordt het resultaat van het onderzoek naar de toepassing van alternatieven voor aardgas, zoals aquathermie en hernieuwbare gassen (waterstof en groengas) gepresenteerd aan de Mienskip en de raad. De resultaten worden verwerkt in de WUP's.</p>		<p>In 2022 heeft een onderzoek naar thermische energie uit afvalwater (TEA) plaatsgevonden. Een concrete kans daaruit is bijvoorbeeld de RWZI in Dokkum. In het kader van het Wijkuitvoeringsplan in Dokkum Fûgellân is onderzocht of de restwarmte van de RWZI kan worden ingezet in de wijk. Hieruit blijkt echter dat warmtewinning uit het oppervlaktewater (TEO) betaalbaarder is.</p>
	<p>Smartdoel 3: Energieconsumenten zijn zich bewuster van hun energiegebruik, de kosten daarvan en de consequenties voor milieu en samenleving, en zijn gemotiveerd tot duurzaam energiegebruik en besparing.</p>		
	<p>Activiteit 3A: Er wordt een gerichte communicatiecampagne ingezet om de inwoners te blijven motiveren en stimuleren.</p>		<p>Vanuit kennis- en innovatiecentrum Bowinn is onderzocht hoe we met een ketenaanpak van regionale ondernemers bewoners gedurende de gehele klantreis van het verduurzamingstraject kunnen begeleiden. Onderdeel hiervan is de communicatiecampagne. De ketenaanpak wordt momenteel uitgewerkt door twee kwartiermakers.</p>
	<p>Activiteit 3B: Er worden energieadviseurs ingezet en hun aantal wordt vergroot.</p>		<p>We zijn in contact gekomen met een bedrijf dat energieadviseurs opleidt en ze daarna in dienst neemt. Wij hebben een aantal kandidaten aangedragen en deze personen hebben allemaal de cursus tot energieadviseur gedaan. Eén van de kandidaten is al aangenomen door het bedrijf en wordt door ons ingehuurd.</p>
	<p>Activiteit 3C: Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van een mobiel fysiek energieloket voor de inwoners.</p>		<p>In juni 2023 is een pilot georganiseerd met een mobiel energieloket. Gedurende 5 dagdelen zijn we in verschillende dorpen en wijken langs geweest met de Oanheaker. Bewoners konden hier terecht voor vragen over subsidies, leningen en andere gemeentelijke regelingen. Mede vanwege de periode van het jaar werd het loket maar mondjesmaat bezocht. Om die reden verkennen we een alternatieve opzet, bijvoorbeeld het inrichten van een fysiek energieloket. Dit wordt in het kader van de ketenaanpak door de kwartiermakers uitgewerkt.</p>
	<p>Activiteit 3D: Het energieverbruik wordt lokaal verduurzaamd.</p>		<p>Er zijn al 40 windmolens bij agrariërs aangevraagd. Ook is een vergunningstraject gestart voor het vergunnen van 8 monovergisters bij agrariërs.</p>

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	<p>Activiteit 3F: De middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma worden ingezet ten behoeve van de energiearmoede.</p>		<p>Inmiddels heeft de gemeente ruim 3 miljoen ontvangen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma. Met middelen die nog beschikbaar zijn vanuit de aanpak energiearmoede, kan de gemeente de komende jaren in totaal bijna 4 miljoen euro aan subsidie verstrekken. Hiermee kunnen eerst 1.400 huishoudens aanspraak maken op een subsidie van € 2.800 voor het treffen van isolatiemaatregelen.</p> <p>Huishoudens met een koopwoning met een WOZ-waarde lager dan het gemeentelijke gemiddelde (€ 266.000) en een laag energielabel komen hiervoor in aanmerking. Gezien de (deelse) overlap tussen lage WOZ-waarde en laag inkomen draagt deze regeling nadrukkelijk bij aan het bestrijden van energiearmoede.</p> <p>Vanaf 1 mei komt de subsidie beschikbaar. Het subsidieplatform wordt nu opgezet in samenwerking met 13 andere Friese gemeenten en de provincie. Op die manier is het aanbod voor Friese bewoners zoveel mogelijk hetzelfde. Daarbij biedt de provincie extra middelen vanuit de winsten vanuit Windpark Fryslân. Dit gaat om maximaal € 2.500 per woning, voor geselecteerde wijken (op basis van % energiearmoede).</p> <p>We zijn al in september begonnen met het communiceren over deze subsidie, namelijk door in geselecteerde dorpen deur tot deur te gaan met een gratis energieadvies. Daar zijn al bijna 700 huishoudens uit gekomen, die interesse hebben voor deze subsidie.</p>
	<p>Smartdoel 4: De organisatie, bestuurlijk en ambtelijk, is zich bewust van de noodzaak om te komen tot een duurzame samenleving.</p>		
	<p>Activiteit 4A: In 2026 wordt 35% van de inkoop en aanbesteding circulair uitgevraagd, in 2030 75% en in 2035 100%.</p>		<p>De gemeente zal met nieuwbouw/renovatie van gebouwdeel A/ B van het gemeentehuis /stadhuis meedoen met de pilot van Circulair Fryslân om deze zo circulair mogelijk uit te vragen.</p>
	<p>Activiteit 4B: Bestuurlijk en ambtelijk zal Noardeast-Fryslân actief betrokken zijn en blijven bij Circulair Friesland.</p>		<p>Wethouder Koonstra is ambassadeur voor Fryslân bouwt Circulair. Hij wordt hierbij ambtelijk ondersteund.</p>

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
503	De fysieke leefomgeving wordt dusdanig functioneler en aantrekkelijker ingericht, dat de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden worden beschermd en de belevingswaarden en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving worden versterkt.		
	Smartdoel 1: Het beleid voor de fysieke leefomgeving c.a. in de gemeente wordt integraal geactualiseerd.		
	Activiteit 1A: Er wordt een Omgevingseffectrapportage uitgevoerd, waarvan de resultaten worden meegewogen bij het afronden van het voorbereidingsproces voor de Omgevingsvisie.		De rapportage is gereed en de resultaten zijn meegenomen in de ontwerp-omgevingsvisie. De rapportage is als bijlage opgenomen bij de omgevingsvisie.
	Activiteit 1B: Er wordt een integrale omgevingsvisie voor de hele gemeente vastgesteld voor 1 januari 2024.		De vaststelling van de omgevingsvisie is in overleg aangepast van mei naar juli 2024.
	Smartdoel 2: Het beleid voor Dokkum m.b.t. de fysieke leefomgeving c.a. wordt integraal geactualiseerd.		
	Activiteit: De visie wordt opgesteld en aan de raad voorgelegd.		De visie Dokkum wordt meegenomen in de omgevingsvisie. Deze krijgt uw raad binnenkort ter vaststelling aangeboden. Omgevingsprogramma Dokkum verloopt volgens planning.
	Smartdoel 3: Er wordt een passende stadsentree gemaakt in Dokkum conform de Binnenstadvisie Dokkum.		
	Activiteit: Er wordt samen met een te selecteren marktpartij een uitgewerkt plan opgesteld voor de Noordelijke Stadsentree Regiostad Dokkum, vast te stellen door de raad, en een overeenkomst gesloten met de projectpartner op de Panwurklocatie.		Planuitwerking wordt in 2024 opgestart.
	Smartdoel 4: Houtkolk 2 in Dokkum wordt integraal herontwikkeld als woningbouwlocatie.		
	Activiteit 4A: Er worden samen met de marktpartijen duidelijke procesafspraken gemaakt en bestuurlijk geaccordeerd.		Het programmabureau Gebiedsontwikkeling is gestart met de herontwikkeling van Houtkolk fase 2. De gespreken met de ontwikkelaar zijn opgestart.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 4B: Er wordt een gedragen herontwikkelingsplan vastgesteld.		In eerste instantie wordt het woonprogramma vastgesteld en vervolgens wordt dit stedenbouwkundig uitgewerkt.
	Smartdoel 5: De Prinslocatie in Dokkum wordt integraal herontwikkeld als woningbouwlocatie en inclusieve zorgwijk.		
	Activiteit 5A: Er wordt een ontwikkelplan vastgesteld.		Op weg naar een integraal ontwikkelplan voor de Prinslocatie zijn in 2023 belangrijke stappen gezet richting verdere uitwerking in 2024. De voortgang en planning van de toegekende rijkssubsidie woningbouwimpuls wordt in samenhang hiermee in 2024 tijdig gerapporteerd aan het rijk.
	Activiteit 5B: Er worden verdere stappen in het proces vastgelegd in een anterieure grondexploitatieovereenkomst.		In 2023 konden op deze activiteit nog geen verdere stappen worden gezet, omdat er eerst voorrang moest worden gegeven aan energie op de integrale planuitwerking op initiatief van de ontwikkelaar(s).
	Smartdoel 6: Er wordt gezorgd voor een ruimtelijk kwalitatieve en structurele oplossing voor de parkeerbehoefte rondom de binnenstad (relatie programma 4)		
	Activiteit 6A: Er is geborgd dat het verlies aan parkeerplaatsen op de Markt tijdelijk en structureel wordt gecompenseerd, n.a.v. de unaniem in de gemeenteraad aangenomen motie dienaangaande.		Het proces om te komen tot parkeerbeleid is na de zomer gestart. Eerste resultaten worden in eerste helft 2024 bekend. De tijdelijke compensatie is gereed d.m.v. parkeerterrein op de gemeentewerf.
	Activiteit 6B: De structurele behoefte aan parkeercapaciteit in Dokkum wordt onderzocht en gerealiseerd.		Onderzoek is gereed en is input voor parkeerbeleid.
	Smartdoel 7: Er is geborgd dat het verlies aan parkeerplaatsen op de Markt tijdelijk en structureel wordt gecompenseerd, n.a.v. de unaniem in de gemeenteraad aangenomen motie dienaangaande.		
	Activiteit 7A: Er wordt een tijdelijk parkeerterrein aangelegd, mogelijk op het zuidelijk deel van de gemeentewerf in Dokkum.		Het parkeerterrein is gereed.
	Activiteit 7B: Bij het bepalen van het aantal te realiseren parkeerplaatsen op de Panwurklocatie wordt dit meegewogen.		Dit is meegenomen in het parkeeronderzoek en nu input voor het op te stellen beleid en vervolgens als input voor het project de noordelijke stadsentree.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Smartdoel 8: De centralisatie van het gemeentelijk ambtenarenapparaat is zorgvuldig ruimtelijk ingepast in het historisch centrum van Dokkum.		
	Activiteit: De mogelijke huisvestingsvarianten in Dokkum worden in beeld gebracht en beoordeeld en er wordt een definitieve keus gemaakt.		Voltooid. Keuzes zijn gemaakt, in uitvoering.
	Smartdoel 9: Het Harddraverspark is ruimtelijk en functioneel beter ingericht en passender in het stedelijk functioneren van Dokkum opgenomen.		
	Activiteit 9A: Het met de gebruikers van het park opgestelde inrichtingsplan wordt vervat in een bestemmingsplan.		Er wordt gewerkt aan de detaillering van het Raamwerk tot een Voorlopig Ontwerp. Zodra er zicht is op een Voorlopig Ontwerp zal waar nodig gestart worden met het ruimtelijke kader onder de omgevingswet.
	Activiteit 9B: Het herinrichtingsplan wordt uitgevoerd.		Volgt na stappen die hierboven zijn beschreven.
	Smartdoel 10: De ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving is verbeterd.		
	Activiteit 10A: In 2023 is er een ontwikkelagenda voor de oostelijke regio van de gemeente opgesteld in samenspraak met de dorpenfederatie.		Er is wel een ontwikkelagenda nodig voor vier dorpen in de oosthoek. Naar alle waarschijnlijkheid gaan we daar met verschillende partijen aan de slag.
	Bij elke ontwerpogave wordt de openbare zodanig ingericht dat die uitnodigt tot gezond gedrag (zie ook programma 2).		
	Activiteit 10B: Bij elke ontwerpogave wordt de openbare zodanig ingericht dat die uitnodigt tot gezond gedrag (zie ook programma 2).		Er zijn werkafspraken gemaakt met medewerker gezondheid. Deze zullen in de organisatie worden geïmplementeerd en geborgd.
	Smartdoel 11: Beschermingswaardige landschappelijke en cultuurhistorische structuren, elementen en gebouwen blijven behouden.		
	Activiteit 11A: Per kern wordt een ruimtelijke kwaliteitskaart en ontwikkelagenda opgesteld.		De ruimtelijke kwaliteitskaart wordt meegenomen in de dorpsbiografieën die worden opgesteld

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 11B: De maatregelen vanuit het Groenstructuur- en Biodiversiteitsplan, met als doel beschermen en versterken landschappelijke en cultuurhistorische elementen binnen de openbare ruimte, worden uitgevoerd.		Afgerond.
	Activiteit 11C: Er worden dorpsbiografieën gemaakt voor de dorpen die met de woningbouwprojecten in fase één en twee worden gerealiseerd.		Het project is opgestart, volgens de planning zullen er de komende 2 jaar 20 dorpsbiografieën worden gemaakt.
	Activiteit 11D: De landschapsbiografie als kennisdocument wordt verankerd in het beleid.		De eerste stap is het meenemen van de landschapsbiografie in de omgevingsvisie. Dit is gedaan. Vervolgens kunnen de kernkwaliteiten worden beschermd via het op te stellen omgevingsplan.
	Activiteit 11E: Er wordt een dorpenontwikkelkaart gemaakt met de dorpen, aan de hand van de toekomstbeelden uit de Omgevingsvisie en dorpsbiografieën (zie programma 2).		Wordt in 2024 opgepakt.
	Activiteit 11F: In 2023 legt het college een voorstel voor een erfgoednota voor aan de raad.		De erfgoednota is gereed en wordt voor bestuurlijke besluitvorming aangeboden in 2024
	Activiteit 11G: De voor- en nadelen van het instellen van een gemeentelijke monumentenlijst wordt onderzocht.		De opdracht tot het onderzoek is verstrekt. Uitvoering is afhankelijk van de vaststelling van de erfgoednota.
504	Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie.		
	Smartdoel 1: Het te storten of te verbranden afval wordt tot een minimum beperkt op weg naar uiteindelijk nul. De scheiding van afvalfracties wordt geoptimaliseerd met borging van kwaliteit. De afvalinzameling in de hele gemeente is geharmoniseerd.		
	Activiteit 1A: Het vastgestelde grondstoffenplan wordt tot uitvoering gebracht.		Wordt beschouwd als "Going Concern". De programmabegroting is hier in 2024 op aangepast.
	Activiteit 1B: Inwoners worden actief gestimuleerd om zo weinig mogelijk afval te produceren.		Wordt beschouwd als "Going Concern". De programmabegroting is hier in 2024 op aangepast.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 1C: Inwoners worden actief gestimuleerd om hun afval zo goed mogelijk te scheiden.		Wordt beschouwd als "Going Concern". De programmabegroting is hier in 2024 op aangepast.
	Activiteit 1D: De bron- en nascheiding van de huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking wordt verder ontwikkeld, opdat zo veel als mogelijk van dit afval kan worden hergebruikt.		Wordt beschouwd als "Going Concern". De programmabegroting is hier in 2024 op aangepast.
	Activiteit 1E: Er wordt een gemeentelijk circulair ambachtscentrum gerealiseerd waardoor het hergebruik van producten (voor zowel de consumentenmarkt, als voor lokale bouwbedrijven) binnen de gemeente optimaal wordt gefaciliteerd, in samenwerking met Dokwurk, Kringloopwinkels en Milieustraten.		Kringloopwinkel Raderwerk in Kollum heeft een nieuw pand betrokken. In dit nieuw pand wordt in samenwerking met verschillende partijen (o.a. Dokwurk) wordt toegewerkt naar een circulair ambachtscentrum. Doel is om de samenwerking verder te verbreden met meer kringloopwinkels.
505	De energiearmoede wordt zodanig verminderd dat in 2030 alle inwoners blijvend in hun energiebehoefte kunnen voorzien op basis van een maatschappelijk verantwoord niveau van levensonderhoud.		
	Smartdoel 1: De energielasten van huishoudens zijn in 2026 zodanig verlaagd, dat we vanuit de top 3 op de lijst van gemeenten met de hoogste energielasten zijn gezakt naar een plek buiten de top 10.		
	Activiteit 1A: Met de woningcorporaties worden prestatieafspraken gemaakt tot verlaging van energielasten/energieratio.		Energiearmoede heeft een prominente rol in de prestatieafspraken met woningcorporaties. Daarnaast zijn en worden de woningcorporaties nauw betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van het plan van aanpak energiearmoede. Zo werken we samen aan de inzet van de Ljochtbussen en Energiecoaches, voeren we een pilot voor energiedisplays uit en werken we samen op het gebied van communicatie.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 1B: In 2023 worden maatregelen vastgesteld om de energieratio van huishoudens tijdens de coalitieperiode te verlagen.		<p>Vanuit het plan van aanpak energiearmoede worden drie sporen van maatregelen aangeboden die huishoudens helpen met energiebesparing, namelijk een subsidie voor isolatiemaatregelen, gratis kleine energiebesparende maatregelen en de witgoedwissel.</p> <p>Aanvullend daarop heeft Noardeast-Fryslân recent ruim 9 miljoen euro ontvangen vanuit het Volkshuisvestingsfonds om ruim 300 koopwoningen in energiearmoede verregaand te isoleren. In Q2 wordt hiervoor een plan van aanpak naar de raad gebracht.</p>
	Activiteit 1C: Er wordt een Actieplan Energiearmoede voorbereid.		<p>De inzet van de Energiecoach is nu structureel geborgd in de organisatie, via dekking uit de CDOKE-middelen. In 2023 zijn 380 unieke adressen bezocht door de Energiecoach, waarvan 280 een voucher van 600 euro hebben ontvangen voor de witgoedwissel.</p> <p>Voor de twee Ljochtbusen is in elk geval dekking tot en met eind 2024. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen wordt er nog besloten over de inzet vanaf 2025. Door de twee Ljochtbusen zijn in totaal 819 unieke adressen in Noardeast-Fryslân bezocht in 2023.</p> <p>Van de initiële subsidie isolatiemaatregelen van de aanpak energiearmoede is slechts 37 maal gebruik gemaakt. Om die reden is deze subsidie stopgezet en gecombineerd met de subsidieregeling vanuit het Nationaal Isolatieprogramma (zie activiteit 3F van 502).</p>
	Activiteit 1D: In 2023 wordt een integrale beleidsagenda voor de bestrijding van energiearmoede opgeleverd op het vlak van sociaal domein, duurzaamheid en wonen.		<p>Het plan van aanpak energiearmoede is tot stand gekomen in samenwerking met sociaal domein, duurzaamheid, wonen. Ook maakt het thema energiearmoede nadrukkelijk onderdeel uit van het 'actieplan integraal en kindgericht armoede en schuldenbeleid 2022'. Er vindt tweemaandelijks een integraal overleg plaats over de aanpak energiearmoede</p>
	Smartdoel 2: In 2026 hebben huishoudens inzicht in de eigen energielasten, in het nut en de wenselijkheid van het verlagen van de energielasten, in de mogelijkheden om die verlaging te bereiken en zetten de noodzakelijke stappen om die verlaging te bereiken.		

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 2A: Met de woningcorporaties worden prestatieafspraken gemaakt tot bewustwording onder huurders van verlaging van energielasten/energieratio.		Energiearmoede heeft een prominente rol in de prestatieafspraken met woningcorporaties. Daarnaast zijn en worden de woningcorporaties nauw betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van het plan van aanpak energiearmoede. Zo werken we samen aan de inzet van de Ljochtbussen en Energiecoaches, voeren we een pilot voor energiedisplays uit en werken we samen op het gebied van communicatie.
	Activiteit 2B: In 2023 wordt een communicatieplan voorbereid en vastgesteld.		In het plan van aanpak energiearmoede is een communicatieplan opgenomen. Naast algemene communicatie via de gemeente is er ook ingezet op communicatie vanuit de 'actieve Mienskip'. Denk bijvoorbeeld aan flyers bij bibliotheken, Dokwurk en in de dozen van voedselbanken of bijvoorbeeld teksten in kerkbladen.
	Activiteit 2C: De inzet van energiecoaches wordt verder geïntensiveerd.		Momenteel is er één energiecoaches in dienst bij de gemeente, waarvoor nu een structurele functie is gecreëerd. Daarnaast zijn er 5 vrijwillige coaches via Stichting Elkenien Grien, die bij pieken van aanvragen kunnen worden ingezet.
	Activiteit 2D: De communicatieprogramma's worden gecontinueerd.		Zie eerdere opmerking over het communicatieplan in het plan van aanpak energiearmoede.
	Smartdoel 3: Het aandeel van verduurzaamde woningen is in 2026 in lijn met het provinciaal gemiddelde.		
			Onlangs heeft TNO nieuwe cijfers uitgebracht over energiearmoede in 2022. Uit de analyse volgt dat verschillende maatregelen, zoals belastingverlaging en de energietoeslag, de groei van energiearmoede hebben geremd. Toch heeft energiearmoede zich verder geïntensiveerd in regio's die al slecht scoorden. Met 10,1% (t.o.v. 9,3% in 2020) staat Noardeast-Fryslân nog steeds in de top-3 van Friese gemeenten met hoogste percentage. Echter, met de recent ontwikkelde aanpak hopen we dat percentage verder en verder te laten zakken.
	Activiteit 3A: Met woningcorporaties worden prestatieafspraken gemaakt tot verduurzaming van de woningvoorraad.		Er is nauwe afstemming met de woningcorporaties over hun doelstellingen rond verduurzaming, met name op het gebied van isolatie. Voor 2028 hebben de woningcorporaties alle energielabels E, F en G uitgefaseerd. WoonFriesland faseert ook de labels D uit.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 3B: In 2023 wordt een monitoringssysteem voorbereid om inzicht te verwerven in de mate van energiearmoede, de verdeling daarvan over inwonerscategorieën, de verdeling op wijk-, buurt- en dorpsniveau, de ontwikkeling ervan en de mate waarin bestrijdingsmaatregelen effectief zijn.		De monitoring van energiearmoede wordt provinciaal opgepakt, namelijk via Data Fryslân, zie activiteit 3C.
	Activiteit 3C: In 2023 sluiten we aan bij Data Fryslân om energiearmoede datagestuurd te bestrijden.		Vanuit de Friese samenwerking heeft Data Fryslân een analyse gemaakt van kans op energiearmoede per wijk.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Wonen</i>
Beleidsvisie wonen
Prestatieafspraken
<i>Duurzaamheid</i>
Energietransitie ANNO Uitvoeringsprogramma 2017-2020
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Structuurvisies binnen DDFK
Structuurvisie bundelingsgebied Regiostad Dokkum
Binnenstadsvisie Dokkum
Beeldkwaliteitsplannen
<i>Afval</i>

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Wonen</i>
Woningbouwprogrammering
Vorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven
<i>Duurzaamheid</i>
Adviseren andere disciplines
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in vergunningprocedures
Opstellen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden ontheffings- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over de toepassing van de Monumentenwet
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
	van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincie
Stichting monumentenbehoud	Het instandhouden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	166,8	174,1	01-03-2024
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2022	195,00	148,00	01-03-2024
Hernieuwbare elektriciteit	%	2021	30,50	33,10	01-03-2024
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2022	7,30	9,30	01-03-2024
Demografische druk	%	2023	80,80	70,30	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65 jaar.	LISA
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 5: Wenjen en Omjouwning

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	172	424	6.716	6.292
502 Wonen	455	1.405	1.825	420
503 Milieu	32	7.314	965	-6.349
508 Afvalbeleid en afval inzameling	6.024	5.624	5.630	7
Totaal baten	6.683	14.767	15.137	370
Lasten				
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	-357	-2.332	-6.505	-4.173
502 Wonen	-2.095	-3.230	-1.866	1.364
503 Milieu	-3.106	-11.100	-4.066	7.034
508 Afvalbeleid en afval inzameling	-4.651	-4.278	-4.356	-78
Totaal lasten	-10.209	-20.939	-16.792	4.147

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Saldo baten en lasten	-3.526	-6.172	-1.655	4.517
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	-601	-601	0
Onttrekkingen	767	3.957	1.543	-2.414
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	767	3.357	942	-2.414
Resultaat	-2.759	-2.815	-713	2.102

Toelichting op de verschillen Programma 5: Wenjen en Omjouwng (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		370
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit		6.292
Het verschil tussen baten en lasten in de grondexploitaties bedraagt €773.000. De winstneming ten aanzien van de bouwgrondexploitatie vindt plaats op basis van de Percentage of Completion-methode (POC-methode). Dit betekent dat de baten en de lasten naar rato van de prestatie verwerkt worden. De afwijkingen worden in hoofdlijnen veroorzaakt door de fasering in de werkzaamheden in het exploitatiegebied ten opzichte van de begroting. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf Grondbeleid.		5.479
Voor het uitvoeren van de omgevingswet is er een vergoeding ontvangen. In 2023 is er uiteindelijk gebleken dat de Omgevingswet niet in 2023 in werking is gegaan, maar per 1 januari 2024.		813
Verschillen kleiner dan € 100.000.		
502 Wonen		420
Wabo-leges		420
In verband met de invoering van de Omgevingswet zijn in 2023 extra aanvragen geweest. Dit leidt tot extra opbrengsten leges die aan 2023 moeten worden toegerekend.		
Dorpenontwikkelingsmaatschappij 2 is voortgezet in 2023, echter zonder subsidie van de provincie. Het budget van DOM2 wordt gedekt uit de Algemene reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		-215
Het aantal bouwvergunningaanvragen is hoger dan verwacht, er zijn daarom meer leges inkomsten ontvangen dan begroot. In 2022 waren er veel minder bouwvergunningaanvragen en dat was de verwachting ook voor 2023.		153
Verschillen kleiner dan € 100.000.		62

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
503 Milieu		-6.349
Dit betreft het saldo van de CDOKE, dit is een specifieke uitkering voor het aannemen van personeel om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van uw klimaat- en energietaken. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft het geen invloed	-874	
Dit betreft het saldo voor de aanpak energiearmoede waarin huishoudens worden ondersteund bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Inclusief (een deel van de) reservemutatie, is aan de lastenkant een zelfde opgenomen. Per saldo budgetneutraal.	-1.310	
Dit betreft het saldo voor de proeftuin aardgas vrije wijk Eanjum, huishoudens worden ondersteund bij het aardgasvrij maken van de woningen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft het geen invloed.	-3.199	
Dit betreft het saldo van het isolatieprogramma, dit is een regeling waardoor de burger het huis kan isoleren en verduurzamen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie vanuit het Rijk ontvangen. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft het geen invloed.	-1.015	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	49	
508 Afvalbeleid en afval inzameling		7
Er is in 2023 meer gemeentelijke belasting afvalstoffingheffing ontvangen dan begroot. De kosten daarentegen zijn ook hoger, waardoor de kostendekkendheid niet overschreden wordt.	181	
Bij de nascheiding van kunststoffen is er minder volume dan voorgaande jaren. De vergoedingen wordt ontvangen per ton. Hiermee zijn de werkelijke opbrengsten lager dan begroot.	-116	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-58	
Lasten		4.147
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit		-4.173
Het verschil tussen baten en lasten in de grondexploitaties bedraagt €773.000. De winstneming ten aanzien van de bouwgrondexploitatie vindt plaats op basis van de Percentage of Completion-methode (POC-methode). Dit betekent dat de baten en de lasten naar rato van de prestatie verwerkt worden. De afwijkingen worden in hoofdlijnen veroorzaakt door inflatie in de kosten. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf Grondbeleid.	-4.706	
De voorbereidingskredieten voor toekomstige woningbouwontwikkelingen. Geen lasten betekent geen onttrekking uit de algemene reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	125	

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
De voorbereidingskredieten voor toekomstige bedrijventerreinen. Geen lasten betekent geen onttrekking uit de algemene reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		98
De werkzaamheden met betrekking tot de Omgevingswet zijn in volle gang en gaan door in 2024. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat aangezien het uit de Algemene reserve word gedekt.		-159
De raad heeft bij de resultaatbestemming 2021 een reserve Coallitieakkoord ingesteld. Waarbij geld beschikbaar is gesteld voor aanpak van de zogenaamde doorstroomlijst. De voorbereidingskredieten zijn verdeeld en gaan verder in 2024 Geen lasten betekent geen onttrekking uit de reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		378
De raad heeft bij de resultaatbestemming 2021 een reserve Coallitieakkoord ingesteld. Het geld is beschikbaar gesteld voor 20 hectare bedrijventerreinen. De voorbereidingskredieten zijn verdeeld en gaan verder in 2024. Geen lasten betekent geen onttrekking uit de reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		91
Verschillen kleiner dan € 100.000.		
502 Wonen		1.364
De subsidiebedragen voor de Stadsontikkelingsmaatschappij (SOM) zijn beschikbaar voor de duur van het project. Er worden subsidies verstrekt voor de verbetering van de gevels van de panden. De kosten worden gedekt uit de reserve Stadsontwikkelingsmaatschappij. Minder kosten betekent een lagere onttrekking uit de reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		981
Het in stand houden en het verbeteren van de gemeentelijke monumenten. De uitvoering vind plaats in 2024, het resterende budget wordt overgeheveld naar 2024. Geen lasten betekent geen onttrekking uit de reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.		100
Met betrekking tot de bouw- en woningtoezicht is er een begrotingswijziging geweest tot het aanpassen van de belastingtarieven en de legesverordening. Deze wijziging is doorgevoerd om het nieuwe model leges VNG te hanteren, toepassen van de standaard indexatie en met het vooruitzicht dat de Omgevingswet in werking zou treden. Het bedrag van de begrotingswijziging is het te verklaren verschil, dit jaar was er verwacht dat er meer kosten zouden komen, maar was nog niet het geval.		372
Verschillen kleiner dan € 100.000.		-89

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
503 Milieu		7.034
Dit betreft het saldo van de CDOKE, dit is een specifieke uitkering voor het aannemen van personeel om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van uw klimaat- en energietaken. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft dit geen invloed.		874
Dit betreft het saldo voor de aanpak energiearmoede waarin huishoudens worden ondersteund bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen, inclusief mutatie reserve. Per saldo heeft dit geen invloed.		1.391
Dit betreft het saldo voor de proeftuin aardgas vrije wijk Eanjum, huishoudens worden ondersteund bij het aardgasvrij maken van de woningen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft het geen invloed. Proeftuin aardgas vrije wijk Eanjum		3.199
Dit betreft het saldo van het isolatieprogramma, dit is een regeling waardoor de burger het huis kan isoleren en verduurzamen. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie vanuit het Rijk ontvangen. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft het geen invloed.		1.015
Budgetten Energiearmoede worden volgend jaar verder ingezet. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024.		284
Op het gebied van Energiearmoede voert de gemeente diverse activiteiten uit dit in het kader van 'Plan van Aanpak Energiearmoede'. Er is aan deze wens in totaal €1.100.000 voor gereserveerd door het College. Er zijn al enkele activiteiten opgestart, deze activiteiten zullen verder opgepakt worden in 2024.		400
Verschillen kleiner dan €100.000		-129
508 Afvalbeleid en afval inzameling		-78
Verschillen kleiner dan € 100.000.		-78
Saldo baten en lasten		4.517

Specificatie reserveringen Programma 5: Wenjen en Omjouwning

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	
Geen toevoegingen aan reserves	
Onttrekkingen	
	-2.414
Algemene Reserve	
	-964
Omgevingswet wordt volgend jaar verder uitgevoerd, het resterende budget wordt overheveld naar 2024.	-159
De voorbereidingskredieten voor toekomstige woningbouwontwikkelingen is voor langere periode beschikbaar gesteld, het resterende bedrag wordt overheveld naar 2024.	-125
De voorbereidingskredieten voor toekomstige bedrijventerreinen. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024.	-98
Budgetten Energiearmoede worden volgend jaar verder ingezet. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024.	-365
Het in stand houden en het verbeteren van de gemeentelijke monumenten. Het resterende budget wordt overgeheveld naar 2024.	-100
Verschillen kleiner dan € 100.000	-117
Reserve Stadsontwikkelingsmaatschappij	
	-981
De subsidiebedragen voor de SOM zijn beschikbaar voor de duur van het project. Het aantal aanvragen voor subsidies loopt evenredig op met de looptijd van het project. Het resterende bedrag wordt overheveld naar 2024.	-981
Reserve Coalitieakkoord	
	-469
De voorbereidingskredieten voor toekomstige bedrijventerreinen. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024.	-91
De voorbereidingskredieten voor toekomstige woningbouw zijn beschikbaar gesteld voor een periode van 3 jaar (2022 tot en met 2024) Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024.	-378
Totaal Reserveringen	

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Portefeuillehouder(s) : P. Braaksma & H. Jouta

Inleiding:

Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een belangrijke kerntaak van de gemeente. Voor het welbevinden van zowel onze inwoners als andere gebruikers, is het van belang dat er wordt gezorgd voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte.

Duurzaamheid is een breed begrip dat ook bij de inrichting en beheer van de openbare ruimte een rol speelt.

Zo willen we inzetten om de biodiversiteit in gemeentelijk groen en bermen vergroten. We doen dit onder andere door de biodiversiteitsagenda uit te voeren.

Verder willen we waardevolle bomen behouden en in stand houden op particuliere terreinen.

We gaan ook kijken naar een duurzamer beheer van verharding in de openbare ruimte. Door omvorming van verharding is een duurzamer beheer mogelijk (bv klinkerpaden omvormen naar betonpaden).

Hiervoor gaan we een plan maken en financiële mogelijkheden in kaart brengen.

In dit programma wordt ook aandacht besteed aan het onderwerp verkeer en mobiliteit. We zetten ons in voor een veilige, aantrekkelijke, gezonde en duurzame bereikbaarheid van alle mogelijke bestemmingen voor bewoners, ondernemers en gasten van onze gemeente. In grote lijn gaan de doelstellingen over de verkeersstructuur en verkeersveiligheid, faciliteren van duurzame mobiliteit en het verbeteren van leefbaarheid door beperken van verkeersoverlast.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is verdere informatie over de openbare ruimte opgenomen.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
601	Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.		
	Subdoel 1: Vergroten van de biodiversiteit in gemeentelijk groen o.a. door de biodiversiteitsagenda uit te voeren.		
	Activiteit 1a: Initiatieven vanuit de mienskip actief ondersteunen in relatie tot onderhoud gemeentelijk groen door een bestemmingsreserve (fonds) voor groene initiatieven zoals: Geveltuinactie, Steenbreek, Vlinderidylle en vergelijkbaar.		Stand 31 december: Groenfonds: Aantal aanmeldingen: 75 Afgewezen: 6 Afgehandeld: 67 Geveltuin: Aantal aanmeldingen: 11 Steenbreek: Aantal aanmeldingen: 10 Afgewezen: 1

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Activiteit 1b: Alle bermen volledig ecologisch beheren.		Er is nog geen nieuw materieel aangeschaft. Het nieuwe type maai / opraap moet specifiek aangepast worden op het beoogde maairegime business case ecologisch maaien. Binnenkort is hierover afstemming. Q2 2024 wordt het materieel aangeschaft.
	Activiteit 1c: Bevorderen van kennis over een biodiverse woon- en leefomgeving (Groene Week).		Groene week is uitgevoerd. Dit is een terugkerend thema.
	Activiteit 1d: Exotenbestrijding in aansluiting bij de provinciebrede aanpak.		Gezamenlijk afstemming met Wetterskip Fryslân en de Provincie op uitvoeringsniveau verloopt goed en constructief. I.r.t. bekostiging vanuit stedelijk water verloopt dit echter nog steeds moeizaam. Medio 2024 meer duidelijkheid.
	Subdoel 2: Behoud en instandhouding van waardevolle bomen.		
	Activiteit 2a: Inventariseren beeldbepalende particuliere bomen met VTA.		Inventarisatie is afgerond.
	Activiteit 2b: Instellen van fonds onderhoud particuliere monumentale bomen.		VTA inspectie is uitgevoerd.
	Activiteit 2c: Instellen van een kapverordening.		Bomenverordening is gereed en wordt op 21 maart 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Aansluitend zullen Nadere regels worden opgesteld en de lijst particuliere monumentale bomen worden gepubliceerd / ter inzage gelegd.
	Subdoel 3: Duurzamer beheer van verharding in de openbare ruimte		
	Activiteit 3a: Plan maken voor omvorming van verharding waardoor duurzamer beheer mogelijk is (bv klinkerpaden omvormen naar betonpaden). Hierbij een financieel plan maken (zowel eenmalig en structureel) en subsidiemogelijkheden in kaart brengen.		Er is in beeld gebracht welke verhardingen mogelijkheden bieden voor omvorming. Er zijn verschillende fietspaden welke in aanmerking komen om omgevormd worden naar betonfietspaden. De planning hiervoor is in beeld. De meerjarige omvorming zal worden meegenomen in het wegenonderhoud. Tevens zijn de subsidiemogelijkheden in beeld gebracht. Er loopt een subsidieaanvraag voor het omvormen t.b.v. duurzaamheid.

Nr	Subdoelen activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
602	Het bevorderen van een verkeersveiliger leefomgeving met oog voor een (blijvend) goede bereikbaarheid.		
	Subdoel 1: Het creëren van veilige bereikbaarheid.		
	Activiteit 1a: Opstellen mobiliteitsplan (GMP).		Mobiliteitsplan wordt momenteel gemaakt. Collegebesluit (inspraakrijp) is in de eerste helft van 2024. Definitieve besluitvorming derde kwartaal 2024.
	Activiteit 1b: Uitwerken mobiliteitsvisie ANNO.		De verschillende opgaven binnen Mobiliteitsvisie worden uitgewerkt.
	Subdoel 2: Bevorderen duurzame mobiliteit.		
	Activiteit 2a: We faciliteren en creëren extra laadpalen (zie programma 5).		Verantwoording in programma 5.
	Activiteit 2b: Stimuleren van fietsen door het aanbieden van verbeterde fietsinfrastructuur (incl. fietsparkeren).		Beleidsmatige doelstellingen over het stimuleren van het fietsen worden meegenomen in het mobiliteitsplan. Uitvoering vindt plaats in 2024.
	Subdoel 3: Het verbeteren van de leefbaarheid		
	Activiteit 3a: Uitwerken autoluwere binnenstad Dokkum		In september is de vorming van nieuw verkeer- en parkeerbeleid voor de binnenstad opgestart. Dit is eerste helft 2024 gereed.
	Activiteit 3b: Onderzoek aanleg geluidsscherm Rondweg Noord Dokkum		Vorbereiding geluidsscherm eind 2023. In 2024 starten met de uitvoering.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte</i>
Intentieverklaring Dark Sky Waddengebied
Biodiversiteitsplan Gemeente Noardeast-Fryslân (2021) Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) (2021) Nota Kapitaalgoederen (2021)
Het bevorderen van een verkeersveiliger leefomgeving met oog voor een (blijvend) goede bereikbaarheid.
Mobiliteitsvisie (ANNO)
Manifest verkeersveiligheid (2015)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Dokwurk	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A	Het inkopen van energie en het beheer en onderhoud van openbare verlichting en elektrische laadinfrastructuur.

Overzicht baten en lasten 2023 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	398	398	373	-25
601 Beheer openbare ruimte	5.442	5.983	6.237	254
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	1.062	1.149	2.229	1.080
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	487	503	596	93
Totaal baten	7.389	8.033	9.435	1.402
Lasten				
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	-730	-976	-813	163
601 Beheer openbare ruimte	-21.488	-22.364	-20.741	1.623
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	-5.133	-7.071	-7.591	-520
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	-580	-667	-711	-43
Totaal lasten	-27.932	-31.079	-29.856	1.222
Saldo baten en lasten	-20.543	-23.046	-20.421	2.624
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	-139	-194	-194	0
Onttrekkingen	778	2.852	1.055	-1.797
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	639	2.658	861	-1.797
Resultaat	-19.904	-20.388	-19.560	827

Toelichting op de verschillen Programma 6: Iepenbiere Romte

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		1.402
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit		-25
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-25

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
601 Beheer openbare ruimte		254
<i>Doorbelasting gemeenschappelijke begroting:</i> Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	277
<i>Project klimaatakkoord:</i> Dit betreft een vooruit ontvangen bedrag uit de algemene uitkering met als doel deze middelen te besteden voor de uitvoeringskosten klimaatakkoord. In totaal is er €300.000 beschikbaar waarvan € 25.000 in 2023 is besteed.	I	-275
<i>Speeltuinen:</i> De vervanging van speeltoestellen en de realisatie van nieuwe speeltuinen is een taak van de plaatselijke belangen/wijkraden. De renovatie wordt mogelijk gemaakt door bijdragen van de plaatselijke belangen/wijkraden. Deze inkomsten waren niet geraamd. Tegenover deze inkomsten staan ook uitgaven. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.	I	84
<i>Onderhoud waterwegen/overdracht stedelijk water:</i> De vergoeding van het Wetterskip voor het onderhoud van de waterwegen is naar boven bijgesteld. In de bijdrage is een deel van de btw en een hogere prijs per m1 afgesproken. Dit voordeel is incidenteel aangezien het nieuwe bedrag vanaf 2024 structureel in de begroting is verwerkt	I	50
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	118
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen		1.080
<i>Zwembaden:</i> De gemeente heeft een bijdrage uitgekeerd gekregen van het ministerie ter compensatie van de hogere energiekosten over de jaren 2022 en 2023 voor de zwembaden 't Paradyske, Sawn tsjerren en het tolhuisbad.	I	578
<i>Grondverkoop</i> Er zijn meer gronden verkocht dan was voorzien, zoals bijvoorbeeld percelen in Blije, verkopen van groenstroken en dergelijke. Dit is niet vooraf in te schatten waardoor de extra opbrengsten tussentijds niet zijn gemeld.	I	172
<i>Vergoeding noodopvang asielzoekers & verhuur lokalen Lauwers College Bogermanstraat 25 Kollum (voormalig schoolgebouw CGS):</i> Van maart tot en met juni heeft van het gebouw Johannes Bogermanstraat 25 Kollum noodopvang geboden voor asielzoekers. Daarnaast is het gebouw geheel 2023 verhuurd aan het Lauwers College.	I	195

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
<i>Doorbelasting gemeenschappelijke begroting:</i> Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	52
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	80
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen		93
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	93
Lasten		1.222
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit		163
<i>Voordeel kapitaallasten investeringen:</i> Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	I	67
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	96
601 Beheer openbare ruimte		1.623
<i>Doorbelasting gemeenschappelijke begroting:</i> Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	62
<i>Onkruidbestrijding:</i> De overschrijding op de post onkruidbestrijding op verharding komt voornamelijk door een natte en groeizame zomer en herfst. Om het gewenste onderhoudsniveau te behouden is door inzet van mensen en materieel een extra noodzakelijke borstelronde uitgevoerd. De extra kosten waren nog niet bij eerdere rapportage te voorzien.	I	-135
<i>Voordeel kapitaallasten investeringen:</i> Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	I	1.400
<i>Storting voorziening groot onderhoud wegen:</i> Er is meer groot onderhoud wegen uitgevoerd dan gepland. Door zeer natte weeromstandigheden zijn er extra onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de wegen in het buitengebied i.v.m. spoorvorming. Om de voorziening groot onderhoud wegen ook meerjarig op peil te houden heeft er een extra storting plaatsgevonden.	I	-390

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
<p><i>Storting voorziening riolering</i></p> <p>Voornamelijk door een lagere doorbelasting vanuit de gemeenschappelijke begroting en de lagere kapitaallasten ontstaat er een voordeel op het taakveld riolering. Dit bedrag is gestort in de egalisatie voorziening riolering en blijft hierdoor voor dit doel beschikbaar.</p>	I	-336
<p><i>Kunstwerken:onderhoud bruggen/ keersluis Oostmahorn.</i></p> <p>De totale kosten voor het onderhoud zijn meegevallen. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel voor 2023.</p>	I	115
<p><i>Noodbrug Aalsumerpoort Dokkum:</i></p> <p>De realisatie van de nieuwe brug is vertraagd onder invloed van een bestuurlijke verkenning naar optimalisatie van de nieuwe brug in afstemming met het Waddenfonds en de Provincie Fryslân. De uitgaven worden gedekt uit de algemene reserve. Geen uitgaven betekent ook geen onttrekking aan de reserve.</p>	I	200
<p><i>Uitvoeringskosten Klimaatakkoord:</i></p> <p>We staan aan de vooravond van een grote opgave om het energieverbruik van maatschappelijk vastgoed te reduceren. In 2023 is gestart met de voorbereidingen de uitvoering start in 2024.</p>	I	275
<p><i>Ecologisch bermbeheer:</i></p> <p>In 2023 is business case ecologisch bermbeheer vastgesteld. Het seizoen 2024 wordt het eerste volledige ervaringsjaar met ecologisch bermbeheer (in combinatie met afvoer maaisel naar Agricycling).</p>	I	67
<p><i>Hekkelen waterwegen:</i></p> <p>Afgelopen jaar is het hekkelbeleid van de oude gemeenten geharmoniseerd. Hierdoor zijn er minder watergangen gehekkeld en is er daardoor ook hekkelafval afgevoerd. Dit heeft geresulteerd in incidentel lagere lasten van € 82.000.</p>	I	82
<p><i>Onderhoud waterwegen(kunstwerken):</i></p> <p>De kosten van het jaarlijks onderhoud voor de "nieuwe" van de oevers Sud le zijn in de begroting opgenomen. Omdat er nog geen groot onderhoud noodzakelijk is, komen deze kosten vrij te vallen. Bij de actualisatie van het onderhoudsplan / effect van overdracht oevers zullen deze werkzaamheden in het onderhoudsprogramma meegenomen worden.</p>	I	82
<p><i>Speeltuinen:</i></p> <p>De vervanging van speeltoestellen en de realisatie van nieuwe speeltuinen is een taak van de plaatselijke belangen/wijkraden. De renovatie wordt mogelijk gemaakt door bijdragen van de plaatselijke belangen/wijkraden. De aanschaf van de speeltoestellen verloopt via de gemeente. Per saldo hebben de uitgaven geen invloed op het resultaat omdat hier inkomsten tegenover staan.</p>	I	-84
<p>Meerdere verschillen kleiner dan € 100.000.</p>	I	285

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen		-520
<i>Zwembaden:</i> De gemeente heeft een bijdrage uitgekeerd gekregen van het ministerie ter compensatie van de hogere energiekosten over de jaren 2022 en 2023 voor de zwembaden 't Paradyske, Sawn stjerren en het tolhuisbad. Deze bijdrage is uitgekeerd aan de zwembaden.	I	-578
<i>Sportaccommodaties Harddraverspark:</i> In de begroting is rekening gehouden een bijdrage aan de vv Dokkum & kv Oostergo voor de bouw van een kantine. Deze bijdrage wordt in delen uitbetaald als er met de werkzaamheden wordt gestart. Deze lasten worden gedekt uit de reserve ontwikkelfonds. Per saldo heeft dit geen effect op het exploitatiesaldo.	I	497
<i>Sportaccommodaties tolhuispark:</i> De bijdrage aan clubgebouw tennisclub Dokkum. De kosten worden gedekt uit de reserve Ontwikkelfonds. Geen kosten betekent geen onttrekking uit de reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	459
<i>Voordeel kapitaallasten investeringen:</i> Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	I	362
<i>Doorbelasting gemeenschappelijke begroting:</i> Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	88
<i>Sloop gemeentelijke gebouwen:</i> Er is budget beschikbaar gesteld voor de sloop van gebouwen. Het gaat om de volgende gebouwen: - Ferwert, Great Sminia 38 - Blija. De terp 22 Een deel van de sloop is uitgevoerd. De resterende werkzaamheden zullen in 2024 plaatsvinden. De kosten worden gedekt uit de algemene reserve. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	107
<i>Noodopvang asielzoekers Bogermanstraat 25 Kollum (voormalig schoolgebouw CGS):</i> Om het gebouw geschikt te maken voor de opvang zijn er extra kosten gemaakt. Deze kosten en de extra exploitatiekosten waren niet begroot. Deze kosten zijn in rekening gebracht bij het Coa.	I	-118

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
<i>Aflossing lening MFC Burdaard:</i> De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft per 1 december 2023 de geldovereenkomst met het mfc Burdaard opgezegd. De gemeente stond borg voor de restschuld waardoor de gemeente verplicht was om deze lening af te lossen.	I	-1.036
<i>Overige gronden:</i> Deze overschrijding is ontstaan door afwaardering van gronden en door hogere kosten in relatie met de aankopen van gronden. Daarnaast zijn er onvoorziene kosten gemaakt op basis van contractuele verplichtingen uit het verleden.	I	-167
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-134
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen		-43
Verschillen kleiner dan € 100.000.		-43
Saldo baten en lasten		2.624

Specificatie reserveringen Programma 6: Iepenbiere Romte

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	
Geen afwijkingen in de toevoegingen aan reserves	
Onttrekkingen	-1.797
Reserve ontwikkelingsfonds	-974
<i>Sportaccommodaties Harddraverspark:</i> De bijdrage aan de bouw van de kantine V.V. Dokkum en KV Oostergo wordt per deel verstrekt als er wordt gestart met de werkzaamheden. De kosten worden gedekt uit de reserve Ontwikkelfonds. Geen kosten betekent geen onttrekking uit de reserve, zie ook toelichting aan de lastenkant.	-497
<i>Sportaccommodaties tolhuispark:</i> De bijdrage aan clubgebouw tennisclub Dokkum. De kosten worden gedekt uit de reserve Ontwikkelfonds. Geen kosten betekent geen onttrekking uit de reserve, zie ook toelichting aan de lastenkant.	-458
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-19
Algemene reserve	-581
<i>Noodbrug Aalsumerpoort Dokkum:</i> De realisatie van de nieuwe brug is vertraagd onder invloed van een bestuurlijke verkenning naar optimalisatie van de nieuwe brug in afstemming met financiers. De uitgaven worden gedekt uit de algemene reserve, zie ook toelichting aan de lastenkant.	-200
<i>Harddraverspark: herinrichting skatepark Dokkum</i> Er zijn nog geen uitgaven geweest waardoor ook geen onttrekking aan de algemene reserve. Deze raming schuift door naar 2024.	-50
<i>Sloop gemeentelijke gebouwen:</i> Er is budget beschikbaar gesteld voor de sloop van gebouwen. Het gaat om de volgende gebouwen:	-107

Reserves	Bedragen x € 1.000
- Ferwert, Great Sminia 38	
- Blija. De terp 22	
Een deel van de sloop is uitgevoerd. De resterende werkzaamheden zullen in 2024 plaatsvinden. De kosten worden gedekt uit de algemene reserve, zie ook toelichting aan de lastenkant	
<i>Ecologisch bermbeheer:</i>	-67
In 2023 is businesscase ecologisch bermbeheer vastgesteld. Het seizoen 2024 wordt het eerste volledige ervaringsjaar met ecologisch bermbeheer (in combinatie met afvoer maaisel naar Agricycling). Lagere uitgaven dus ook een lagere onttrekking aan de reserve.	
Meerdere verschillen kleiner dan € 100.000.	-157
Reserve dekking afschrijvingen	-116
<i>Lagere kapitaallasten investeringen:</i>	-116
Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	
Reserve coalitieakkoord 2022	-20
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-20
Reserve openbare verlichting	-68
<i>Lagere kapitaallasten investeringen:</i>	-68
Het resultaat op de kapitaallasten (rente & afschrijving) wordt veroorzaakt door de wijzigde planning van de investeringen. Het effect van het doorschuiven van de investeringen wordt normaliter verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage, alleen is dit in 2023 niet gedaan.	
Reserve onderhoud part. monumentale bomen	-30
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-30
Reserve groene initiatieven	-7
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-7
Totaal Reserveringen	-1.797

Algemeene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemeene dekkingsmiddels' over?

Algemeene dekkingsmiddels

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- Algemene uitkeringen
Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusief de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- Dividend
Dit zijn de de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.
- Overige algemene dekkingsmiddelen
Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Overhead	% van totale lasten	2023	21,47%	n.v.t.	31-12-2023
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2023	271,00	368,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2023	813,00	860,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2023	895,00	942,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In duizenden euro's	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2023 Algemeene Dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
90 Lokale heffingen	10.389	10.564	10.551	-13
91 Algemene uitkering	105.743	107.292	108.012	720
92 Dividend	611	611	508	-102
93 Overige algemene dekkingsmiddelen	226	1.526	1.847	321
Totaal baten	116.969	119.993	120.919	926
Lasten				
90 Lokale heffingen	-498	-498	-1.352	-855
91 Algemene uitkering	0	-639	0	639
92 Dividend	-38	-38	-25	13
93 Overige algemene dekkingsmiddelen	-936	-519	-2.124	-1.605
Totaal lasten	-1.471	-1.693	-3.501	-1.808
Saldo baten en lasten	115.498	118.300	117.417	-882
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	-150	-353	-2.068	-1.715
Onttrekkingen aan reserves	424	1.234	4.639	3.405
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	274	881	2.571	1.690
Resultaat	115.772	119.181	119.988	808

Toelichting op de verschillen Algemeene Dekkingsmiddels

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		926
90 Lokale heffingen		-13
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-13
91 Algemene uitkeringen		720
Door de definitieve vaststelling van maatstaven uit de jaren 2021 en 2022 zijn er nog extra ontvangsten Algemene uitkering geweest, totaal € 129.000.	I	129

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Er is sprake van een forse actualisatie op één van de grootste maatstaven (Huishoudens met een laag inkomen met drempel) uit het gemeentefonds, heeft de uitkeringsfactor van de betaalspecificatie tot gevolg dat in de maand december teveel is uitgekeerd door het rijk. Dit wordt gecorrigeerd (verrekend) in de betaalspecificatie van januari 2024	I	591
92 Dividend		-102
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-102
93 Overige algemene dekkingsmiddelen		321
Voorziening groot onderhoud		245
Omdat de vrijval uit de voorziening groot onderhoud een groot aantal gebouwen raakt die door de hele begroting verspreid zitten, hebben we er voor gekozen de per saldo vrijval van de voorziening als gevolg van minder lasten, op dit programma te verantwoorden.		
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	76
Lasten		-1.808
90 Lokale heffingen		-855
Precariobelasting		-726
Op grond van een recente gerechtelijke uitspraak over precariobelasting is de gemeente in het ongelijk gesteld. In afwachting van een nader juridisch advies over hoger beroep treffen we een voorziening voor het maximale nadeel dat hierdoor ontstaat.		
Er zijn hogere kosten als gevolg van de vele bezwaren die zijn ingediend op de OZB woningen door met name no cure, no pay-bureaus.	I	-137
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	8
91 Algemene uitkeringen		639
Er is een bedrag gereserveerd vanuit de algemene uitkering. Het gaat om participatie. De realisatie wordt verantwoord in programma 3.	I	591
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	48
92 Dividend		13
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	13
93 Overige algemene dekkingsmiddelen		-1.605
In de begroting is rekening gehouden met een hogere omslagrente dan de werkelijke omslagrente bij de jaarrekening was.	I	-1.484
In de begroting is rekening gehouden met kapitaallasten ten gevolge van investeringen. Door lagere en uitgestelde investeringen zijn de kapitaallasten ook lager.	I	168
Kosten vorming voorziening dubieuze debiteuren.	I	-269
Verschillen kleiner dan € 100.000.		-21
Saldo baten en lasten		-882

Specificatie reserveringen Algemeene Dekkingsmiddels

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	-1715
Algemene reserve	-1.715
Toevoeging aan Algemene reserve ten laste van Algemene reserve ter dekking van risico's	-1.715
Onttrekkingen	3.405
Algemene reserve	-67
Verschillen kleiner dan € 100.000.	-67
Algemene reserve ter dekking van risico's	3.472
Onttrekking aan de Algemene reserve ter dekking van risico's ten bate van de Algemene reserve	1.716
Onttrekking aan de Algemene reserve ter dekking van risico's in verband met herrekening weerstandsvermogen als gevolg van de gerechtelijke uitspraak over precariobelasting.	1.756
Totaal reserveringen	1.690

Overhead

Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van "Vensters voor Bedrijfsvoering" gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM;
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC);
6. juridische zaken;
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. facilitaire zaken en Huisvesting;
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. managementondersteuning primair proces.

Samenwerking Dantumadiel

De samenwerking met Dantumadiel wordt verantwoord op het taakveld Overhead. Zowel de lasten als ook de baten worden op dit taakveld verantwoord.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Noardeast-Fryslân	Nederland	Peildatum
Overhead	% van totale lasten	2023	21,47%	n.v.t.	31-12-2023
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2023	271,00	368,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2023	813,00	860,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2023	895,00	942,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In duizenden euro's	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2023 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
94 Overhead	16.747	18.352	22.299	3.947
Totaal baten	16.747	18.352	22.299	3.947
Lasten				
94 Overhead	-35.587	-39.688	-42.812	-3.124
Totaal lasten	-35.587	-39.688	-42.812	-3.124
Saldo baten en lasten	-18.840	-21.336	-20.513	823
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	0	-42	-171	-129
Onttrekkingen aan reserves	0	807	1.244	437
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	765	1.073	308
Resultaat	-18.840	-20.571	-19.440	1.131

Toelichting op de verschillen Overhead

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			3.947
94 Overhead			3.947
Resultaat verkoop voormalig gemeentehuis Kollum.	I	2.102	
In de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel zijn meer baten Overhead verantwoord dan welke primitief geraamd waren. In de samenwerking zijn deze wijzigingen neutraal geraamd. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat. Zie ook de toelichting bij de lasten.	I	1.293	
Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	554	
Verschillen kleiner dan € 100.000.		-2	
Lasten			-3.124
94 Overhead			
Betreft de afboeking van de boekwaarde van voormalig gemeentehuis Kollum.	I	-1.463	
Vanwege de verkoop van voormalig gemeentehuis Kollum is minder onderhoud uitgevoerd dan vooraf begroot.	I	202	
Dit betreft gemaakte kosten voor de voorbereiding centrale huisvesting Dokkum.	I	-272	
In de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel zijn meer lasten Overhead verantwoord dan welke primitief geraamd waren. In de samenwerking zijn deze wijzigingen neutraal geraamd. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat. Zie ook de toelichting bij de baten.	I	-1.293	
Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Noardeast-Fryslân € 1,1 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	-258	
Verschillen kleiner dan € 100.000.	I	-40	
Totaal Resultaat			823

Specificatie reserveringen Overhead

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	-129
Algemene reserve	-129
Resultaat verkoop gemeentekantoor Kollum	-129
Onttrekkingen	437
Reserve ontvlechting	437
De onttrekking uit de reserve ontvlechting ter dekking van de kosten van het programmateam ontvlechting.	437
Totaal reserveringen	308

Heffing Vennootschapsbelasting

Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van "Vensters voor Bedrijfsvoering" gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM;
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC);
6. juridische zaken;
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning;
8. informatievoorziening en automatisering (ICT);
9. facilitaire zaken en Huisvesting;
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV);
11. managementondersteuning primair proces.

Samenwerking Dantumadiel

De samenwerking met Dantumadiel wordt verantwoord op het taakveld Overhead. Zowel de lasten als ook de baten worden op dit taakveld verantwoord.

Overzicht baten en lasten 2023 Heffing Vennootschapsbelasting

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
95 Heffing VPB	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
95 Heffing VPB	-5	-5	-5	0
Totaal lasten	-5	-5	-5	0
Resultaat	-5	-5	-5	0

Toelichting op de verschillen Heffing Vennootschapsbelasting

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			0
95 Heffing Vennootschapsbelasting		0	
Geen verschillen.		0	
Lasten			0
95 Heffing Vennootschapsbelasting		0	
Geen verschillen.		0	
Saldo van baten en lasten			0

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?	
Onvoorzien Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.	

Overzicht baten en lasten 2023 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
96 Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
96 Onvoorzien	-98	-98	-46	52
Totaal lasten	-98	-98	-46	52
Resultaat	-98	-98	-46	52

Toelichting op de verschillen Onvoorzien

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			0
96 Onvoorzien		0	
Geen verschillen.		0	
Lasten			52
96 Onvoorzien		52	
Verschillen kleiner dan € 100.000	I	52	
Saldo baten en lasten			52

Rekeningresultaat

Recapitulatie

Het rekeningresultaat bedraagt € 10.150.946.

Resultaatanalyse

Omschrijving	Begroting na wijziging (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	Saldo (x € 1.000)
Programma's	-106.970	-95.726	11.243
Dekkingsmiddelen, onvoorzien	96.860	96.853	-7
Resultaat voor bestemming	-10.109	1.127	11.236
Mutaties in reserves	15.393	9.024	-6.368
Resultaat jaarrekening 2023 (voordelig)	5.283	10.151	4.868

De belangrijkste afwijkingen tussen de bijgestelde begroting en de realisatie zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Omschrijving (op hoofdlijnen)	Bedrag (x € 1.000)
Programma 1	
Vrijval voorziening wethouderspensioenen	161
Programma 2	
n.v.t.	
Programma 3	
Opvang Oekraïne	1.553
Energietoeslag: minder gebruik regeling	-1.076
BUIG - hogere uitkeringen	1.107
Bijzondere regelingen: armoedebeleid, kwijtschelding en bijzondere bijstand	844
Jeugdhulp	-1.744
Toegang zorg en ondersteuning	555
Re-integratie en participatie	-971
Reserve coalitieakkoord: niet bestede middelen	-557
Programma 4	

Omschrijving (op hoofdlijnen)	Bedrag (x € 1.000)
n.v.t.	
Programma 5	
Uitvoering Omgevingswet	654
Saldo grondexploitaties	773
Wabo-leges	420
Begrotingswijziging BWT	372
Programma 6	
Voordeel kapitaallasten investeringen	1.762
Aflossing lening MFC Burdaard	-1.036
Extra storting voorziening wegen	-390
Algemene Dekkingsmiddelen	
Voorziening dubieuze debiteuren	-269
Voorziening precariobelasting	-726
Vrijval risicoreserve precariobelasting	1.756
Overhead	
Verkoop gemeentehuis Kollum	639
Vorbereiding centrale huisvesting	-272
Overig	
Resultaat samenwerking Noardeast-Dantumadiel (verdeeld over de programma's)	1.100
Overige verschillen	208
Saldo resultaat ten opzichte van de begroting na bestemming	4.867

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In artikel 5 en artikel 11 van de op 19 oktober 2023 vastgestelde verordening ex. art. 212 van de gemeentewet (Financiële verordening) zijn de normen voor begrotingsrechtmatigheid vastgelegd.

De norm voor begrotingsrechtmatigheid ligt op het niveau van overschrijding van de lasten van de programma's. Indien er overschrijdingen zijn, moeten deze worden toegelicht door het college indien de overschrijding meer bedraagt dan € 250.000.

Norm voor begrotingsrechtmatigheid ten aanzien van de balansposten ligt op het niveau van de geautoriseerde bedragen. Voor het schuiven van budgetten tussen programma's is toestemming van de gemeenteraad vereist.

Het college mag binnen de programma's met budgetten schuiven, mits de lasten van producten niet dusdanig worden overschreden dat de realisatie van andere producten binnen hetzelfde programma onder druk komt te staan. Indien de lasten van een geautoriseerd budget of een investeringskrediet met meer dan € 250.000 is overschreden moet dit aan de raad zijn gerapporteerd. Aan de hand van voorgaande criteria kunnen de volgende conclusies op de begrotingsoverschrijdingen van de lasten uit de financiële analyse worden getrokken.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel en niet meetellend voor het rechtmatigheidsoordeel aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage .

In de grondslagen voor de waardering en resultaatsbepaling bij de jaarstukken beschouwen we aanvullend op het bepaalde in de Financiële Verordening 2023 artikel 11, als onrechtmatig, maar acceptabel en niet meetellend voor het rechtmatigheidsoordeel:

- prestaties in de vorm van activiteiten of doelstellingen die in een specifiek jaar leiden tot een over- of onderprestatie van met de raad gemaakte afspraken van minder dan 20% (de zogenaamde "drempel"),
- overschrijdingen van de baten;
- onderschrijdingen van de lasten, voor zover de te leveren prestaties niet de over- of onderprestatiedrempel van 20% overschrijden;

zolang de genoemde prestaties, baten en/of lasten tijdig zijn gemeld aan de Gemeenteraad. Onder tijdig verstaan we gebeurtenissen na 1 oktober van het boekjaar die zijn opgenomen in de jaarstukken.

In onderstaande tabel zijn niet de verschillen in de uitvoeringsbegroting per programma opgenomen, alsmede ook niet het bestaand beleid van de raad (uitzonderingen genoemd in de Financiële verordening).

Begrotingsafwijkingen	Rechtmatig x 1.000	Onrechtmatig x 1.000	Motivering van de conclusie
3. Soarch en Wolwézen			
Inkomensondersteuning		1.107	De definitieve rijksbeschikking BUIG valt hoger uit dan de voorlopige beschikking. De beschikking is afgegeven op 29 september 2023. Deze lasten voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	2.263		Pas in oktober 2023 is het wetsvoorstel Eenmalige Energietoeslag 2023 aangenomen.

Begrotingsafwijkingen	Recht- matig	Onrecht- matig	Motivering van de conclusie
			Tegenover de inkomsten staat een wettelijke regeling (DU en vangnetregeling): met baten gerelateerde lasten. Verder voldoen deze baten en lasten aan het criterium van tijdigheid. Per saldo telt deze niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	3.033		Pas in oktober 2023 is het wetsvoorstel Eenmalige Energietoeslag 2023 aangenomen. Tegenover de uitgaven staat een wettelijke regeling (DU en vangnetregeling): met lasten gerelateerde baten. Verder voldoen deze baten en lasten aan het criterium van tijdigheid. Per saldo telt deze niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	497		Op het gemeentelijke armoedebeleid blijven de uitgaven achter op de beschikbare budgetten. De lasten voldoen aan het criterium van tijdigheid en tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Participatie		704	Een belangrijk deel van de meerkosten voor Dokwurk ontstaat door het project Werkstart. De lasten die niet gedekt worden door een reserve-onttrekking voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Jeugdwet	1.937		Deze meerkosten zijn pas aan het licht gekomen na de 2 ^e tussentijdse rapportage via het Sociaal Domein Friesland. Het betreft een open einde regeling. Daardoor tellen deze lasten niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Reserve coalitieakkoord	557		Een groot deel van deze beschikbare middelen zijn niet uitgegeven. Het betreft een overschrijding van de lasten die voldoen aan de zogenaamde "drempel", zodat ze niet mee tellen voor het rechtmatigheidsoordeel.
5. Wenjen en Omjouwning			
Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	773		Grondexploitaties baten en lasten worden niet budgettair geraamd. De winstnemingen niet mee voor het

Begrotingsafwijkingen	Rechtmatig	Onrechtmatig	Motivering van de conclusie
			rechtmatigheidsoordeel (hogere baten).
	420		In verband met de invoering van de Omgevingswet zijn eind 2023 extra aanvragen Wabo geweest. Dit leidt tot extra opbrengsten leges die aan 2023 moeten worden toegerekend. Deze baten voldoen aan het criterium van tijdigheid en tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Wonen	372		Aanpassen belastingtarieven en legesverordening: kosten blijven achter bij de verwachting. Dit zijn minder lasten die voldoen aan de zogenaamde "drempel" en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Milieu	400		Plan van Aanpak Energiearmoede: middelen schuiven door naar 2024. Dit zijn minder lasten die voldoen aan de zogenaamde "drempel" en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.

6 Iepenbiere Romte

Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen		362	Kapitaallasten: voordeel als gevolg van gewijzigde planning investeringen. Deze lasten voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	1.036		Aflossing lening MFC Burdaard per 1 december wegens garantstelling. Geen aanpassing begroting meer mogelijk. Deze lasten voldoen aan het criterium tijdigheid en tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Beheer openbare ruimte		1.400	Kapitaallasten: voordeel als gevolg van gewijzigde planning investeringen. Deze lasten voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
		390	Extra storting benodigd in voorziening groot onderhoud wegen. Deze lasten voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
		336	Extra storting benodigd in voorziening riolering. Deze lasten

Begrotingsafwijkingen	Rechtmatig	Onrechtmatig	Motivering van de conclusie
			voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	275		Uitvoeringskosten Klimaatakkoord. Deze minder lasten voldoen aan het de zogenaamde "drempel" en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Algemene dekkingsmiddels			
Algemene Uitkeringen	591		Actualisatie maatstaven Gemeentefonds: teveel uitgekeerd. Deze middelen zijn gereserveerd bij de lasten als "Nog te betalen" en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	269		Kosten vorming voorziening dubieuze debiteuren. Deze post wordt gevormd bij het afsluiten van de administratie op basis van een ouderdomsanalyse. Deze lasten voldoen aan het criterium tijdigheid en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Lokale heffingen			
Precariobelasting	726		Op grond van een recente gerechtelijke uitspraak over precariobelasting is de gemeente in het ongelijk gesteld. In afwachting van een nader juridisch advies over hoger beroep treffen we een voorziening voor het maximale nadeel dat hierdoor ontstaat. Deze lasten voldoen aan het criterium van tijdigheid en tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
	1.756		Vrijval van de risicoreserve als gevolg van de gerechtelijke uitspraak over de precariobelasting (herrekening weerstandsvermogen). Deze baten voldoen aan het criterium van tijdigheid en tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Overhead			
	639		De meeropbrengst van de verkoop van het gemeentehuis in Kollum telt niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel (hogere baten).
		272	Dit betreft gemaakte kosten voor de voorbereiding centrale huisvesting

Begrotingsafwijkingen	Recht- matig	Onrecht- matig	Motivering van de conclusie
			Dokkum. Deze lasten voldoen niet aan het criterium tijdigheid en tellen daarom wel mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Investerings			
Overschrijding diverse investeringen	4.974		Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in de volgende jaren. Of (een deel van) de investeringen worden door bijdragen van derden gedekt (met baten gerelateerde lasten). In beide gevallen ofwel rechtmatig ofwel tellen niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.
Overschrijding diverse investeringen		535	Investeringsoverschrijdingen kleiner dan € 250.000.
Onderschrijding diverse investeringen	10.789		De investeringsplanning is vertraagd -dit blijkt ook uit de vrijval kapitaallasten- zonder dat dit invloed heeft op de omvang van de doelstellingen. Krediet hoeft niet te worden aangepast. Deze minder lasten voldoen aan het de zogenaamde "drempel" en tellen daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel.

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan van de omvang van het huidige pakket aan belastingen en van het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en de kwijtschelding van belastingen. Ook worden de effecten van dat beleid afgezet tegen de landelijke en provinciale woonlasten.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Roerende woon- en bedrijfsruimteheffingen

Deze qua omvang bescheiden heffingen, zijn een tegenhanger van de onroerendezaakbelastingen. Het kenmerkende verschil is, zoals de naam van deze belastingen al doet vermoeden, dat zij zich richten op roerende zaken die bestemd zijn om duurzaam ter plaatse te blijven, zoals bedrijfsvoertuigen en woonboten. De hoogte van de heffing is gekoppeld aan de WOZ-waarde van die objecten. De tarieven zijn hetzelfde als de tarieven voor de onroerendezaakbelastingen.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin (meer dan) negentig dagen een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (veelal een tweede woning). Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen. De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde als wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen.

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven voor het houden van nachtverblijf tegen vergoeding door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. Het tarief is € 1,50 per persoon per overnachting. Er geldt een vrijstelling van belasting voor personen jonger dan 13 jaren. De aanslagen worden op naam gesteld van degene die verblijf biedt. Dat is de belastingplichtige. De aanslagen worden na afloop van een belastingjaar (belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar) vastgesteld op basis van daartoe aan de verblijfbieder gezonden belastingaangiften. Wel worden in de loop van een belastingjaar aan de grootste belastingplichtigen in de maanden juni/juli voorlopige aanslagen gezonden.

Reclamebelasting

Deze belasting wordt geheven voor het doen van openbare aankondigingen (reclame-uitingen). Het tarief is een vast bedrag per jaar per vestiging. In de praktijk betalen voornamelijk de eigenaar/gebruikers van winkelruimten in het centrum van Dokkum deze belasting.

Vanwege een overeenkomst met Stichting Ondernemersfonds Dokkum, wordt de jaarlijkse opbrengst onder aftrek van perceptiekosten (gemeentelijke kosten om deze belasting te heffen en te innen) uiteindelijk teruggegeven aan de Stichting. De gelden dienen dan te worden aangewend voor diverse promotionele activiteiten gericht op versteviging van de economische positie van de binnenstad van en haar winkelbestand.

Parkeerbelastingen

Deze belastingen worden geheven voor het parkeren van motorvoertuigen waar dat alleen tegen betaling is toegestaan. En voor de afgifte van een vergunning om op een betaalde plaats te mogen staan zonder de meter in werking te stellen. Het zogenoemde belanghebbende parkeren.

De gemeente is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Dat geldt niet voor het tarief als niet of niet tijdig voor het parkeren is betaald. In dat geval ontvangt de houder van het kenteken een naheffingsaanslag ("parkeerbon") waarvan de maximale hoogte wettelijk is vastgesteld. Voor het jaar 2023 bedroeg dat maximum € 72,90.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een zogenaamde bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt”.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking (inclusief kosten van kwijschelding) wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen.

Leges

Voor elk van de belastingverordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal, zoals de hiervoor aangehaalde verordeningen afvalstoffen- en rioolheffing, moet inzichtelijk worden gemaakt, dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening.

Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit, maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecaverunningen.

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2

Onder hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen). Onder hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden in het kader van de Omgevingswet. Onder hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de vergunningen in het kader van de Alcoholwet, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Kruissubsidiëring

Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van die Titel geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Kostendekking (ANG-model)

Met ingang van het jaar 2021 is besloten om voor hoofdstuk 1 tot en met 2 van de legesverordening de tarieven op een zodanig niveau vast te stellen dat (al dan niet met gebruikmaking van kruissubsidiëring) ernaar wordt gestreefd dat 100% van de lasten wordt verhaald. Dit wordt niet voor hoofdstuk 3 toegepast omdat de effecten daarvan te veel op maatschappelijke en economische weerstand stuiten. Uitgangspunt voor de berekening van de lasten is het zogenoemde ANG-model. Ook voor het jaar 2023 is dat model leidend voor de in aanmerking te nemen geraamde lasten per hoofdstuk.

Liggelden woonschepen en bedrijfsvaartuigen

Ofschoon de groep van belastingplichtigen in belangrijke mate dezelfde is als die voor de roerende woon- en bedrijfsruimteheffing, dient deze heffing toch een ander doel. De roerende woon- en bedrijfsruimte is een echte belasting zoals de onroerendezaakbelastingen. Daarmee zijn de middelen van die belasting vrij aanwendbaar.

De heffing liggelden woonschepen en bedrijfsvaartuigen is daarentegen een retributie, die dient tot verhaal van gemeentelijke kosten voor de instandhouding van ligplaatsen. De houder van de ligplaatsvergunning is belastingplichtig en betaalt per jaar een in de belastingverordening opgenomen vast bedrag.

Bruggelden

Onder de naam "bruggelden" wordt een recht geheven voor het door de gemeente openen en geopend houden van een brug voor het doorlaten van een vaartuig. Het gaat daarbij om een drietal in de belastingverordening nader aangeduide bruggen over de Dokkumer Ee. Afhankelijk van welke brug men passeert, variëren de tarieven per passage.

Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers

Op grond van deze belastingverordening worden rechten geheven van houders van pleziervaartuigen en campers die gebruik maken van respectievelijk lig- en standplaatsen die bij de gemeente in beheer en onderhoud zijn. De heffing ziet hoofdzakelijk op passanten. Voor zover zij tevens nachtverblijf houden tegen vergoeding is ook toeristenbelasting verschuldigd.

De hoogte van de heffing voor liggelden is afhankelijk van de lengte van het schip en de duur van het verblijf. Voor campers wordt steeds een vast bedrag per dag per standplaats in rekening gebracht.

Rioolaansluitrecht

Nog slechts zelden worden op fiscale wijze de kosten verhaald voor het aansluiten van bestaande panden op het gemeentelijke rioolnet. In die sporadische gevallen voorziet de verordening rioolaansluitrecht in een eenmalige heffing. De belasting wordt geheven van de aanvrager van de dienst.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn genoemd.

Tarieven- en kwijtscheldingsbeleid

Tarievenbeleid

- Voor zover geen ander beleid of andere overwegingen gelden, worden de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten verhoogd met de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Voor het jaar 2023 is daarbij uitgegaan van een inflatiepercentage van 2,2 %, gebaseerd op de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) van het Centraal Planbureau.
- Voor de afvalstoffen- en rioolheffing wordt een kostendekking aangehouden van 100%.
- Voor de toeristen- en parkeerbelastingen geldt, dat zij dienen als instrumentarium en daarmee als onderdeel van een veel meer omvattend beleid aangaande toerisme en de bereikbaarheid van winkelkernen. De tariefontwikkelingen van die belastingen zijn dan ook zelden autonoom, maar vaak gekoppeld aan de gewenste richting op genoemde beleidsterreinen. In onderhavig jaar is er geen tariefstijging aangehouden.
- Voor de leges is aansluiting gezocht bij het ANG-model.
- Voor de reclamebelasting is in overleg met de Stichting overeengekomen eenmalig het tarief te verlagen naar € 478,00 in plaats van € 492,00 als gevolg van compensatie voor de in 2022 doorgevoerde verhoging en als gevolg van uitblijven investeringen als gevolg van de coronacrisis.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Noardeast-Fryslân maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, te weten de 100% bijstandsnorm en 100% AOW-norm. Dit geldt tevens voor de vermogenstoets, waarbij ook de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gehanteerd wordt. Voor het belastingjaar 2023 is een bedrag van € 376.686 kwijtgescholden. Begroot was € 500.000.

Belastingopbrengsten 2023

In de begroting wordt jaarlijks een beeld geschetst van de te verwachten opbrengsten van de belastingen, rechten en heffingen en in de jaarrekening een beeld van de daadwerkelijk gerealiseerde bedragen. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van die begrote en gerealiseerde opbrengsten voor het jaar 2023.

Opbrengsten belastingen (bedragen x € 1.000)

Belasting soort	Begroot	Werkelijk	Verschil
OZB-eigenaar woningen	6.616	6.619	3
OZB-eigenaar niet-woning	2.329	2.369	40
OZB-gebruiker	1.426	1.422	-4
RWBR	1	1	0
Forensenbelasting	210	203	-7
Toeristenbelasting	658	702	44
Parkeerbelastingen	387	346	-41
Reclamebelasting	89	89	0
Afvalstoffenheffing	4.928	5.109	181
Rioolheffing	4.918	4.948	30
Liggeld woonschepen en bedrijfsvaartuigen	3	3	0
Lig- en staangeld pleziervaartuigen/campers	3	3	0
Bruggelden	92	91	-1
Leges	1.791	2.048	257
Lijkbezorgingsrechten	367	447	80
Totaal	23.818818	24.400	582

Leges

(Bedragen x € 1.000)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Titel 1 Algemene Dienstverlening	629	589	-40
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	1.121	1.422	301
Totaal Titel 1 en 2	1.750	2.011	261
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijnen	40	35	-5
Totaal Legesverordening	1.790	2.046	256

Kostendekking leges

De geraamde opbrengsten van de leges mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Dit betekent dat de tarieven van de leges maximaal kostendekkend mogen zijn. De werkelijke dekkingspercentages voor het jaar 2023 staan in dit volgende overzicht.

(Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2023	Toegerekende kosten ANG model	Kostendekking
Titel 1 Algemene Dienstverlening	589	629	93%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	1.422	1.349	105%
Totaal Titel 1 en 2	2.011	1.978	99%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijnen	35	148	23%
Totaal Legesverordening	2.046	2.126	96%

Kostendekking riool-en afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten

De geraamde opbrengsten van de afvalstoffenheffing, rioolheffing mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten voor dat jaar. Voor het jaar 2023 gelden de volgende feitelijke dekkingspercentages:

- Afvalstoffenheffing 100%
- Rioolrechten 100%
- Lijkbezorgingsrechten 62%

Woonlasten 2023 Noardeast-Fryslân

Voor een beeld van de lokale lastendruk van Noardeast-Fryslân in vergelijking met andere gemeenten, gebruiken we de cijfers die zijn ontleend aan de "Coelo Atlas van de lokale lasten 2023". Daarbij maken we onderscheid tussen de ontwikkeling van de woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder. En daarbinnen weer tussen een- en meer-persoonshuishoudens. Het Coelo berekent tegenwoordig de woonlasten over de gemiddelde WOZ-waarde per gemeente van de koopwoningen. Voorheen werd uitgegaan van de gemiddelde waarde van koop- en huurwoningen tezamen. De gemiddelde woningwaarde waar het Coelo mee rekent ligt dus hoger dan de gemiddelde woningwaarde die de gemeente gebruikt om de tarieven te berekenen. Volgens het Coelo is de gemiddelde WOZ-waarde 2023 van koopwoningen in de gemeente Noardeast-fryslân € 314.000.

Landelijk beeld

Een meerpersoonshuishouden met een eigen woning betaalde in 2023 gemiddeld € 895 aan de gemeente. Een stijging met 3,23 % ten opzichte van 2022. Er ging € 377 naar de onroerendezaakbelastingen, € 278 naar de afvalstoffenheffing en € 240 naar de rioolheffing.

Huurders betaalden gemiddeld € 518 aan de gemeente. Dat is 4,95% minder dan in 2022. Zij betalen gemiddeld € 278 aan afvalstoffenheffing en € 240 aan rioolheffing.

Lokaal beeld

In onderstaande tabellen zijn de gemiddelde woonlasten van Noardeast-Fryslân voor het jaar 2023 weergegeven en de plek van de gemeente binnen de provinciale rangorde. Ook is zowel in euro's als procentueel de afwijking ten opzichte van het Friese gemiddelde opgenomen.

Woonlasten 2023 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meer- persoons	Rangorde landelijk meer- persoons
Noardeast-Fryslân	812	895	10 ¹⁾	125 ²⁾
Gemiddelde in Friesland	760	868		

De provinciale rangorde is in 2023 in vergelijking met 2022 iets verslechterd. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Noardeast-Frylân op plek 11 (was plek 10). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Dantumadiel).

Er kan geen vergelijking met 2022 worden gemaakt van de rangorde landelijk meerpersoon. De reden hiervan is dat de OZB tarieven in 2022 niet doorgegeven zijn aan het Coelo. Het Coelo heeft deze gegevens daarom niet op kunnen nemen in de Atlas van de lokale lasten.

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meerpersoons
In procenten	107%	103%
In euro's	52	27

Woonlasten 2023 huurder

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meer- persoons	Rangorde landelijk meer- persoons
Noardeast-Fryslân	435	518	15 ¹⁾	252 ²⁾
Gemiddelde in Friesland	330	443		

In 2022 stond Noardeast-Fryslân provinciaal op plek 16 en landelijk op plek 289.

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meerpersoons
In procenten	132%	117%
In euro's	105	75

¹⁾ Nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

²⁾ Nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente Noardeast-Fryslân acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. In de paragraaf wordt ingegaan op de top-10 risico's, benodigde weerstandsvermogen en enkele relevante kengetallen.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen zijn de risico's geüpdatet en zijn risico's toegevoegd. Hierbij is gebruik gemaakt van het softwareprogramma NARIS waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Er zijn 50 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt de top-10 van deze risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze top-10 risico's bepalen gezamenlijk voor 79% het noodzakelijke weerstandsvermogen.

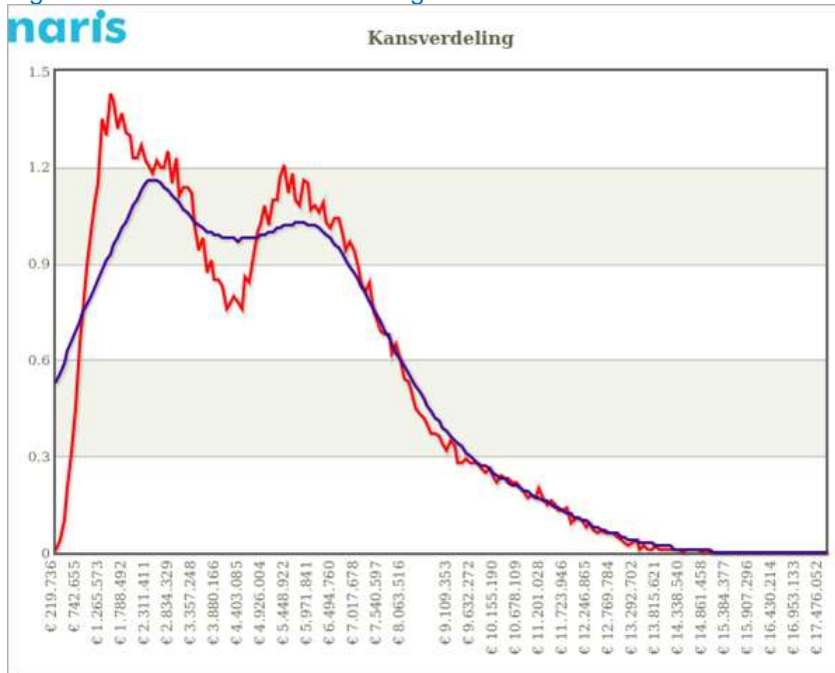
Met deze risico-inventarisatie hebben wij een eerste stap gezet in het beschrijven van risico's. Het geeft meer inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welk weerstandsvermogen nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. Wij zijn van plan de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's te blijven ontwikkelen. Onderstaand treft u een overzicht aan van de risico top-10 van de gemeente Noardeast-Fryslân.

Tabel 1: Top-10 risico's

Risico-nummer	Risico	Kans	Financieel gevolg (maximaal)	Invloed
R309	Virussen en/of hacking.	30%	€ 5.000.000	30.66%
R173	Toename van het aantal jeugdvoorzieningen door meer aanvragen dan verwacht.	35%	€ 1.750.000	16.88%
R301	Energietoeslag gebruik regeling ligt hoger dan vergoeding Rijk. O.b.v. toelichting minister aan TK onduidelijk en onzeker of en in hoeverre volledige compensatie.	50%	€ 1.500.000	11.00%
R162	Prijsstijging van uit te besteden werk. Vertraging in leveringen. Prijsstijging inkoop bouw materiaal en materieel.	70%	€ 800.000	7.68%
R155	De munitiestortplaats op de Engelsmanplaat moet worden gesaneerd en het Rijk houdt de gemeente daarvoor verantwoordelijk.	3%	€ 5.000.000	2.41%
R107	Extreem hoog ziekteverzuim van het gemeentelijke personeel.	50%	€ 250.000	2.23%
R229	Het subsidiebureau voor de versnellingsagenda maakt een (procedurele) inschattingfout bij de beoordeling van een ingediende subsidieaanvraag, waardoor een foutieve subsidietoekenning plaatsvindt.	30%	€ 500.000	2.10%
R214	Het budgethouderschap en de sturing & control op de bewaking van budgetten is niet optimaal.	30%	€ 500.000	2.08%
R136	Er wordt een Elfstedentocht op de schaats georganiseerd.	10%	€ 1.555.000	1.96%
R106	Naheffing en/of boete van belastingdienst, UWV, ABP of een andere instantie (belastingdienst).	20%	€ 629.000	1.73%

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie in NARIS uitgevoerd. De risicosimulatie is toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en Tabel 2 tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Figuur 1: Uitkomsten kansverdeling

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 926.190
10%	€ 1.202.857
15%	€ 1.425.697
20%	€ 1.648.477
25%	€ 1.876.968
30%	€ 2.123.023
35%	€ 2.378.778
40%	€ 2.628.908
45%	€ 2.887.760
50%	€ 3.160.777
55%	€ 3.457.773
60%	€ 3.790.913
65%	€ 4.170.559
70%	€ 4.604.516
75%	€ 5.129.903
80%	€ 5.691.293
85%	€ 6.227.401
90%	€ 6.856.013
95%	€ 7.675.436

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van afgerond € 6.900.000. Dit is de benodigde weerstandscapaciteit.

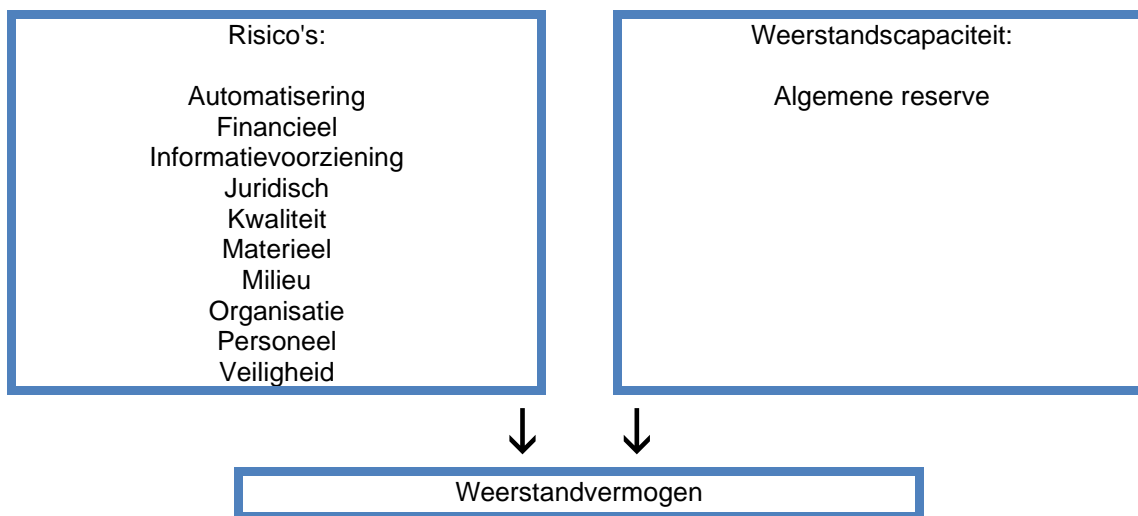
Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Noardeast-Fryslan bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. In het geval van de gemeente Noardeast-Fryslân is dat de Algemene reserve.

Weerstand	Bedrag
Algemene reserve	€ 26.500.000
Algemene reserve ter dekking van risico's	€ 4.100.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 30.600.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 30.600.000}{€ 6.900.000} = 4,4$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Echter, het weerstandsvermogen alleen zegt niet zoveel over de financiële positie van de gemeente. Om een beter beeld te krijgen van de financiële positie moeten verschillende kengetallen, opgenomen onder het kopje 'Kengetallen' in samenhang beoordeeld worden. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding geeft dit een goed beeld van de actuele financiële positie.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

Netto schuldquote/ Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote (excl. doorgeleende gelden)	20%	42%	23%	46%	50%	52%
Netto schuldquote	18%	40%	27%	44%	47%	50%

De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%. Bij deze signaalwaarde is sprake van een relatief hoge schuldendruk. Voor Noardeast-Fryslân kan dus vastgesteld worden dat er geen sprake is van een hoge schuldendruk.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Solvabiliteit	30%	23%	29%	22%	22%	22%

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. De signaalwaarde voor de solvabiliteit bedraagt 5%, bij een lagere uitkomst heeft de gemeente een hoge schuldbelasting van het bezit. De Solvabiliteit van een gemeente is relatief laag doordat veel van de activa van de gemeente niet verhandelbaar is. Een solvabiliteit van rond de 20% is voor een gemeente goed te noemen. Om dit niveau vast te houden kan de Algemene reserve slechts beperkt aangewend worden, de raad heeft geen minimumniveau voor wat betreft de Solvabiliteit vastgesteld.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grond waarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV).

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Grondexploitatie	0%	-3%	2%	-2%	0%	0%

Het lage percentage (meerjarig 0%) geeft aan dat de grondposities van de gemeente zeer beperkt zijn.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Structurele exploitatieruimte	-1%	5,6%	-5%	4,5%	4,9%	0,9%

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar "t" te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar "t-1" in en uit te drukken in een percentage.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Belastingcapaciteit	104%	90%	103%	90%	90%	90%

Het betekent dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Noardeast-Fryslân net boven het landelijk gemiddelde ligt.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het doel is om de openbare ruimte en het gebruik ervan duurzaam in stand te houden. Het gaat daarbij over een fors aantal objecten (kapitaalgoederen) in de openbare ruimte die nuttig en nodig zijn voor het beoogde gebruik. Denk bijvoorbeeld aan bruggen, wegen, fiets- en wandelpaden, bomen, plantsoenen, begraafplaatsen, watergangen, riolering, damwanden, walbeschoeiingen, openbare verlichting, speelvoorzieningen, sportvelden en gebouwen.

Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed overzicht in de financiële positie van de gemeente.

Stand van zaken kapitaalgoederen

In juni 2021 heeft de raad de nota kapitaalgoederen vastgesteld. In de nota kapitaalgoederen staat het beleidskader beschreven voor het onderhouden van de kapitaalgoederen inclusief de financiële consequenties. Tevens zijn de vervangingsinvesteringen in beeld gebracht en zijn er voorzieningen ingesteld voor het groot onderhoud. De financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting.

Hieronder volgt de weergave van boekjaar 2023 van de verschillende kapitaalgoederen:

1. Verhardingen

Beleidskader

De wegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen (2021). Dit is het onderhoudsniveau Basis. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. Er is in de begroting van 2022 extra budget voor onkruidbestrijding meegenomen zodat de onkruidbestrijding op het niveau Basis is te onderhouden.

Onderhoud

Gedurende 2024 zal weer een rationele wegininspectie plaatsvinden. Op basis van deze uitkomsten zal vervolgens een actualisatie worden uitgewerkt voor kapitaalgoed verhardingen. De inspectiegegevens worden ingebracht in een geautomatiseerde wegbeheersysteem. De onderhoudsstrategieën voor de wegverhardingen zijn gestoeld op de landelijk toegepaste methodiek (gedragsmodellen) van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur). De raad heeft in januari 2021, met het vaststellen van het beleid / beheerplan Wegen, gekozen voor een kwaliteitsniveau Basis. Het niveau Basis vertegenwoordigt een cijfer van 5,5 – 7,4 .

Gerealiseerd

- Burdaard – aanleg van een ovonde
- Ferwert – herinrichting van de hoofdstructuur
- Dokkum – verkeersmaatregelen Strobosserweg
- Dokkum – woonrijp maken PDV fase 3 + economische zone
- Kollum – reconstructie voetpaden Tolhuis (uitvoering loopt door in 2024)
- Gemeente – vervanging komborden i.v.m. invoering Friese plaatsnamen
- Dokkum – herinrichting Lange Oosterstraat, Gasthuisstraat en Molenbuurt. (Vorbereiding is afgerond in 2023. Vanwege aanvullende wensen staat de uitvoering gepland voor 2024)

2. Openbare verlichting

Beleidskader

De Openbare verlichting wordt op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen (2021). Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. De besparing op energie en onderhoud door “verledden” is meegenomen. De kosten voor periodieke reiniging van armatuur is meegenomen. Kosten voor het reinigen

van masten is niet meegenomen. De kosten voor periodieke reiniging van armatuur is meegenomen. Kosten voor het reinigen van masten is (beleidsmatig) niet meegenomen.

Het planmatig vervangen van armaturen door LED armaturen leidt tot een besparing op onderhoud en energie. Bij LED armaturen hoeven periodiek geen lampen vervangen te worden en is er ook geen uitval van lampen meer. LED armaturen hebben een lager vermogen dan conventionele armaturen, waardoor er minder energie verbruikt wordt. Dit sluit ook aan op duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, zonder dat dit een extra investering vraagt.

Onderhoud

Inspectie of schouw van de openbare verlichting vindt niet (meer) plaats. Storingen worden opgelost op basis van meldingen (piepsysteem). De vervangingen van masten en armaturen geschiedt op basis van leeftijd. Met de nota kapitaalgoederen is de vervangingsbehoefte in beeld gebracht.

Gerealiseerd

Er zijn 421 armaturen vervangen (Dokkum en Kollum). De totale opdracht loopt tot eind 2025 en bestaat uit het vervangen van ca. 4.400 armaturen en 1.000 masten.

3. Openbaar groen

Beleidskader

Het Openbaar groen wordt onderhouden op het onderhoudsniveau zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen. Dit is het onderhoudsniveau Basis. Het oude onderhoudsniveau was Laag. De raad wil gedurende de volgende 4-5 jaar toewerken naar een basis-onderhoudsniveau om stapsgewijs het onderhoudsniveau laag te vervangen. Dit wordt gedaan door in beeld te brengen waar er middels afstoten en / of omvormen bezuinigd kan worden. Deze besparing wordt ingezet om op andere plaatsen een hoger niveau te realiseren. Met de periodieke beeldkwaliteit schouw zullen de effecten hiervan in beeld worden gebracht. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het instandhouden van het kapitaalgoed.

Het openbaar groen op de begraafplaatsen wordt onderhoud op niveau A (hoog).

Onderhoud

Het onderhoud van openbaar groen wordt voor het grootste deel uitgevoerd door het Cluster Gemeentewerk. Deze taken worden beleidsmatig ondersteund door het Cluster Iepenbiere Romte. Tevens verzorgt dit Cluster het maaien en hekkelen buiten de bebouwde kom en grootschalige groen vervangingen/investeringen. De onderhoudswerkzaamheden in plantsoenen bestaan in hoofdzaak uit schoffelen, spitten, snoeien, maaien, bemesten, inboet, onkruidbestrijding, mollenbestrijding, doorspuiten drains, onderhoud bestrating, onderhoud hekwerken/rasters, reconstructie en onderhoud (bos)plantsoen. Een groot deel van de eenvoudige repeterende groenonderhoudswerkzaamheden worden verricht door de bij het Cluster Gemeentewerk gedetacheerde medewerkers van NEF.

Sinds 2023 kan een ieder een deel van beheer & onderhoud van de openbare ruimte digitaal raadplegen. Dit is raadplegen via onderstaande weblink als zijnde interactieve kaart:

[DYN Grien | Gemeente Noardeast-Fryslân \(noardeast-fryslan.nl\)](https://www.noardeast-fryslan.nl)

Gerealiseerd

- Geveltuin actie (11 stuks)
- Steenbreek actie (7 stuks)
- Groenfonds (74 stuks)
- Actie gratis boompje (90 stuks)
- Groene week met diverse gastsprekers
- Vervanging plantsoenperken
- Aanleg sportpark Tolhuispark (Dokkum)
- Vervangen groenvoorziening Rondweg-West en Parklaan (Dokkum). Voorbereiding en aanbesteding is afgerond in 2023. Vanwege natte weersomstandigheden volgt uitvoering in 2024.
- Er zijn circa 100 bomen aangeplant i.k.v. biodiversiteitplan

Spelen:

Er zijn diverse nieuwe speeltuinen gerealiseerd. Zoals in de Triemen, Kollum, Sweagerbosk en Easternijtsjerk.

4. Sportvelden

Beleidskader

De gemeente Noardeast-Fryslân wil zorgen voor een goed onderhouden, veilige en gezonde sportvoorziening in de vorm van bespeelbare sportvelden. De gemeente moet daarvoor, afhankelijk van de levensduur, velden renoveren.

Onderhoud

Dagelijks onderhoud – wordt uitgevoerd door eigen dienst

Groot onderhoud – wordt uitgevoerd door marktpartij waarbij vooraf veldinspectie plaatsvindt

Vervanging – wordt uitgevoerd door marktpartij middels aparte aanbesteding

Berekening – wordt door eigen dienst uitgevoerd, enkele velden door de clubs (en op afroep marktpartij).

Gerealiseerd

Vervanging:

- Holwert, It Keechje (kaatsveld)
- Aldwâld, Swartewei (voetbalveld)
- Hallum, De Singel (kunstgras). Is vanwege onderzoek warmte-win systeem naar 2024 gezet.

5. Kunstwerken (bruggen, tunnels en grondkeringen)

Beleidskader

De kunstwerken worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen (2021). Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Met het project “Overdracht oevers langs vaarwegen” van de provincie, heeft de gemeente een aantal lengtes oevers langs vaarwegen erbij gekregen en is een aantal lengtes overgedragen aan andere partijen. Netto is er circa 5,7 kilometer oever bijgekomen. De financiële consequentie hiervan wordt nog nader uitgewerkt en via de gebruikelijke weg verwerkt in de programmabegroting.

Onderhoud

Voor de beweegbare bruggen, grote vaste bruggen en de kademuren is er een vast onderhoudsschema voor schilderwerk en kleine reparaties. Jaarlijks worden alle beweegbare bruggen geïnspecteerd. Uit deze inspectie wordt een planning opgesteld voor het groot onderhoud en de vervanging.

Cluster Iepenbiere Romte verzorgt de beleidsmatige ondersteuning van het onderhoud van kunstwerken. Daarnaast verzorgt zij het groot onderhoud. Groot onderhoud is conform de besluitvorming over het kunstwerkbeheer opgenomen in de programmabegroting. Dagelijks onderhoud en kleine reparaties worden verzorgd door Cluster Gemeentewerk.

Gerealiseerd

Westergeast – damwand langs de Weardbuorsterwei

Westergeast – damwand langs de Bréwei

Westergeast – damwand langs de Prellewei

Ie – damwand langs de Dokkumer Ie

Engwierum – damwand langs de Dokkumer Ie

Dokkum – damwand langs de Dokkumer Ie

Ezumazijl – aanleg vispassage Sud Ie

Dokkum – herinrichting Westersingel

Eastrum – vervanging brug Mellemawei. (Vorbereiding is afgerond in 2023 conform planning.

Uitvoering staat gepland voor 2024).

Anjum – vervanging brug Saatsenweibrêge. (Vorbereiding is afgerond in 2023 en is er gestart met de uitvoering. Uitvoering zal vanwege de uitvoeringsduur doorlopen in 2024).

- Alle houten bruggen en steiger schoongemaakt
- Een gedeelte van de leuning van de bruggen zijn geschilderd
- De Wouda brug bij Ie is hersteld en geheel geschilderd. Voorzien van camera's voor bediening
- Het metsel- en voegwerk van enkele bruggen hersteld
- De stuw in het nauw te Dokkum herstellen
- Langs de Dokkumer Ee walbeschoeiingen vervangen in Tergreft, Burdaard, Eastrum en Ie
- In Ferwert is een houten brug, tussen de voetbalvelden, vervangen
- In Dokkum is een houten fietsbrug vervangen
- De duiker bij de molen Hantumerleech hersteld
- In Ljussens een nieuwe steiger aangelegd
- Gedeelten walbeschoeiing vervangen: Burdaard (Hoofdweg), Jouswier (Reidswal), Dokkum (Aalsumerweg, Koaidobbe), Kollum (van Eysingalaan, bij hertenkamp, Molenhoek).
- Westergeast 225 meter extra damwand aangebracht langs de Prellewei (Was mogelijk vanwege gunstige aanbesteding. Resterende financiële meevaller is gemeld bij de Turap).

6. Riolering

Beleidskader

Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering ligt vast in Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In december 2021 is er een nieuw GRP vastgesteld. Wettelijke kaders voor het GRP worden gevormd door de Wet Milieubeheer en de Waterwet. De Gemeentewet doet (o.a.) uitspraken over de rioolheffing. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen planperiode vaststelt. Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit.

De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast. Volgens de huidige wetgeving, vastgelegd in de Waterwet en de wet Milieubeheer, is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen uit het GRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat, er overlast voor de bewoners is en dat de volksgezondheid wordt gewaarborgd.

Onderhoud

Alle beheer en strategische werkzaamheden t.b.v. rioleringen worden uitgevoerd door het Cluster Iepenbiere Romte inclusief de hydraulische en de milieutechnische aspecten van de riolering. Het dagelijks onderhoud verzorgt de Cluster Gemeentewerk. De beleidsmatige aspecten wordt door de Cluster Omjouwing en Ekonomy verzorgt.

Het dagelijks onderhoud bestaat uit een groot aantal werkzaamheden waaronder; reinigen en ledigen van straat- en trottoirkolken, reinigen en inspecteren van leidingen, vegen van goten, inspectie en onderhoud van pompen en gemalen, reparatie van kleinere lekkages, meldingen en klachten afhandelen, etc. Vrijkomend slib uit onderhoud werkzaamheden wordt naar de milieustraat in Damwâld.

Groot onderhoud aan en vervangingen aan het rioleringsstelsel wordt uitgevoerd op basis van inspecties. Inspectie gegevens worden bijgehouden in een geautomatiseerd systeem. Op basis van deze gegevens wordt een vervangingsprogramma opgesteld. Inspectie van het vrij veralriool vindt plaats vanaf de 20 levensjaar en vanaf daar periodiek tussen de 10 en 15 jaar. Het functioneren van de rioolgemalen wordt om de 3 jaar gecontroleerd en de wettelijke veiligheidskeuring wordt om de 6 jaar uitgevoerd, belangrijke rioolgemalen worden jaarlijks gecontroleerd.

Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels, hydraulische of milieukundige aanpassingen van het stelsel en het

afkoppelen van regenwater. Ook het bovengrondse afvoer van regenwater (inrichting van de infrastructuur) en het minimaliseren van verhardoppervlak zijn aandachtspunten in verband met de klimaatadaptatie.

Bezetting riolering:

Helaas zijn door personele wisselingen, direct na de zomerperioden, weer onderbezetting ontstaan waardoor werkzaamheden stagneerden. Op de arbeidsmarkt is het moeilijk om personeel te werven die voldoen aan de vaktechnische eisen. Er is gekozen om de ontstane vacature BOR beheerder riolering intern op te leiden, ons realiserend dat dit meer inwerktijd zal vergen.

Gerealiseerd

Reiniging, inspecties en keuringen

- Er is 38,5 km riolering gereinigd en geïnspecteerd met een rijdende camera.
- Rioolpersleidingen zijn voor een gedeelte gepropt en gereinigd.
- Zinkers en een aantal randvoorzieningen gereinigd.
- Rioolvervanging Cannegieterstrjitte in Hallum
- Er zijn ongeveer 27.500 stuks kolken gereinigd exclusief de handmatig te reinigen kolken. (hiervan zijn 10.000 stuk door derden gereinigd). Tijdens de reiniging zijn diverse gebreken geconstateerd, worden door wijkbeheer hersteld. (via het registratiesysteem Kikker -Kolken krijgen we inzicht in de onderhoudstoestand en is vergelijking met voorgaande jaren mogelijk. Hebben helaas is er enige achterstand in het reiniging van de kolken ongeveer 9.000 stuks.
- Alle rioolgemaal zijn gereinigd en visueel beoordeeld, kleine reparaties en herstelwerkzaamheden worden direct uitgevoerd.
- Op 110 hoofdgemaal zijn geïnspecteerd d.m.v. een BRL inspectie (BRL is een beoordelingsrichtlijn voor het vaststellen van de kwaliteitsnorm)

Beheer en onderhoud

- CARS, het meld- en alarmeringssysteem (hoogwater, stroomuitval, enz) voor de rioolgemaal worden de meldingen uitgevoerd door de riolploeg van gemeentewurken, De daaruit voorkomende werkzaamheden worden bijgehouden in het rioolgemaalbeheerssysteem SAM. Uit de geregistreerde uren blijkt dat aan reparatie en onderhoud van de rioolgemaal 1100 uur besteed is.
- Ook komen er meldingen via de reguliere systemen (telefoon, Rex, mail, e.d.) hierin is geen inzage hoeveel meldingen binnen komen. In 2023 is FIXI aangeschaft voor beheer betekend dat dat we in 2024 ook inzicht krijgen per rubriek over de aard en aantal meldingen voor de gemeentelijke riolering.
- Op twee locatie zijn de stankfilters vervangen
- We hebben 1 IBA in de gemeente die jaarlijks onderhouden wordt.
- Naast het regulier onderhoud aan het vacuüm rioolstelsel in de Triemen.
- Alle bekend zijde gemeentelijke afsluiters ten behoeve van de persleidingen zijn in kaart gebracht en geregistreerd, deze zijn in het veld opgezocht gereinigd en daar waar nodig gerepareerd.
- Voor de rioolaansluitingen van woningen en andere voorzieningen wordt wijkbeheer of een aannemer ingeschakeld.
- Voor de energie voorziening en de telemetrie van de rioolgemaal zijn contacten met diverse leveranciers over en weer.

Monitoring

- Grondwatermonitoring voor lopende projecten. Plaatsen van grondwaterpeilbuizen voor geplande projecten in 2024 en het bijhouden van het BRO-loket.
- Regulier onderhoud regenwatermeter.
- Monitoren van riooloverstorten op 2 locatie extra metingen verricht i.v.m. klachten over vervuiling oppervlaktewater.

Planvorming en beleid

- Ondersteuning om huisaansluitingen te digitaliseren en de beheergegevens op orde te brengen.
- Beoordelen van projecten voor uitbreidingen, herinrichtingen, enz
- Beoordelen van vergunningen m.b.t. de ligging van nutsvoorzieningen
- Voor diverse projecten hydraulische controle berekeningen laten uitvoeren.
- Bureau studie Ternaard, voor inzicht te krijgen, in koppelkansen en een integrale benadering van projecten en maatregelen, die invloed hebben op de beheerstaken. Hierover is een document gemaakt waarin alle relevante regel/wetgeving en praktische informatie is verzameld, zodat een betere inschatting en planning van werkzaamheden in de openbare ruimte mogelijk is.

- Voor de klimaat adaptieve maatregelen zijn een 5 tal projecten bij de stimuleringsmaatregel Klimaatadaptatie ingediend. Hiervoor zijn diverse scenario's onderzocht en hydraulisch doorgerekend en op kosten gezet. Omjouwing en Economie verzorgt de subsidie aanvragen, de technische gegevens zijn door Belied en Behear aangeleverd.
- Start gemaakt met uitvoeringprogramma van de taakvelden die in het GRP zijn benoemd. De activiteiten in het GRP worden de taken, rolverdeling en borging van de budgetten omschreven.
- Ontvlechten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân over de beheersmaatregelen maar ook de overdracht van de beheersprogramma's, in de loopt 2024 zal de overdracht afgerond worden.

Beheer onderhoudsbestekken

- OMOP bestek Kleinschalig rioleringswerkzaamheden aanbesteed en gegund, per wijk een aannemer geselecteerd. Bestek heeft looptijd van 2 jaar met een optie tot 2 jaar verlenging.
- RAW bestek Groot onderhoud rioolgemaal 2024 en 2025 aanbesteed. Gunning zal in 2024 plaatsvinden.
- Doorlopende OMOP bestek Reiniging en Inspectie, in 2024 opnieuw aanbesteden.
- Verder lopen er contracten om stankoverlast te voorkomen en gespecialiseerd onderhoud vacuüm riolering voor het regulier onderhoud.

Investeringen riolering:

De geplande investeringen:

- Groot onderhoud, 20 rioolgemaal aanbesteed en uitgevoerd (inclusief 2022).
- FerwertDOM projecten Elingawei 2022-20223 Vervangen riolering en gedeeltelijk afkoppelen regenwater.
- Ferwert De Streek en Nijebuorren, vervangen riolering.
- Metslawier Julianastraat rioolvervangng en afkoppelen regenwater.
- Dokkum Hoedemakerspolder voorbereiding extra waterberging.
- Dokkum Walddyk rioolvervangng en afkoppelen regenwater.
- Dokkum Fugelan, in hold fase i.v.m. onderzoek warmtenet.
- Ternaard Riedhusstrjitte/ Van Aylvastrjitte; Gekozen om in Ternaard een visie document te maken waarin de ontwikkelingen die in het dorp spelen samen te brengen en daarin onze plannen beter af te stemmen op ander ontwikkelingen, aanpassingen in de plannen zal in 2024 zijn beslag krijgen.
- Ternaard Hantumerwei, afkoppelen regenwater.
- Dokkum Woudweg, start ontwerpfasen inrichten openbare ruimte.
- Hantumhuizen Kamphusstrjitte/Smidsplein, regenwater afgekoppeld.
- Hallum Cannegietterstrjitte voorbereid uitvoering in 2024.
- Planning voor klimaat, afkoppelen en verdrogingsvraagstukken in voorbereiding.

7. Waterwegen

Beleidskader

De waterwegen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen (2021). Dit is een instandhoudingsniveau waarbij geen problemen ontstaan. De onderhoudsplanning voor het baggeren is voor een groot deel gebaseerd op een cyclische planning. In 2022 zijn de resterende peilingen uitgevoerd en is de planning bijgesteld.

Onderhoud van waterwegen is te verdelen in watervoerendheid en bevaarbaarheid. Ten aanzien van watervoerendheid moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden de sloten uitgemaaid. Incidenteel moet er worden gebaggerd.

Bevaarbare waterwegen worden in beginsel vastgelegd in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP).

Afvoer bermgras en hekkelspecie t.b.v. CMC compostering en business case bermen (ecologisch bermbeheer + Agricycling is gestart;

Uitvoeringsmethode van het hekkelen is geharmoniseerd.

Onderhoud

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk afspraken te maken met eigenaren van aanliggende percelen waarbij de gemeente hekkelt en de eigenaren van de aanliggende percelen het hekkelmateriaal ontvangt. In een aantal gevallen zijn er hekkelcontracten met de aanliggende grondeigenaar afgesloten. In deze gevallen wordt de gehele sloot gehekkeld door de aanliggende eigenaar tegen een bepaalde vergoeding.

Overdracht stedelijk water (OSW):

Wetterskip is waterbeheerder voor alle het stedelijk water (binnen de bebouwde kom). Gemeente voert, conform contract met Wetterskip Fryslân, het dagelijks / jaarlijks onderhoud uit (hekkelen) aan hoofd- en secundaire watergangen voor het Wetterskip en krijgt de kostprijs hiervan vergoed. Baggeren van hoofd- en secundaire watergangen onder OSW is voor het Wetterskip. Voor vijvers binnen de bebouwde kommen ontvangt de gemeente jaarlijks een vast bedrag om jaarlijks te hekkelen / maaien (indien noodzakelijk) en om periodiek te baggeren.

Gerealiseerd

- Baggerwerkzaamheden (Hallum, Marrum, Ferwert, Blije, Brantgum, Reitsum, Wânswert en Burdaard);

8. Gebouwen

Beleidskader

De gebouwen worden op het onderhoudsniveau onderhouden zoals vastgesteld in de nota kapitaalgoederen (2021). Dit is het onderhoudsniveau conditiescore 4. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met het in het stand van het kapitaalgoed. Gebouwen waarvan de toekomstige bestemming onzeker is, worden alleen wind en waterdicht gehouden. Bijvoorbeeld een aantal gebouwen op de gemeentelijke werf in Dokkum.

Alle gebouwen worden driejaarlijks geïnspecteerd waarna de plannings worden geactualiseerd. Op basis van de conditiescore volgens NEN2767 zal het benodigde onderhoud worden uitgevoerd. In het kader van duurzaamheid wordt erbij vervanging gekeken naar de meest duurzame oplossing, er is echter geen budget voor grootschalige duurzame verbeteringen. Om de toekomst van de gebouwen inzichtelijk te maken is er overleg tezamen met de afdeling 'omgeving en ekonomy', om vanuit hier budget beschikbaar te maken om de gebouwen te verduurzamen.

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt deels in eigen beheer uitgevoerd. Voor grootschalig of specialistisch onderhoud worden derden ingeschakeld.

Momenteel worden er voorbereidingen getroffen voor het realiseren van een nieuwe gemeentewerf en (ver)bouw van gemeentekantoren bouwdelen A+B te Dokkum.

Onderhoud

Onderwijsgebouwen

Voor het onderhoud aan de schoolgebouwen is een meerjarig onderhoudsplan met de schoolbesturen opgesteld. Door een wetwijziging zijn de taken en budgetten voor het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen per 2015 overgeheveld van de gemeente naar de schoolbesturen. Door deze wijziging wordt de gemeente gekort op de algemene uitkering en komt de verplichting van het onderhoud voor de schoolgebouwen te vervallen.

Sportaccommodaties

De gebouwen voor sportaccommodaties in de gemeente Noardeast-Fryslân, die in eigendom zijn van de gemeente, vallen onder het meerjarig planmatig onderhoudsprogramma.

Gerealiseerd

Dokkum	- Verbouw van bouwdeel C
Kollum	- Bouw zoutloods op de gemeentewerf
Kollum	- Gemeentewerf (Rijdstraat 2)
Kollum	- Kantoren Gebiedsteams (Rijdstraat 2)
Eanjum	- Sloop gebouw voormalige peuterspeelzaal/brandweerkazerne
Ferwert	- Sloop gebouw voormalige Docking College

9. Overig / majeure vervangingen / projecten

Werkzaamheden die niet gepland stonden:

Westergeast - 300 meter extra damwand aangebracht langs de Prellewei

Dokkum - 100 meter extra damwand langs de Strobosserweg. Voorbereiding is opgestart in 2023, door leveringsproblemen start de uitvoering in 2024

Dokkum – aanleg 70-tal parkeerplaatsen op de gemeentewerf aan de Rondweg-Noord i.v.b. verbouw gemeentehuis (bouwdeel C)

Dokkum – herinrichting Sonnemaplein. Voorbereiding hiervan is in 2023 opgestart.

Groot onderhoud rioolgemaal 2024 -2025 is voorbereidt. Aanbesteding staat gepland voorjaar 2024

Paragraaf financiering

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheers verordening van artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

In het Treasurystatuut gemeente Noardeast-Fryslân, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Rente ontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. De rentes zijn na een lange periode van historisch lage waarden, in een korte tijd gestegen.

Kasbeheer

Het betalingsverkeer doet de gemeente Noardeast-Fryslân hoofdzakelijk via de BNG Bank, daarnaast zal de Rabobank worden gebruikt voor het afstorten van contante gelden en als service naar de klanten. Het saldo op deze rekening wordt periodiek afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

Met de BNG Bank is een financieringsovereenkomst afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari stilzwijgend met één jaar verlengd.

Bij de Rabobank is geen kredietfaciliteit aanwezig. Uiteraard staat het de gemeente Noardeast-Fryslân vrij om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Het banksaldo van Noardeast-Fryslân is gedurende 2023 altijd positief geweest.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onderbrengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is per 1 juli 2021 verhoogd van 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal, naar 2% met een minimum van € 1.000.000.

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar.

Berekening renterisiconorm 2023

	x € 1.000
Begrotingstotaal	156.600
Renterisico percentage	20%
Renterisiconorm	31.320

Toetsing renterisico aan norm

	x € 1.000
Renterisico (renteherziening en aflossing)	5.238
Renterisiconorm	31.320
Onderschrijding	26.082

Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Noardeast-Fryslân binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft. De totale schuld van de gemeente per 31 december 2023 bedraagt € 69.111.441 (excl. doorgeleende gelden).

Het kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2023. De kasgeldlimiet was over het jaar 2023 8,5% van € 156.600.000 is € 13.311.000.

Het is toegestaan om tijdelijk, gedurende drie opeenvolgende kwartalen, de kasgeldlimiet te overschrijden. In 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden.

Lening positie

In onderstaande tabel wordt het verloop van de lening portefeuille weergegeven.

Lening portefeuille exclusief doorgeleende gelden

	x € 1.000
Schuld per 01-01	74.621
Aflossingen	-5.510
Nieuwe leningen	-
Schuld per 31-12	69.111

Kredietrisico op verstrekte geldleningen

De gemeente staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor de meeste van deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig. Dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW-garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes) verplicht zijn deze overblijvende schuld, via een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening.

Wet HOF

In de wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Noardeast-Fryslân hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Noardeast-Fryslân geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Renteverdeling

De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen en de toerekening aan de grondexploitaties.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 400.000. Aan taakvelden wordt werkelijk € 429.000 doorberekend. Zo ontstaat op het taakveld treasury een renteresultaat van € 29.000.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven:

	x € 1.000
externe rentelasten over de korte en de lange financiering	1.921
externe rentebaten:	
-rente verstrekte langlopende geldleningen	-1.285
-rente versterkte langlopende geldleningen	-88
-rente kort geld	-140
Totaal door te rekenen externe rente (1)	408
-aan grondexploitatie door te belasten rente	-8
-rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	-
<i>Saldo door te rekenen rente (2)</i>	-8
Rente over eigen vermogen (3)	
Rente over voorzieningen (4)	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3+4)	400
<i>werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)</i>	*429
Renteresultaat op het taakveld treasury	29

Het verschil tussen het totaal van de rente toegerekend aan de taakvelden (€ 429.000) en het werkelijke totaal rentebedrag (€ 400.000) is € 29.000. Dit is 7,25% van het totaal van de werkelijke rente. Dit valt binnen de maximale toegestane afwijking van 25% bij de jaarrekening.

EMU-saldo

In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal - 0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingstekort. Er is over 2023 sprake van een EMU-tekort.

	Omschrijving	x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves	1.100
2	Mutaties (im)materiële vaste activa	-11.400
3	Mutaties voorzieningen	3.700
4	Mutaties voorraden (inclusief bouwgrondexploitatie)	-3.900
	Berekend EMU-saldo	-10.500

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De term 'bedrijfsvoering' verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting ('PIOFACH'), aangevuld met juridisch en inkoop.

Deze paragraaf heeft betrekking op de gehele ambtelijke organisatie. Naast werk voor Noardeast-Fryslân (het overgrote deel) verrichten wij ook diensten voor de gemeenten Dantumadiel en Schiermonnikoog, hiervoor vindt verrekening van kosten plaats.

In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling personele bezetting
- Samenwerking Dantumadiel – Noardeast-Fryslân
- Ontvlechting en ombouw
- Huisvesting
- ICT-ondersteuning
- Openbaarheidsparagraaf
- Ontwikkeling risicomangement en interne beheersing
- Fraude en integriteit
- Continuïteit
- Rechtmatigheidsverantwoording

Ontwikkeling personele bezetting

Het aantal FTE per 31 december 2023 bedraagt 611 FTE en wordt gelimiteerd door de begroting en het formatieplan.

Onze systemen zijn in ontwikkeling en laten op dit moment niet toe om te bepalen hoeveel FTE als externe capaciteit wordt ingehuurd dan wel hoeveel FTE wordt ingehuurd op projectbasis. In dat laatste geval gaat het vaak slechts om enkele maanden, dus een gedeelte van een FTE. Het relatieve aandeel van externen in het totaal wordt daarom ingeschat op basis van het aantal medewerkers op 31 december 2023 en bedraagt ongeveer 17% (vorig jaar 13%). De toename is voornamelijk te verklaren door de krapte op de arbeidsmarkt. Uit cijfers van de personeelsmonitor 2022 van het A&O-fonds blijkt dat de externe inhuur bij gemeenten is gestegen naar 17% van de loonsom. Gemeenten hebben een inspanningsverplichting naar een vermindering van de externe inhuur.

Het ziekteverzuimpercentage heeft zich de laatste jaren als volgt ontwikkeld:

	Ziekteverzuim %
Januari 2019	7,36%
Gemiddeld 2019	6,92%
Gemiddeld 2020	5,76%
Gemiddeld 2021	5,09%
Gemiddeld 2022	6,37%
Gemiddeld 2023	6,35%

Doelstelling van het in 2019 geformuleerde ziekteverzuimbeleid was om jaarlijks een procentpunt te dalen tot in 2021 een verzuimpercentage van maximaal 5.36 was bereikt. Dat doel is in 2021 behaald. In de jaren daarna is het ziekteverzuim met ongeveer 1,3 procentpunt gestegen. Het verzuimpercentage is gestabiliseerd en wordt jaarlijks geanalyseerd. De CBS cijfers BV Nederland laten een lichte daling zien van het ziekteverzuim van 5,6% in 2022 naar 5,3% in 2023. In 2023 is met name ingezet op het coachen van coördinatoren in de begeleiding van zieke medewerkers.

Samenwerking Noardeast-Fryslân-Dantumadiel

Het resultaat van de samenwerking over 2023 bedraagt € 1.491.000. Het resultaat wordt in de tabel hieronder per onderdeel weergegeven. Daarbij wordt ook de procentuele afwijking weergegeven.

Resultaat per onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	Procentuele afwijking
Loonkosten	47.482	47.280	202	0,4%
Personeel gerelateerde kosten	4.094	4.618	-523	-12,8%
Automatisering	3.944	3.856	87	2,2%
Tractie	2.437	2.177	260	10,7%
Huisvesting	346	296	50	14,5%
Facilitair	812	736	76	9,4%
Overige dienstverlening	124	88	36	29,4%
Projecten	1.996	694	1.302	65,2%
Totaal	61.235	59.744	1.491	2,4%

Bij de loonkosten is er sprake van een overschot. Oorzaak hiervan is met name het verloop van personeel en het niet meteen kunnen vervangen van personeel. Ook konden meer kosten doorbelast worden aan het project Ontvlechting. De personeel gerelateerde kosten zijn hoger dan begroot vanwege hogere Arbo kosten en een toevoeging aan de voorziening verlofsparen. Op de tractiebudgetten is een overschot te zien omdat investeringen zijn uitgesteld, en daardoor de afschrijvingen lager zijn.

Conform afspraak komt het resultaat van € 1.491.000 naar rato van inbreng ten gunste van de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Voor de gemeente Noardeast-Fryslân bedraagt € 1.095.000.

Ontvlechting

De gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân werken vanaf 2019 samen conform de Centrumregeling en een Dienstverleningshandvest. Noardeast-Fryslân is de centrumgemeente en voert daarmee, op basis van mandaat, de dienstverlening uit voor de gemeente Dantumadiel, de gastgemeente. In 2022 is de samenwerking tussen Dantumadiel en Noardeast-Fryslân geëvalueerd. Dat heeft geleid tot het besluit om bovengenoemde samenwerking op te heffen met ingang van 1 januari 2024.

Het gevolg van dit besluit is dat de ambtelijke organisatie Noardeast-Fryslân, die werkt voor beide gemeenten en volgens een vastgestelde verdeelsleutel bekostigd wordt door beide gemeenten, ontvlochten wordt voor 1 januari 2024. Ontvlechten houdt in dat een herverdeling van formatie en middelen plaatsvindt op basis van de vastgestelde verdeelsleutel. Het gaat in beginsel om alle gemeentelijke taken, voor zover deze niet aan anderen zijn op- of overgedragen.

Ten behoeve van de Opheffing van de Centrumregeling is een programma ingericht, een programmaleider aangesteld en een programmaplan geschreven. Op 6 maart 2023 is het programma Opheffing Centrumregeling Dantumadiel-Noardeast-Fryslân van start gegaan.

In het Programmaplan zijn de doelen, de aanpak en de werkwijze beschreven, uitgezet in de tijd en voorzien van een financiële paragraaf. De ontvlechting van de Centrumregeling is in 2023 grotendeels afgerond met uitzondering van:

- ICT: De technische ontvlechting van een deel van de applicaties (sociaal domein, zaakstelsel en Key2financiën).
- Financiën: Financiën (o.a. exploitatie, eindafrekening van de Centrumregeling) en liquidatie van de Centrumregeling.

Vanaf de start van het programma in maart 2023 is gecommuniceerd dat de technische ontvlechting van een deel van de applicaties niet afgerond zou worden in 2023. Het betreft de complexe applicaties. Voor het

financiële pakket Key2financien wordt rekening gehouden met de planning van de Jaarrekening 2023 van de Centrumregeling. Deze moet eerst worden afgerond alvorens de applicatie kan worden ontvlochten. De ontvlechting is volledig afgerond op 1 juli 2024.

De programmakosten voor 2023 waren begroot op € 1.703.836. In 2023 is € 1.425.000 gerealiseerd. Oorzaak van het verschil is dat bij het onderdeel ICT een substantieel deel van de kosten is doorgeschoven van 2023 naar 2024. Het totaal van de begrote kosten over beide jaren verandert hierdoor niet.

Huisvesting

De verbouwing van bouwdeel C (aan de Koningstraat) is in april 2023 succesvol afgerond. Hierna is verdergegaan met de inrichting. Na de verbouw en inrichting is het gebouw eind mei feestelijk geopend. Het gebouw is gemoderniseerd en de installaties zijn vervangen. Hierbij is ook het werkplekconcept 'activiteit gerelateerd werken' in gebruik genomen. Door de verbouw en inrichting is een positieve bijdrage geleverd aan het duurzamer en energiezuiniger maken van het gebouw.

Ongeveer twee weken voor de opening is er waterschade ontstaan op de begane grond in het gebouw. Gelukkig heeft de opening van het gebouw hier niet al te veel hinder van ondervonden. De werknemers die gebruik zouden maken van deze vleugel zijn in de andere gebouwen ondergebracht. Zo snel mogelijk na het ontstaan van de waterschade is gestart met schadebeperkende maatregelen en is begonnen met de herstelwerkzaamheden. Eind oktober zijn de herstelwerkzaamheden afgerond, de vleugel ingericht en in gebruik genomen.

De raadzaal is verplaatst van Kollum naar Dokkum en in gebruik genomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de bestaande meubels en apparatuur. De locatie van de raadzaal is tijdelijk. De definitieve locatie van de raadzaal is in het nieuw te bouwen bouwdeel B.

Zo rond de zomerperiode is ook de parkeerplaats voor medewerkers aan de stadswerf in Dokkum in gebruik genomen. De periode na de zomer is gebruikt voor nazorg. Hiermee is de eerste stap (van de drie) afgerond.

Het afsluiten van de eerste stap betekent ook het starten van de vervolgstappen. Deze vervolgstappen zijn de sloop en nieuwbouw van bouwdeel B en de revitalisatie van bouwdeel A (inclusief de rijks monumentale delen). De voorbereidingen voor de nieuwbouw van bouwdeel B en de revitalisatie van bouwdeel A zijn gestart. Als eerste is een projectopdracht en projectplan opgesteld voor de verdere uitvoering. De voorbereidende werkzaamheden zullen het komende jaar verder vorm krijgen.

ICT

Informatieplan

In 2021 is het informatieplan 2021-2022 Samen Digitaal vastgesteld door het college met als belangrijkste uitgangspunten:

- Maximaal dienstverlenend (maximaal tevreden burger voor alle soorten van dienstverlening);
- Flexibel en schaalbaar (snel kunnen inspelen op nieuwe wetgeving, technologie of klantverwachtingen);
- Kostenbewust en sober (kosten afwegen tegen de baten en business case gedreven werken).

Dit informatieplan is in 2023 geactualiseerd met de activiteiten voor 2023 en 2024.

Visie Geo-Informatie "Locatie verbindt"

De visie op Geo-informatie "Locatie verbindt" is met behulp van externe ondersteuning en inbreng van diverse collega's opgesteld. De visie schetst een beeld van gewenste en toekomstige Geo-informatievoorziening en is bedoeld als 'stip op de horizon'. De visie bestaat uit vier 'verhaallijnen', die samen het verhaal van de toekomstige Geo-informatievoorziening vertellen en zo richting geven aan de doorontwikkeling. Locatie inspireert, locatie verbindt, locatie als collectief en locatie biedt perspectief. Daarnaast speelt mee dat de leverancier van de huidige GIS-software heeft aangekondigd over te gaan op een nieuw technisch platform en sinds 2022 is gestopt met investeringen in de huidige software.

In 2024 zal deze visie verder handen en voeten krijgen waarbij vervanging van de software een eerste stap zal zijn.

Visie op Informatievoorziening “Van digitaliseren naar digitale transformatie”

Digitale toegankelijkheid is belangrijker dan ooit. Het zogenaamde ‘informatielogistiek-denken’ wordt steeds belangrijker. Dit betekent dat je afdelingen niet als afzonderlijke silo’s beschouwt maar werkprocessen van end-to-end bekijkt. In juli is er een visie op informatievoorziening gepresenteerd aan het ODC en vastgesteld. Deze visie geeft richting aan onze gemeentelijke informatievoorziening en stelt duidelijke uitgangspunten, doelen en wat we als organisatie daarvoor nodig zijn.

Aan de actiepunten voortkomend uit de visie wordt gewerkt en dit wordt in 2024 voortgezet.

Nieuwe ICT-ondersteuning 2023

- Er is een nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen. Door dit project regionaal op te pakken hebben we gebruik gemaakt van het voordeel van regionale harmonisatie en schaalvoordelen.
- In het bouwdeel C is het reserveringssysteem van Gobright in gebruik genomen. Het systeem is beschikbaar voor alle medewerkers met een toegangspas en wordt gebruikt voor het reserveren van vergaderruimten en werkplekken. Gobright ondersteunt daarbij het hybride werken.
- Voor meldingen openbare ruimte is Fixi geïmplementeerd en in gebruik genomen. De klacht of melding wordt digitaal gemeld, behandeld en afgehandeld en kan door de melder digitaal gevolgd worden (track en trace principe).
- De vervanging van ons belastingsysteem is doorgeschoven naar 2024. In 2023 zijn de benodigde voorbereidingen getroffen (onder andere verbetering van de processen).
- De Centric Leef Omgeving (CLO) is in gebruik genomen en er zijn eerste stappen gezet als het gaat om mobiel handhaven. In 2024 wordt dit verder opgepakt.
- Er is een anonimiseren tool geïmplementeerd. De WOO verzoeken worden geanonimiseerd en via de gemeentelijke website gepubliceerd.
- Er wordt gewerkt aan een digitale bewaarstrategie met als doel deze in 2024 vast te laten stellen.
- Tenslotte hebben we veel tijd besteed aan de voorbereiding en uitvoering van de ontvlechting per 1 januari 2024.

Samenwerking met SSC Leeuwarden en andere partners

Wij hebben onze harde automatisering (apparatuur, netwerk, backups, beveiliging) uitbesteed aan het Shared Service Centrum (SSC) Leeuwarden, net als de gemeenten Waadhoeke en Leeuwarden, Friese Waddeneilanden en de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid. We werken intensief samen met deze andere klanten van het SSC, maar alleen daar waar dat meerwaarde biedt. Dit betekent dat we soms ook onze eigen weg kiezen.

Openbaarheidsparagraaf

Deze openbaarheidsparagraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 is ingegaan. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht besteden aan de manier waarop wij als bestuursorgaan de Woo uitvoeren.

De Woo gaat over een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Het doel van de wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden. Dit doen we door meer overheidsinformatie openbaar te maken, sneller en voor iedereen toegankelijk.

Per 1 mei 2022 zijn er Woo contactpersonen. Zij beantwoorden vragen van burgers over de beschikbaarheid van publieke informatie.

In 2022 is de projectgroep Woo gestart met de invoering van de actieve openbaarmaking van de Wet open overheid. De invoering moet binnen 5 jaar zijn afgerond. De invoering Woo is een traject met een grote veranderopgave met de nadruk op bewustwording.

Er is een verplichting om elf informatiecategorieën actief openbaar te maken. De fasering en planning van de actief openbaar te maken informatiecategorieën zijn op dit moment nog niet bekend. Wel zijn we begonnen met de voorbereiding van documenten die in aanmerking komen voor actieve openbaarmaking.

Er is in 2023 een impactanalyse uitgevoerd. Onderdeel van de impactanalyse is het vaststellen van het ambitieniveau voor de gemeente Noardeast-Fryslân. Dit is vastgesteld op ambitieniveau 3 met een doorgroei naar ambitieniveau 2. Ambitieniveau 3 is openbaar maken wat wettelijk verplicht is en datgene wat

toegevoegde waarde biedt. Ambitieniveau 2 is alles actief openbaar maken, tenzij er wettelijke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

Ontwikkeling risicomangementment en interne beheersing

Interne beheersing van de processen

Er zijn verdere stappen gezet in de beheersing van de financiële processen. Concerncontrol is ook in 2023 het gesprek aangegaan met de vak afdelingen over de met processen samenhangende risico's met het doel beheersingsmaatregelen te treffen om te voorkomen dat de risico's leiden tot fouten of nadelen. Het gaat hier bijvoorbeeld om rechtmatigheidsrisico's, het niet volledig in rekening brengen van belastingen of leges, het risico op fraude etc. Deze gesprekken worden gevoerd met alle vak afdelingen die een verantwoordelijkheid hebben voor een financieel proces om te bekijken of de processen in opzet goed geregeld zijn. Om na te gaan of het in de praktijk ook zo werkt worden dossiercontroles uitgevoerd door collega's van medewerkers uit de teams die er uitvoering aan geven. Concerncontrol begeleidt dit, is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging en rapporteert aan het management en de directie over de resultaten. De rapportages worden ook gebruikt door de accountant om het college te adviseren over de interne beheersing en vanaf het verslagjaar 2023 om een collegeverklaring voor de financiële rechtmatigheid op te stellen.

Fraude en integriteit

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude: "De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting.

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als 'bijstandsfraude' of aan 'fraude' met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen. De verantwoording over misbruik en oneigenlijk gebruik moet vanaf het verslagjaar 2023 worden opgenomen in de collegeverklaring bij de jaarrekening.

Fraudebeheersing

Binnen de gemeente wordt voor de financiële processen gewerkt met controlplatforms waarin de processen worden besproken, de daarbij behorende risico's en te nemen beheersmaatregelen. Door middel van interne controles wordt de werking van de processen en de genomen beheersmaatregelen getoetst. De risicobeheersing richt zich met name op rechtmatigheidsaspecten en volledigheid van opbrengsten, maar ook andere risico's zoals frauderisico's kunnen aan de orde komen als zij worden geïdentificeerd. Er is dus geen specifieke aanpak gericht op frauderisico's en fraudebeheersing, maar frauderisico's en maatregelen om fraude te voorkomen kunnen wel aan de orde komen tijdens de controlplatforms.

Integriteit

Integriteit is een thema dat doorlopend aandacht behoeft. Bij de indiensttreding maakt het onderwerp integriteit onderdeel uit van het inwerkprogramma. Ook moet iedere medewerker die in dienst treedt bij de gemeente een eed of belofte afleggen. Niet-ambtenaren ondertekenen een geheimhoudingsverklaring. Daarnaast is het voor een ieder verplicht een VOG-verklaring te overleggen.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële verhoudingenwet wettelijk verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Noardeast-Fryslân in voldoende mate gewaarborgd. Tevens zijn in de begroting

2024 of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiële effecten hebben op vermogen of resultaat.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college van B&W geeft over 2023 voor het eerst zelf een verklaring voor de rechtmatigheidsverantwoording af. De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk Misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen. De financiële verordening is hiervoor aangepast. Het kader van de rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit de volgende criteria:

- a. begrotingscriterium,
- b. voorwaardencriterium,
- c. misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O).

Bevindingen en toelichting op de afwijkingen

Toelichting op de afwijkingen

In de paragraaf bedrijfsvoering moet een toelichting worden gegeven over de oorzaken van de geconstateerde onrechtmatigheden met verklaring indien deze boven de rapportagetolerantie uitkomen. Het College stelt voor om deze rapporteringstolerantie vast te stellen op 0,1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

1. WMO ad € 550.000 fouten;
2. Inkoop en aanbestedingen ad € 233.515 fouten;
3. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad € 3.464.000,- fouten.

De fouten betreffen (begrotings) rechtmatigheid en worden meegenomen in de verantwoording richting de Raad. Vanwege het belang van het beheersen van het risico op misbruik- en oneigenlijk gebruik is het van belang dat er opvolging gegeven wordt aan de beleidsnotitie M&O van 2022. Dit punt is hieronder daarom eveneens meegenomen.

Ad 1. WMO ad € 550.000 fouten

- a. Fouten.

Verkorte procedure (rechtmatigheid): In het kader van de aanpak wachtlijsten WMO heeft de gemeente Noardeast-Fryslân eind 2022 besloten een deel van de aanvragen die begin 2023 op de wachtlijst stonden op basis van een verkorte tijdelijke procedure toe te kennen. Omdat hierbij geen onderzoek werd gepleegd is er voor 2023 een onrechtmatigheid over heel 2023 van maximaal € 550.000,- ontstaan.

- b. Oorzaak

De geconstateerde rechtmatigheidsfouten komen voort uit het niet aantoonbaar uitvoeren van het wettelijke onderzoek en de wettelijk verplichte ID-check.

- c. Verbeterpunten:

Bij de aanvraag / heronderzoek dient ten allen tijde het wettelijke verplichte onderzoek en de identificatiecheck te worden uitgevoerd en te worden vastgelegd.

Ad 2. Inkoop en aanbestedingen ad € 233.515 fouten

- a. Fouten.

In 2 gevallen is er een overschrijding van de drempelbedragen m.b.t. verplichte Europese aanbestedingsrichtlijnen over een periode van 4 jaar geconstateerd. Het niet naleven van de (Europese) aanbestedingsplicht is onrechtmatig.

- b. Oorzaak.

Het overschrijden van de drempelbedragen voor reeds geleverde leveringen en diensten m.b.t. de verplichte Europese aanbestedingsrichtlijnen is een gevolg van het niet gunnen middels aanbestedingen

- c. Verbeterpunten.

Reeds uitgevoerde leveringen en diensten moeten in de toekomst door middel van een aanbesteding gegund worden.

Ad 3. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad € 3.464.000,- fouten

- a. Fouten

Uit de analyse van de begrotingsrechtmatigheid per programma zijn een aantal afwijkingen geconstateerd. Hierbij is zowel naar onder als naar overschrijdingen gekeken. De geconstateerde verschillen van de

analyse sluiten aan op de jaarrekening. Per verschil is inzichtelijk gemaakt hoe deze afwijkingen tot stand zijn gekomen. Uit de aangeleverde analyse blijken de volgende onrechtmatige afwijkingen:

1. Programma Soarch en Wolwêzen

Participatie: meerkosten Dokwerk betreffende het project Werkstart welke niet worden opgevangen door de algemene reserve ad. € 704.000,-;

2. Programma Iepenbiere Romte

- Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen: het niet tijdig verwerken van doorgeschoven voordelen uit investeringen ad. € 362.000,-.
- Beheer openbare ruimte: het niet tijdig verwerken van doorgeschoven voordelen uit investeringen ad. € 1.400.000,-, extra storting in voorziening ten behoeve van onderhoud wegen ad. € 390.000,- en storting voorziening riolering door een lagere doorbelasting vanuit de gemeenschappelijke begroting en de lagere kapitaallasten ad. € 336.000,-

De totale onrechtmatigheid is hierbij in afgerond € 3.464.000,-.

b. Oorzaak

Over- en onderschrijdingen worden niet tijdig onderkend/ gemeld waardoor niet tijdig actie wordt ondernomen.

c. Verbeterpunt

Begrotingen in continuïteit monitoren en tijdig actie te ondernemen. Hierbij moeten we denken aan:

- dreigende tekorten tijdig en melden aan de Raad;
- stortingen tijdig laten plaatsvinden en
- strakker sturen op planning investeringen.

Risico: M&O binnen Jeugdwet als gevolg van ontbreken controles n.a.v. analyse

a. Risico

Door het ontbreken van nader onderzoek op basis van algemene analyse bij de jeugdwet hebben wij hier geen zicht op feitelijke levering ZIN. De VNG schat de fout als gevolg van fraude in Nederland op ongeveer 5% van het totale zorgbudget voor Wmo en Jeugd. We hebben hier dus te maken met een serieus risico.

b. Oorzaken risico

Het risico vindt zijn oorsprong in het ontbreken vervolgonderzoek na aanleiding van de analyse zoals aanbevolen in de beleidsnotitie M&O van 2022.

c. Verbeterpunt

Het uitvoeren van nader onderzoek op basis van data-analyse. Het verbreden van de data analyse met data van SDF / in samenwerking met buurgemeenten. Aandacht schenken aan het bevorderen van de fraude alertheid c.q. opleiding personeel met betrekking tot M&O.

Paragraaf verbonden partijen

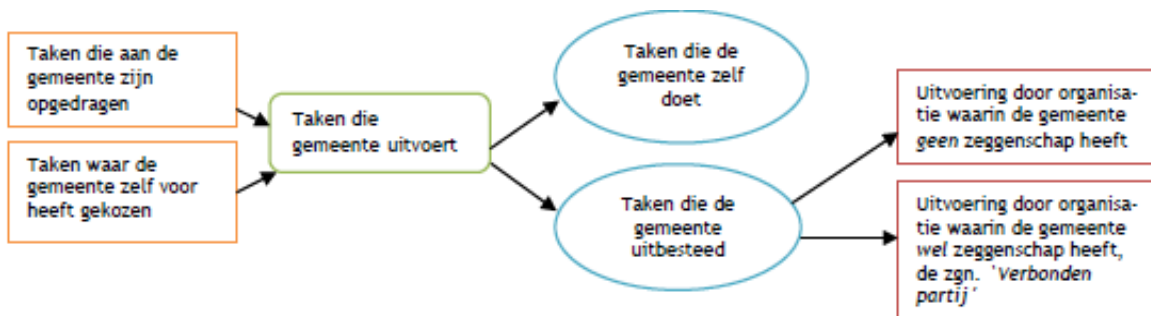
Inleiding

De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen. Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *geen* zeggenschap heeft;
- de activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente *wel* zeggenschap heeft.

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaot- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij
Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.
- Privaatrechtelijke verbonden partij
Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek. Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:
  - Verenigingen;
    - commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
    - naamloze vennootschappen;
    - besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.
- de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
  - gemeenschappelijke regelingen;
  - vennootschappen en coöperaties;
  - stichtingen en verenigingen;
  - overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
  - de verwachte omvang van het financieel resultaat;
  - de eventuele risico's.

Risico's

Bij elke verbonden partij is een kopje opgenomen betreffende het risico dat de verbonden partij vormt voor de gemeente. Doet zich een risico voor dan is dit bij de verbonden partij vermeld. Geen risico komt tot uitdrukking in een plat streepje - .

Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
  - GR Samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
  - GR Samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden
  - GR Veiligheidsregio Fryslân
  - GR Sociaal Domein Fryslan
  - GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit
  - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
  - GR Dokwurk
  - GR Mobiliteitsburo Noardeast Fryslân
  - GR Recreatieschap de Marrekrite

- Vennootschappen en coöperaties;
  - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
  - Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV
  - NV Stedin groep
  - Afvalsturing Friesland NV(Omrin)(verwerken van afval)
  - Bank Nederlandse Gemeenten
  - Bedrijvencentrum in Dokkum
- Stichtingen en verenigingen;
  - Stichting Elan onderwijsgroep
  - Stichting monumentenbehoud
  - Stichting Roobol
  - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
  - Vereniging van Friese Gemeenten
  - Stichting Dataland
  - Vereniging van Waddenzeegemeenten
  - IJswegencentrale Oostergo
  - Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân u.a.
- Overige verbonden partijen;
  - Geen

Gemeenschappelijke regelingen

Centrumregeling Samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel			
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De regeling is getroffen ten behoeve van de dienstverlening van de gemeente Noardeast-Fryslân (centrum-gemeente) aan de gemeente Dantumadiel (gastgemeente) Staatscourant 63678 8-11-2018). Het college en de burgemeester van de gastgemeente laten door de centrumgemeente in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen of overgedragen en als zodanig zijn beschreven in het dienstverleningshandvest zoals bedoeld in artikel 7 centrumregeling.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente Noardeast-Fryslân is centrumgemeente, als bedoeld in artikel 8 , vierde lid van de Wet gemeenschap-pelijke regelingen, (art 3 centrum-regeling). ◦ Het college en de burgemeester van de gastgemeente zullen bij afzonderlijk mandaatbesluit de bevoegdheden die samenhangen met de taken zoals vermeld in artikel 4 van de centrumregeling opdragen aan de overeenkomstige bestuursorganen (art 5 centrumregeling) . • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ In het dienstverleningshandvest wordt de centrumregeling nader uitgewerkt, (art 7 centrumregeling). ◦ In ieder geval wordt geregeld: <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoeringskaders; • De kwaliteitseisen van de taakuitvoering • De verdeelsleutel en de bijdrage van de gastgemeente in de uitvoeringskosten van de centrumgemeente 			
<u>Financieel belang:</u>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	n.v.t.	n.v.t.
Eigen vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.

Centrumregeling Samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Voor het jaarrekeningsjaar 2023: Een centrumregeling heeft geen rechtspersoonlijkheid en dus geen baten, lasten of resultaat als zodanig.
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-
Ontwikkelingen: De raad heeft in de vergadering van 23 juni 2022 besloten toestemming te geven de centrumregeling op te heffen per 1-1-2024. Inmiddels is de centrumregeling per 1-1-2024 opgeheven.

Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Leeuwarden (Shared Servicecentrum Leeuwarden)																
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente																
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer																
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De regeling wordt getroffen i.v.m. het tot stand brengen van goede facilitaire voorzieningen (ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de gemeentelijke taken van openbaar belang waarvoor goede ICT voorzieningen noodzakelijk zijn. Het gaat om bundeling van kennis, personeel en ervaring t.b.v. de openbare dienstverlening aan de burgers (art 2 centrumregeling).																
<u>Wijze van belang:</u>																
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De gemeente Leeuwarden is centrum-gemeente als bedoeld in artikel 8 lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (art 3 centrumregeling) ◦ Het college van B&W van Noardeast-Fryslân verleent bij separaat vast te stellen besluit mandaten, volmachten en machtigingen aan het college van B&W van de centrumgemeente, die nodig zijn om de i.h.k. van deze regeling te sluiten Service Level Agreement (SLA) en andere te sluiten overeenkomsten, uit te voeren middels het Shared Service Centrum. Het college van de centrumgemeente stemt in met de verleende mandaten etc. zoals bedoeld in dit artikel 4 centrumregeling. • Financieel belang (art 5 centrumregeling): <ul style="list-style-type: none"> ◦ In het SLA is nadere uitwerking gegeven aan de regeling. ◦ In het SLA en de Servicecatalogus zijn ondermeer geregeld : <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoeringskaders; • De kwaliteitseisen van de taakuitoefening; • De verdeelsleutel en de wijze waarop Noardeast-Fryslan een financiële bijdrage levert in de kosten die de centrumgemeente maakt voor de uitvoering van de taken. 																
<u>Financieel belang:</u>																
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Financieel belang</td> <td>2022</td> <td>n.v.t.</td> <td>n.v.t.</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>2022</td> <td>n.v.t.</td> <td>n.v.t.</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>2022</td> <td>n.v.t.</td> <td>n.v.t.</td> </tr> </tbody> </table>		Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	Financieel belang	2022	n.v.t.	n.v.t.	Eigen vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.	Vreemd vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)													
Financieel belang	2022	n.v.t.	n.v.t.													
Eigen vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.													
Vreemd vermogen	2022	n.v.t.	n.v.t.													
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Voor het jaarrekeningsjaar 2023: Een centrumregeling heeft geen rechtspersoonlijkheid en dus geen baten, lasten of resultaat als zodanig.																
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -																

Veiligheidsregio Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer, 3 Soarch en Wolwêzen en 5 Wenjen en Omjouwing
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de

Veiligheidsregio Fryslân

provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten;
  - Het dagelijks bestuur bestaat uit:
    - a. de voorzitter van het algemeen bestuur;
    - b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid;
    - c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid.De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr.
- Financieel belang:
  - Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	5.156	5.282
Eigen vermogen	2022	9.753	9.526
Vreemd vermogen	2022	87.724	81.045

Omvang financieel resultaat jaarrekening: 894

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr 61128, dd 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. Bij raadsbesluit van 15 december 2021 is de centrumregeling opnieuw vastgesteld. De informatie hieronder is niet gewijzigd.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - De gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen.
  - De centrumgemeente wordt mandaat , volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling.
- Financieel belang:

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

- De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden nagecalculeerd en volledig door-berekend aan de deelnemende gemeenten.
- Met ingang van de jaarrekening 2021 heeft de gemeente Leeuwarden een paragraaf Sociaal Domein Fryslân in haar jaarstukken opgenomen. In deze paragraaf legt de gemeente Leeuwarden verantwoording af over de geldstromen in het Sociaal Domein.
- In onderstaande tabel is het aandeel van de gemeente in de kosten van dienstverlening voor derden (bedrijfsvoering) door Leeuwarden vermeld.
- Er is geen eigen vermogen en er is geen vreemd vermogen.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	184	216
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	0	0

Omvang financieel resultaat jaarrekening: 133.000 positief

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 5 Wenjen en omjouwring

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het Algemeen Bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende colleges bedraagt.
  - De colleges wijzen uit hun midden elk één lid in het Algemeen bestuur aan.
  - Alle leden hebben één stem.
  - Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur.
- Financieel belang: (artikel 34 van de gemeenschappelijke regeling)
  - Elke gemeente draagt in de kosten van het lichaam bij naar rato van de dienstverlening op basis van tarieven, die door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en medegedeeld aan de gemeenten.
  - Het nadelig saldo van de vastgestelde rekening wordt, na in achtneming van het door het Algemeen Bestuur vastgestelde reserveringsbeleid, door de gemeenten gedragen in verhouding tot het aantal ingezetenen op 1 januari van het betreffende kalenderjaar.
  - Het batig saldo van de vastgestelde rekening, wordt, na in achtneming van het door het Algemeen Bestuur vastgestelde reserveringsbeleid, naar rato van de gemeentelijke bedragen op basis van de tarieven in het betreffende kalenderjaar, aan de gemeente uitbetaald.

GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	129	99
Eigen vermogen	2022	455	338
Vreemd vermogen	2022	136	483

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022 x € 1000: -/- 116**Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -****Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)****Juridische status:** Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam**Programma's:** 5 Wenjen en omjouwing**Openbaar en wijze van belang:**Openbaar belang:

De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:

- basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017.
- aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer daartoe een besluit heeft genomen;
- adviserende en voorbereidende taken tbv bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen;
- de advisering over en voorbereiding van besluiten op grond van de Wet openbaarheid van bestuur;
- het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht;
- het in stand houden van een Milieualarm-nummer.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Gedeputeerde staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur.
  - De deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur.
  - Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 10 van de g.r. Fumo 2017.
- Financieel belang:
  - De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting;
  - De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief.
  - Conform artikel 30 g.r. Fumo 2017.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	818	1.006
Eigen vermogen	2022	1.422	1.207
Vreemd vermogen	2022	5.280	3.824

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, maal 1000:€ 72
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Leer- werkbedrijf NoardEast-Fryslân (Dokwurk)																
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân																
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen en 6 Iepenbiere Romte																
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeids)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (art 3 gem reg). De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeenten Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. Deze vm gemeenten zijn opgegaan in de gemeente Noardeast-Fryslân.																
<u>Wijze van belang:</u>																
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan. ◦ Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waar-onder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr. • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam. ◦ De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. ◦ Het aandeel van Noardeast-Fryslân is 71,8% in het jaarrekening saldo. 																
<u>Financieel belang:</u>																
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Begroting 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Financieel belang</td> <td>2022</td> <td>724</td> <td>626</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>2022</td> <td>7.365</td> <td>8.238</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>2022</td> <td>13.729</td> <td>13.233</td> </tr> </tbody> </table>		Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)	Financieel belang	2022	724	626	Eigen vermogen	2022	7.365	8.238	Vreemd vermogen	2022	13.729	13.233
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)													
Financieel belang	2022	724	626													
Eigen vermogen	2022	7.365	8.238													
Vreemd vermogen	2022	13.729	13.233													
Omvang financieel resultaat: Jaarrekening 2022: 872																
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -																

Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met bedrijfs-voeringsorganisatie
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen
Openbaar en wijze van belang: <u>Openbaar belang:</u> De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het

Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschap-pelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017).

Wijze van belang:

Bestuurlijk belang:

- De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting.
- Opheffing:
  - De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten.
  - Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging.
- Financieel belang:
  - Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF stcrt 2017-16823;
  - Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden;
  - Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer;
  - Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	1.981	2.030
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	1.128	910

Omvang financieel resultaat: Jaarrekening 2022: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-

Marrekrite

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.

De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang:

- Het bevorderen van waterrecreatie
- Het bevorderen van landrecreatie
- Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie)

Wijze van belang:

Bestuurlijk belang:

- Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaats-vervangend lid aan van het algemeen bestuur. De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats.
- Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.

Marrekrite			
<ul style="list-style-type: none"> Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten. Voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%. Het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen. De nieuwe bijdrageregeling zal vanaf de begroting 2023 van toepassing zijn. De nieuwe parameters zijn: <ul style="list-style-type: none"> Domein water: Inwoners: 30%; Meters "steigers": 40%; Meters "damwand": 30% Domein land: Inwoners: 30%; Kilometers fietsnetwerk: 40%; Kilometers Wandelnetwerk: 30% Indexatie van 2%. 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	33	49
Eigen vermogen	2022	4.795	4.704
Vreemd vermogen	2022	0	4.000
Omvang financieel resultaat: Jaarrekening 2022: 209			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

- Vennootschappen en coöperaties

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland			
Juridische status: Naamloze vennootschap			
Programma's: Algemeene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk belang: Stemrecht op grond van aandelen. Financieel belang: De gemeente Noardeast- Fryslân bezit een groot deel van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Het totaal voor Noardeast-Fryslân is 54,85 % (5.485 x € 50). Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2022 (pagina 7 ev jaarrekening 2022) niet gewijzigd. 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	274	274
Eigen vermogen	2022	13.244	12.651
Vreemd vermogen	2022	113.362	117.111
Omvang financieel resultaat: Jaarrekening 2022 x € 1.000: -/- 593			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV			
Juridische status: Besloten vennootschap			
Programma's: Algemeene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> De regionale economische ontwikkeling en de werkgelegenheid in de haven.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: Bezit van aandelen, op grond waarvan de gemeente stemrecht heeft. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân bezit een groot deel van de aandelen (45%) in de Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. De waarde van het totale aandelenkapitaal is € 18.151. 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	18	18
Eigen vermogen	2022	496	406
Vreemd vermogen	2022	1.053	1.213
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 90			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

NV Stedin groep			
Juridische status: Naamloze vennootschap			
Programma's: Algemeene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: De gemeente bezit gewone aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Financieel belang: De gemeente heeft aandelen voor een waarde van € 26.870. Vanwege de gemeentelijke fusie zijn deze aandelen per 1-1-2019 overgenomen van de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. 			
De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2021 van de Stedin groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 4.970.978 (pagina 183).			
In 2021 zijn 4.273 aandelen aangekocht.			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	2.081	2.081
Eigen vermogen	2022	3.270.000	3.342.000
Vreemd vermogen	2022	4.912.000	5.178.000

NV Stedin groep
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022 x € 1.000.000: 82
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Afvalsturing Friesland (Omrin) (verwerken van afval)																
Juridische status: Naamloze vennootschap																
Programma's: Algemeene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien																
Openbaar en wijze van belang:																
<u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.																
<u>Wijze van belang:</u>																
<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 840 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 840 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland. Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2022 met de historische aanschafwaarde van € 74.874. 																
Financieel belang:																
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Financieel belang</td> <td>2022</td> <td>75</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>2022</td> <td>64.757</td> <td>70.303</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>2022</td> <td>128.437</td> <td>119.141</td> </tr> </tbody> </table>		Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	Financieel belang	2022	75	75	Eigen vermogen	2022	64.757	70.303	Vreemd vermogen	2022	128.437	119.141
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)													
Financieel belang	2022	75	75													
Eigen vermogen	2022	64.757	70.303													
Vreemd vermogen	2022	128.437	119.141													
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022 x € 1000: 7.870																
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -																

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)								
Juridische status: Naamloze vennootschap								
Programma's: Algemeene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien								
Openbaar en wijze van belang:								
<u>Openbaar belang:</u> Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.								
<u>Wijze van belang:</u>								
<ul style="list-style-type: none"> Bestuur belang: Stemrecht op basis van aandelen. Financieel belang: De gemeente Noardeast-Fryslân bezit een groot aantal aandelen, met een totale waarde per 31-12-2022 van € 286.040. 								
Financieel belang:								
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Jaar</th> <th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th> <th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Financieel belang</td> <td>2022</td> <td>286</td> <td>286</td> </tr> </tbody> </table>		Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	Financieel belang	2022	286	286
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)					
Financieel belang	2022	286	286					

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Eigen vermogen	2022	5.062.000	4.615.000
Vreemd vermogen	2022	143.995.000	107.459.000

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022 x € 1.000.000: 300

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bedrijvencentrum Dokkum BV			
Juridische status: Besloten vennootschap			
Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV opgericht door ondernemers van de Vereniging van Handel en Industrie Dokkum en Omgeving in samenwerking met de gemeente Dongeradeel. Sinds de oprichting is het uitgangspunt het aanbieden van betaalbare ruimten voor startende ondernemers om van hieruit de onderneming verder te kunnen opbouwen.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuur belang:			
In 1996 is het Bedrijvencentrum Dokkum BV door de gemeente Dongeradeel geprivatiseerd. Een schuld aan de gemeente Dongeradeel is omgezet in een aandelenkapitaal van € 173.344. In 1996 is tevens een nieuwe besloten vennootschap opgericht: Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV. De gemeente heeft stemrecht op basis van aandelen. Het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV is enige aandeelhouder van het Bedrijvencentrum Dokkum BV.			
• Financieel belang:			
De gemeente heeft 100 certificaten van aandelen à € 454 (is € 45.400) in het Bedrijvencentrum Dokkum Holding BV.			
<u>Financieel belang:</u>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2021	45	45
Eigen vermogen	2021	383	388
Vreemd vermogen	2021	20	15

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2021 x € 1.000: 5

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):

Ontwikkelingen:

Het college heeft in maart 2022 het besluit genomen akkoord te gaan met de voorgenomen omzetting van de vennootschap Bedrijvencentrum Dokkum in de Stichting Investeringsfonds Regio Noordoost-Fryslân met dezelfde doelstelling. Ook de gemeenten Dantumadiel, Achterkarspelen en Tytsjerksteradiel zullen deelnemen in deze stichting. De certificaten van aandelen van de gemeente Noardeast-Fryslân worden om niet ingebracht in de nieuwe stichting. Eén bestuurder van de stichting wordt benoemd op bindende voordracht van het college van B en W van de gemeente Noardeast-Fryslân. Een en ander moet voor 31 maart 2023 geregeld zijn. Uiterlijk 31 maart 2023 heeft de gemeente geen financieel belang meer in de stichting. Daarmee is het geen verbonden partij meer.

De organisatie is bezig de organisatievorm te wijzigen in een stichting en dit proces heeft vertraging opgelopen en zal naar verwachting voor 31 maart 2024 zijn beslag krijgen.

- Stichtingen en verenigingen

Elan onderwijsgroep			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 2 Mienskip			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van Wet op het Primair Onderwijs			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> Bestuur belang: Uit het convenant uitoefening toezicht Stichting voor het openbaar onderwijs van mei 2020 blijkt het volgende: de deelnemende gemeenten Leeuwarden, Noardeast-Frylân en Waadhoeke hebben een toezichthoudende taak: goedkeuring begroting, jaarrekening en jaarverslag en van statutenwijzigingen, benoeming en ontslag leden van het bestuur en de raad van toezicht,ontbinding stichting bij ernstige taakverwaarlozing. Dit is gebaseerd op artikel 17 lid 5, 7 en 9 van de wet Primair Onderwijs. Financieel belang: De deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van goed onderwijs ingeval van ernstige taakverwaarlozing door de Elan-onderwijsgroep. Hiervoor is in mei 2020 een convenant opgesteld, waarin het gezamenlijke beleid is geformuleerd. 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	2.055	2.953
Vreemd vermogen	2022	5.000	6.101
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, € 1.000: 898			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Stichting monumentenbehoud			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 5 Wenjen en omjouwing			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Het in stand houden en beschermen van de monumenten als bedoeld in de monumentenwet. Het werkgebied is de vm gemeente Dongeradeel.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> Bestuur belang: <ul style="list-style-type: none"> De voorzitter van het dagelijks bestuur wordt door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân voorgedragen en vervult de functie van voorzitter. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân keuren de begroting en jaarrekening goed. Financieel belang: De vm gemeente Dongeradeel , nu gemeente Noardeast-Fryslân heeft bij de oprichting in 1993 een startkapitaal van € 454 (=1000 gulden) ingebracht. 			
Financieel belang:			

Stichting monumentenbehoud			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	0,4	0,4
Eigen vermogen	2022	498	650
Vreemd vermogen	2022	223	278

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, x € 1.000: -126

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichting ROOBOL			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 2 Mienskip			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs in de gemeenten Noardeast-Fryslân, Dantumdiel en Achtkarspelen. In 2019 zijn de statuten aangepast in verband met de wettelijke mogelijkheid tot het realiseren van een samenwerkingschool voor het openbaar en bijzonder onderwijs.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: Deelnemers in de stichting zijn o.a.: de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel en Noardeast-Fryslân zijn omschreven als gemeenteraad in de statuten. Deze gemeenten hebben een belangrijke toezichthoudende functie. <ul style="list-style-type: none"> ◦ Op grond van art 6 lid 8 van de statuten heeft het dagelijks bestuur de toestemming nodig van de gemeenteraden voor: het wijzigen van de statuten, het ontbinden van de stichting, het opheffen van de school. ◦ Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheden: benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de raad van toezicht; de ontbinding van de stichting ingeval van handelen in strijd met de wet en/of ernstige taakverwaarlozing (artikel 24 statuten) • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Artikel 24 lid 3 statuten: Ingeval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of het functioneren van het bestuur in strijd met de Wpo is de gemeenteraad bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de openbare scholen en zonodig de stichting te ontbinden. ◦ In het reglement van de raad van toezicht wordt de relatie tussen raad en gemeenteraad uitgewerkt onder goedkeuring van de gemeenteraad. (art 24 lid 4 statuten) ◦ De raad van toezicht legt jaarlijks (binnen 6 mnd na het boekjaar) verantwoording af over de uitvoering van taken/ bevoegdheden in het jaarverslag van de stichting en stelt dit beschikbaar aan o.a.: de gemeenteraad. (art 12 lid 5 statuten) 			
<u>Financieel belang:</u>			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	5.962	5.226
Vreemd vermogen	2022	2.690	3.881

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 736

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichting IJswegencentrale			
Juridische status: Stichting			
Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De gemeente Dantumadiel, en de gemeente Noardeast-Fryslân en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: Het bestuur bestaat uit 15 leden, 3 afgevaardigden uit elke deelnemende gemeente. Het college van b&w doet een bindende voordracht: één afgevaardigde is de burgemeester, één afgevaardigde is het hoofd gemeentewerken en een derde persoon. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Financieel belang: De gemeenten Dantumadiel, de gemeente Noardeast-Fryslân en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner. Voor de gemeente Noardeast-Fryslân is dat € 2.052. 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	2	2
Eigen vermogen	2022	73	64
Vreemd vermogen	2022	0	0
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 9			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			
De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 24.			
<u>Wijze van belang:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur belang: Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Financieel belang: <ul style="list-style-type: none"> ◦ De leden betalen contributie. ◦ De gemeente Noardeast-Fryslân betaalt contributie, x € 1.000: 21 . Betreft contributie over 2022 			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	21	21
Eigen vermogen	2022	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2022	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022: geen gegevens			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuur belang: Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten.			
• Financieel belang: Conform de statuten betalen de leden contributie. De contributie voor 2022 betreft: 214.000			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	143	214
Eigen vermogen	2022	63.912	51.704
Vreemd vermogen	2022	115.704	112.794
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022, x € 1.000: -4.219			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Vereniging van Waddenzee Gemeenten			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u> Deze vereniging treedt op als belangenorganisatie voor alle Waddenzee gemeenten.			
<u>Wijze van belang:</u>			
• Bestuur belang: De gemeente Noardeast-Fryslân is lid van deze vereniging en heeft stemrecht.			
• Financieel belang: De gemeente betaalt contributie, x € 1.000 : 27			
Financieel belang:			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	27	27
Eigen vermogen	2022	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2022	p.m.	p.m.
Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022: geen gegevens			
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -			

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.			
Juridische status: Vereniging			
Programma's: 6 Iepenbiere Romte			
Openbaar en wijze van belang:			
<u>Openbaar belang:</u>			

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Het inkopen van energie (Energie-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân en datgene wat daarmee verband houdt. Het beheer en onderhoud van openbare verlichting (OVL-diensten) en van laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen (Laadinfra-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân. (Artikel 2 Statuten)

Wijze van belang:

- **Bestuur belang:**

De gemeente Noardeast-Fryslân is een gewoon lid van deze vereniging en heeft stemrecht. De gemeente heeft de plicht om de diensten van de coöperatie af te nemen. Hiervoor moet een overeenkomst worden afgesloten.

- **Financieel belang:**

De leden van de coöperatie delen in de winst en het verlies van de coöperatie naar rato van de door hen in het betreffende boekjaar afgenomen OVL-Diensten, Energie-Diensten en Laadinfra-Diensten. Deze toekenning heeft plaats bij op door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie genomen besluit van de algemene ledenvergadering. (Artikel 20 Statuten)

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	445	426
Vreemd vermogen	2022	53	103

Omvang financieel resultaat jaarrekening: x € 1000 : -19

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar: -

- **Overige verbonden partijen**
  - Geen

Paragraaf grondbeleid

De woningmarkt trekt de komende jaren weer aan. De stabiliserende hypotheekrente en stijgende lonen zorgen ervoor dat de vraag naar woningen toeneemt (Outlook grondexploitaties 2024, 2023).

Nota Grondbeleid 2020-2023

In 2019 is de Nota Grondbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. In 2024 zal een geactualiseerde Nota Grondbeleid ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

In de Nota Grondbeleid 2020-2023 zijn de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid vastgelegd. Tevens worden onderstaande doelen nagestreefd:

- Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de actuele wet- en regelgeving.
- De raad kaders voor het te voeren grondbeleid vast laten stellen.
- De uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid.
- Het creëren van duidelijkheid over grondverwerving en de uitgifte van gronden.
- Het bieden van inzicht in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma's te verwezenlijken.

Ten aanzien van het te voeren grondbeleid kiest de gemeente primair voor een actief grondbeleid. In gebieden waar de gemeente invloed wil uitoefenen op de ontwikkeling c.q. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, is het mogelijk om actief grondbeleid te voeren. In dit geval is het van belang dat het financiële risico op zowel korte termijn als lange termijn aanvaardbaar is. In het geval van actief grondbeleid zal de raad ten alle tijden in kennis gesteld worden.

Grondexploitatiecomplexen

Aan het begin van het boekjaar waren er acht complexen in exploitatie. Gedurende het boekjaar is het complex Betterwird fase 2 te Dokkum en Easterstrjitte-Sinnebuorren te Marrum in exploitatie genomen.

In Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen. is het verloop van de boekwaarde gedurende het boekjaar, de totale winstnemering en de balanswaarde aan het einde van het boekjaar na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd. De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten. In het geval van een positieve boekwaarde zijn de gerealiseerde kosten hoger dan de gerealiseerde opbrengsten. In het geval van een negatieve boekwaarde zijn de gerealiseerde opbrengsten hoger dan de gerealiseerde kosten.

Het te verwachten resultaat van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt op basis van de eindwaarde na actualisatie € 3.631.405.

Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen

Complex (bedragen x €)	Afsluiting	Boekwaarde 01-01-2023	Boekwaarde 31-12-2023	Mutatie	Balans- waarde
Betterwird fase 1A, Dokkum	31-12-2028	64.053	-349.049	244.142	-104.907
Betterwird fase 2, Dokkum	31-12-2031	0	3.131.144	10.835	3.141.979
PDV fase 3, Dokkum	31-12-2026	598.358	975.968	0	975.968
Trije Terpen, Dokkum	31-12-2023	-2.660.186	-2.891.374	2.891.374	0
Woudvaart II, Dokkum	31-12-2024	-42.566	-40.648	37.907	-2.741
Lou Sânen fase 2, Easternijtsjerk	31-12-2024	-60.085	-3.971	-183.528	-187.499
De Kampen fase 2, Ingwierrum	31-12-2024	8.734	-60.385	17.135	-43.250
Julianastraat, Kollum	31-12-2023	-27.567	18.567	-18.567	0
Easterstrjitte-Sinnebuorren, Marrum	31-12-2026	0	152.709	0	152.709
De Dwarsickers, Westergeast	31-12-2026	47.037	175.093	0	175.093
Totaal		-2.072.221	1.108.055	3.001.395	4.107.352

Aan het einde van het boekjaar zijn de complexen Trije Terpen te Dokkum en Julianastraat te Kollum afgesloten. Voor het afronden van de werkzaamheden in het exploitatiegebied Trije Terpen te Dokkum is een waarde correctie toegepast ten bedrage van € 200.000 voor de nog af te ronden werkzaamheden. Voor Julianastraat Kollum is een winstneming uit voorgaande jaren teruggedraaid.

Verliesvoorziening

Aan het begin van het boekjaar bedroeg de stand van de verliesvoorziening met betrekking tot het complex Lou Sanen fase 2 te Easternijtsjerk € 185.955. Het negatieve resultaat is na actualisatie afgenomen. De verliesvoorziening neemt door de afname van het negatieve resultaat met € 2.427 af. Aan het einde van het boekjaar bedraagt de stand van de verliesvoorziening € 183.528.

Winstneming grondexploitatiecomplexen

Op grond van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente bij grondexploitatiecomplexen tussentijds winst te nemen conform de Percentage of Completion-methode. Het uitgangspunt van de Percentage of Completion-methode is de tot en met het huidige boekjaar gerealiseerde kosten en opbrengsten, ten opzichte van de totale kosten en opbrengsten. In Tabel 2. Winstneming. is de totale winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

Tabel 2. Winstneming

Complex (bedragen x €)	Eindresultaat	POC-percentage	Totale winstneming
Betterwird fase 1A, Dokkum	368.353	66%	244.142
Betterwird fase 2, Dokkum	551.238	2%	10.835
PDV fase 3, Dokkum	69.545	0%	0
Trije Terpen, Dokkum	2.691.375	100%	2.691.375
Woudvaart II, Dokkum	75.213	50%	37.907
Lou Sânen fase 2, Easternijtsjerk	-183.528	n.v.t.	n.v.t.
De Kampen fase 2, Ingwierrum	43.990	39%	17.135
Julianastraat, Kollum	-18.567	n.v.t.	n.v.t.
Easterstrjitte-Sinnebuorren, Marrum	10.021	0%	0
De Dwarsikkers. Westergeast	23.766	0%	0
Totaal	3.631.045		3.001.395

Het te verwachten resultaat van het grondexploitatiecomplex Lou Sanen fase 2 te Easternijtsjerk en Julianastraat te Kollum is negatief. Om deze reden is winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode niet van toepassing.

In Tabel 3. Specificatie winstneming. is de winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per boekjaar en grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

Tabel 3 Specificatie winstneming

Complex (bedragen x €)	Totale winstneming	2017-2019	2020	2021	2022	2023
Betterwird fase 1A, Dokkum	244.142	81.582	11.172	29.079	92.561	29.748
Betterwird fase 2, Dokkum	10.835	0	0	0	0	10.835
PDV fase 3, Dokkum	0	0	0	0	0	0
Trije Terpen, Dokkum	2.691.375	1.851.798	34.895	137.953	210.773	455.955
Woudvaart !!, Dokkum	37.907	83.045	-43.224	-1.842	31	-104
Lou Sânen fase 2, Easternijtsjerk	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	n.v.t.
De Kampen fase 2, Ingwierrum	17.135	2.876	19	3.074	-27	11.194
Julianastraat, Kollum	n.v.t.	13.434	5.860	-11.376	-6.621	-19.865
Easterstrjitte-Sinnebuorren, Marrum	0	0	0	0	0	0
De Dwarsikkers, Westergeast	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.001.395	2.032.735	8.723	156.889	296.717	487.763

De totale winstneming van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt na actualisatie € 3.001.395. In de voorgaande boekjaren is een tussentijdse winst ten bedrage van € 2.495.064 genomen. Aan het einde van het boekjaar is een tussentijdse winst ten bedrage van € 487.763 genomen.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In Tabel 4. Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten. zijn de nog te realiseren kosten en opbrengsten per 31-12-2023 per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten tot en met 31-12-2023. De nog te realiseren kosten zorgen voor een verhoging van de boekwaarde en de nog te realiseren opbrengsten zorgen voor een verlaging van de boekwaarde. De boekwaarde per 31-12-2023 vermeerderd met de nog te realiseren kosten en verminderd met de nog te realiseren opbrengsten resulteert in het eindresultaat.

Tabel 4 Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten

Complex (bedragen x €)	Boekwaarde 31-12-2023	Nog te realiseren kosten	Nog te realisren opbrengsten	Eindresultaat
Betterwird fase 1A, Dokkum	-349.049	893.291	912.593	368.351
Betterwird fase 2, Dokkum	3.131.144	2.976.492	6.658.873	551.238
PDV fase 3, Dokkum	975.968	119.488	1.165.000	69.544
Trije Terpen, Dokkum	-2.891.374	200.000	0	2.691.374
Woudvaart !!, Dokkum	-40.648	46.717	81.283	75.213
Lou Sânen fase 2, Easternijtsjerk	-3.971	193.391	5.892	-183.527
De Kampen fase 2, Ingwierrum	-60.385	50.868	34.473	43.989
Julianastraat, Kollum	18.567	0	0	-18.567
Easterstrjitte-Sinnebuorren, Marrum	152.709	172.843	335.572	10.021
De Dwarsickers, Westergeast	175.093	148.259	347.118	23.766
Totaal	1.108.055	4.801.349	9.540.805	3.631.405

Risico's

Er is geen bestemmingsreserve voor de mogelijke risico's gevormd. Jaarlijks worden de mogelijke risico's geïventariseerd en gekwalificeerd. Het betreft onder andere het risico van kostenstijging en rentestijging. Tevens is het mogelijk om specifieke risico's aan specifieke grondexploitatiecomplexen toe te kennen. Op basis van de inventarisatie en kwalificatie van de mogelijke risico's wordt een bedrag ten laste van de algemene reserve gereserveerd. In *paragraaf Weerstandsvormogen* is nader ingegaan op de inventarisatie en kwalificatie van mogelijke risico's.

JAARREKENING

Noardeast-Fryslân
2023

Jaarrekening

0

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Onderstaande samenvatting van de grondslagen, waarop de financiële verslaggeving is gebaseerd, is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. Bij het opstellen van de jaarrekening is rekening gehouden met de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft.

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa, passiva, baten en lasten opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend waren.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen in het jaar waarop de dividenuitkering is vastgesteld.

Verantwoordings- en rapportagegrens rechtmatigheidsverantwoording

De in het kader van rechtmatigheid gehanteerde verantwoordingsgrens van 1% en de rapportagegrens van 0,1% zijn tevens (voor zover) van toepassing op de toe te lichten afwijkingen van de in de jaarrekening opgenomen overzichten van baten en lasten en (de toelichting op) de balans.

Begrotings(on)rechtmatigheid

De gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid december 2023 vraagt een nadere precisering van de definitie van het begrotingscriterium in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording. Aanvullend op het bepaalde in de Financiële Verordening 2023 artikel 11, beschouwen wij als onrechtmatig, maar acceptabel en niet meetellend voor het rechtmatigheidsoordeel:

- prestaties in de vorm van activiteiten of doelstellingen die in een specifiek jaar leiden tot een over- of onderprestatie van met de raad gemaakte afspraken van minder dan 20% (de zogenaamde "drempel"),
- overschrijdingen van de baten;
- onderschrijdingen van de lasten, voor zover de te leveren prestaties niet de over- of onderprestatiedrempel van 20% overschrijden;

zolang de genoemde prestaties, baten en/of lasten tijdig zijn gemeld aan de Gemeenteraad. Onder tijdig verstaan we gebeurtenissen na 1 oktober van het boekjaar die zijn opgenomen in de jaarstukken.

BALANS

Activa

Vaste activa

Conform artikel 9 van de financiële verordening worden activa met een investeringsbedrag < € 10.000 niet geactiveerd, maar eenmalig ten laste van de exploitatie gebracht. Hierop uitgezonderd zijn gronden en terreinen en tractiemiddelen. Deze worden altijd geactiveerd. Behoudens voor het rollend materieel, waarbij rekening wordt gehouden met een restwaarde van 5% van de aanschafwaarde, wordt er niet gerekend met een restwaarde.

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa wordt verstaan:

- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio;
- kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:

- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves;
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten toekomstige gebruiksduur. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal vijf jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn van bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn maximaal gelijk aan de gebruiksduur van het actief waarvoor de bijdrage is verstrekt, waarbij de gebruiksduur maximaal maximaal gelijk is aan de afschrijvingstermijn voor een soortgelijk activum conform de bijlage behorende bij artikel 9 van de financiële verordening.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in activa met een maatschappelijk nut, economisch nut en economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Onder materiële vaste activa wordt verstaan:

- investeringen in gronden en terreinen;
- woonruimten;
- bedrijfsgebouwen;
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
- vervoermiddelen;
- machines, apparaten en installaties;
- overige materiële vaste activa.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:

- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves (met uitzondering van activa met economisch nut);
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten gebruiksduur;
- een duurzame lagere waarde bij voornemen tot afstoten of bij leegstand.

Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa wordt verstaan:

- leningen aan woningbouwcorporaties;
- kapitaalverstekking / leningen aan deelnemingen;
- overige langlopende leningen.

De waardering van de leningen is gebaseerd op de verstrekking prijs, verminderd met de contractuele aflossingen en een eventuele afwaardering wegens oninbaarheid. De waardering van de deelnemingen vindt volgens de geldende verslaggeving voorschriften plaats op basis van de verkrijgingsprijs verminderd met een eventuele afwaardering vanwege een lagere marktwaarde.

Afschrijvingsbeleid

Conform artikel 9 van de financiële verordening vindt er een lineaire afschrijving plaats vanaf het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen. Alleen goed gemotiveerd kan worden gekozen voor een annuïtaire afschrijvingsmethodiek. De afschrijvingstermijnen genoemd in de bijlage behorende bij de financiële verordening zijn:

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Gebouwen (excl. onderwijs)	
Gronden en terreinen	0
Gebouwen	40
Gebouwen overig	
Verbouwing	25
Renovatie	Max. levensduur actief maar niet hoger dan 25
Houten tijdelijke gebouwen	15
Bliksemafleiders	10
Energiebesparende maatregelen	15

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Installaties en dergelijke	
Lichtinstallaties	30
Lichtdrukmachines, archiefsystemen	10
Telefooninstallaties en bekabeling data en telecomnet	8
Inventaris en dergelijke	
Bureaustoelen	10
Bureau's, kasten, balie etc	15
Keuken- en kantoorapparatuur	15
Stemhokjes	5
Immateriële activa	
Kosten geldleningen en saldo (dis)agio	Max. looptijd lening
Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	5
Automatisering	
Systemen (software)	8
Apparatuur (hardware): servers, p.c.'s	7
Stemcomputers	10
Belastingen/ruimtelijke ordening	
Elektronische (basis)kaarten	10
Begraafplaatsen	
Aanleg/uitbreiding	30
Overige voorzieningen	25
Onderwijsvoorzieningen	
Bouw onderwijsgebouwen	40
Renovatie onderwijsgebouwen	Max. levensduur actief maar niet hoger dan 25
1 ^e inrichting	40
Noodlokalen	15
Materiële instandhouding	10
Sportvoorzieningen	
Aanleg sportvelden en overige accommodaties	25
Inrichting en apparatuur sportaccommodaties	20
Gymnastiekmaterialen	15
Speel terreinen	
Aanleg/inrichting	25
Toestellen	15
Markten	
Nutsvoorzieningen	15
Overige voorzieningen	10
Materieel en voertuigen infra en beheer	
Sneeuwploegen	15
Natzoutmenginstallatie	20
Overig materieel gladheidsbestrijding	10
Maaimachines / schaftwagens	10
Machines werkplaatsen	15
Veegauto	10
Huisvuilauto's / kolkenzuigers / vrachtauto's	15

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Hoogwerker	15
Tractoren / aanhangwagens	10
Bestelauto's	10
Minicontainers	20
Ondergrondse opslagcontainers / afvalmaterialen	20
Wegen, straten en pleinen	
Aanleg / reconstructie / herinrichting	25
Straatverlichting – masten	40
Straaverlichting – armenturen	25
Straatverlichting – maste en armentuur een geheel	25
Kunstwerken (bruggen, viaducten en dergelijke)	25
Parkeerautomaten en -meters	10
Straatmeubilair	15
Verkeerslichten / belijningsmachines / geluidmeetapparatuur	10
Waterbeheer	
Aanleg vaarten / vijverpartijen	25
Haven- en sluiswerken	25
Beschoeiingen en overige voorzieningen	20
Parken, plantsoenen en tuinen	
Aanleg (inclusief beplanting)	25
Riolering	
Aanleg en vervanging riolering	40

Bovengenoemde opsomming is niet uitputtend. Voorts blijft het, conform de bijlage behorende bij artikel 9 van de financiële verordening, mogelijk om als de verwachte toekomstige gebruiksduur een andere levensduur noodzakelijk maakt, af te wijken van de genoemde afschrijvingstermijnen.

Flottende activa

Voorraden

Onder voorraden wordt verstaan:

- onderhanden werk (BIE);

Gronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vermeerderd met de kosten van het bouwrijp maken en verminderd met de gerealiseerde verkoopopbrengsten. Winstneming vindt plaats conform de wettelijk voorgeschreven "Percentage of completion" methode. Verliesvoorzieningen worden in mindering gebracht op de balanswaarde per 31 december.

Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen

Onder vorderingen wordt verstaan, vorderingen op:

- Rijks schatkist (schatkistbankieren);
- andere publiekrechtelijke lichamen;
- verstrekte kasgeldleningen;
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen;
- overige vorderingen.

De waardering is, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, op de nominale waarde gebaseerd.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden kas- en banksaldi verstaan.

Overlopende activa

Onder overlopende activa vallen de vooruitbetaalde en de nog te ontvangen bedragen per balansdatum.

Dit geldt ook voor de per de balansdatum nog te ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

BALANS

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gevormd door het totaal van de algemene reserves, bestemmingsreserves en het resultaat na bestemming. Bestemmingsreserves zijn reserves, waaraan door de gemeenteraad een bepaalde bestemming is gegeven. De waardering daarvan geschiedt tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten, die in een volgend jaar zullen worden gemaakt, maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalitatie;
- teveel ontvangen bedragen van derden, welke in het betreffende boekjaar niet nodig waren ter dekking van de afval- en rioleringskosten, maar kunnen dienen om tegenvallers in de hiervoor genoemde kosten in de toekomst te kunnen opvangen;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De waardering geschiedt tegen nominale waarde, c.q. het voorzienbare verlies met uitzondering van de voorzieningen welke gewaardeerd zijn tegen contante waarde en bij welke rekening dient te worden gehouden met een jaarlijkse kostenstijging.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden wordt verstaan:

- schulden wegens obligatieleningen;
- schulden wegens onderhandse leningen;
- schulden wegens door derden belegde reserves en waarborgsommen;
- alles met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

Onder kortlopende schulden wordt verstaan:

- de schulden aan publiekrechtelijke lichamen;
- kasgeldleningen;
- banksaldi;
- overige rekening-courantsaldi;
- overige schulden;
- alles met een oorspronkelijke looptijd korter dan één jaar.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Voor de uitkeringen van de sociale dienst zijn worden geen vakantiegeldverplichtingen opgenomen. De uitkeringen moeten aansluiten bij de SiSa-verklaringen en die zijn op basis van het kasstelsel.

Overlopende passiva

Onder overlopende passiva vallen vooruit ontvangen baten, nog te betalen kosten en/of kapitaalinkomsten, die in het rekeningjaar zijn ontvangen en door middel van de balans worden doorgeschoven naar het volgende rekeningjaar, waarin zij worden verantwoord. Met ingang van 2007 zijn onder de overlopende passiva ook opgenomen de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen

voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De waardering geschiedt tegen nominale waarde.

BEPALINGEN BATEN EN LASTEN

Stelsel van baten en lasten

Het gehanteerde stelsel van baten en lasten zorgt er mede voor dat die gelijknamige componenten ook in de jaarrekening worden opgenomen. Het maakt niet uit of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden of hebben geleid. Zij worden verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar zijn en bij winsten gebeurt dat nadat deze daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Alle baten en lasten worden ingedeeld naar programma's, producten en categorieën.

- programma's zijn: door de gemeenteraad gekozen gegroepeerde indeling van gemeentelijke taken waarop door de gemeente wordt bestuurd en gestuurd. Daartoe zijn voor elk programma doelstellingen geformuleerd;
- producten zijn: zaken die de gemeente voortbrengt en die helpen de doelstellingen uit de programma's te verwezenlijken. Elk product valt onder één van de programma's;
- categorieën zijn: groepen, waarin de baten en de lasten naar soorten zijn ingedeeld.

De verdeling van de baten en lasten van kostenplaatsen geschiedt op basis van de bij de begroting vastgestelde verdeelsleutels. Werkelijke tijdverantwoording vindt alleen plaats daar, waar werkzaamheden worden verricht voor kapitaalwerken, grondexploitaties en werken voor derden. Voor het overige worden de uren verdeeld overeenkomstig de voor gecalculerde uren in de begroting van het betreffende dienstjaar.

Ten aanzien van schattingen wordt in deze jaarrekening per post een oordeel gevormd over de omvang van de schatting. Waar nodig zijn de grondslagen voor deze schattingen afzonderlijk opgenomen in de toelichting op de balans.

Sociaal domein

De lasten van de jeugdzorg worden mede bepaald aan de hand van opgaven van die worden ontvangen van externe partijen met betrekking tot de voortgang van behandeltrajecten. De wijze waarop deze opgaven tot stand komen zijn door de gemeente niet altijd controleerbaar. Bovendien is van de zijde van de aanbieder sprake van een inschatting en is sprake van een nieuwe financieringssysteem waarbij ervaringscijfers ontbreken. Inherent hieraan is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Algemene uitkeringen

In de algemene uitkeringen 2023 zijn meegenomen de nabetalingen en verrekeningen tot en met januari 2024.

Vennootschapsbelasting

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Noardeast-Fryslân geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een "collectief goed" (geen deelname economische verkeer), "normaal vermogensbeheer" of van "structureel verlieslatende activiteiten".

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. De afvalstromen met een opbrengst worden belast op basis van landelijke afspraken met een winstopslag van 1% van de omzet, waarbij er geen kosten kunnen worden toegerekend. Alleen de afvalstromen waarbij de gemeente risicodragend is voor de verkoop van grondstoffen worden belast.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële verhoudingenwet wettelijk verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Noardeast-Fryslân in voldoende mate gewaarborgd.

Apparaatskosten en overhead

De apparaatskosten en overhead worden voor een vast percentage doorberekend aan de gemeente Dantumadiel, waarbij de kosten van leidinggevenden en enkel ondersteunende diensten, zoals financiën en personeelszaken volledig worden toegerekend aan overhead. De overige apparaatskosten worden, enkele vaste toerekeningen uitgezonderd, in verhouding tot de begroting toegerekend aan de overige taakvelden. Op de overhead drukken verder de huisvestingskosten en kosten als voorlichting en communicatie, bezwaar en beroep en rechtskundig en deskundig advies.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. Het voor de gemeente Noardeast-Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. De berekening van de bezoldiging is in overeenstemming met de wet en uitvoeringsregeling is opgenomen

Balans per 31 december

Activa	2023	2022
Vaste activa		
1 Immateriële vaste activa		
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1.025.464	1.104.346
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
c. bijdrage aan activa eigendom van derden	<u>4.182.603</u>	<u>4.418.793</u>
	5.208.067	5.523.139
2 Materiële vaste activa		
a. investeringen met een economisch nut	66.028.062	59.586.699
b. als a, ter bestrijding van kosten kan heffing worden geheven	22.174.434	21.865.617
c. investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	<u>37.136.485</u>	<u>32.121.429</u>
	125.338.982	113.573.746
3 Financiële vaste activa		
a. kapitaalverstrekking aan:		
1. deelnemingen	1.363.712	1.363.712
2. gemeenschappelijke regelingen	-	-
3. overige verbonden partijen	2.053.988	2.053.988
b. leningen aan:		
1. openbare lichamen	-	-
2. woningbouwcorporaties	880.801	1.003.461
3. deelnemingen	-	-
4. overige verbonden partijen	907	1.814
c. overige langlopende geldleningen	7.684.364	5.512.834
d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
e. uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
f. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
	11.983.773	9.935.810
Totaal vaste activa	142.530.822	129.032.696
Viottende activa		
4 Voorraden		
a. grond- en hulpstoffen	-	-
b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.107.352	236.887
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	<u>-</u>	<u>-</u>
	4.107.352	236.887

	2023	2022
5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
a. vorderingen op openbare lichamen	11.913.929	11.952.332
b. verstrekte kasgeldleningen openbare lichamen	-	-
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
d. uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	37.052.991	42.113.214
e. rekening-courant verhouding met het Rijk	-	-
f. rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen	2.892.992	5.218.648
g. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
h. overige vorderingen	3.931.209	5.208.237
i. overige uitzettingen	-	-
	<u>55.791.121</u>	<u>64.492.431</u>
6 Liquide middelen		
a. kassaldi	4.610	4.938
b. bank- en girosaldi	271.234	467.070
	<u>275.845</u>	<u>472.008</u>
7 Overlopende activa		
a. nog te ontvangen bedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen	10.851.674	6.921.431
b. overige nog te ontvangen bedragen	6.019.241	2.103.623
	<u>16.870.915</u>	<u>9.025.054</u>
Totaal vlottende activa	77.045.233	74.226.380
Totaal activa	219.576.055	203.259.076
Verrekenbare verliezen Vennootschapsbelasting	167.903	812.027

Passiva

2023

2022

Vaste passiva**8 Eigen vermogen****a. Reserves**

1. algemene reserve	30.598.888	27.153.743
2. tariefseglisatiereserves		
3. overige bestemmingsreserves	22.195.036	23.227.708

b. Rekeningresultaat

<u>10.150.946</u>	<u>11.436.634</u>
-------------------	-------------------

62.944.870

61.818.086

9 Voorzieningen**a. Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen**

11.718.613	10.458.239
------------	------------

b. Voorziening voor risico's

-	-
---	---

c. Egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen

15.730.180	13.475.492
------------	------------

d. Voorzieningen voor toekomstige

vervangingsinvesteringen

<u>-</u>	<u>-</u>
----------	----------

27.448.793

23.933.731

10 Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer**a. obligatieleningen****b. onderhandse leningen van:**

1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
---	---	---

2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	69.111.441	74.621.323
---	------------	------------

3. binnenlandse bedrijven	-	-
---------------------------	---	---

4. Openbare lichamen	-	-
----------------------	---	---

5. overige binnenlandse sectoren	-	-
----------------------------------	---	---

6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
--	---	---

c. door derden belegde gelden	-	-
-------------------------------	---	---

d. waarborgsommen	<u>1.938</u>	<u>1.938</u>
-------------------	--------------	--------------

69.113.379

74.623.260

Totaal vaste passiva**159.507.042****160.375.077****Viottende passiva****11 Netto viottende schulden**

a. kasgeldleningen aangegaan openbare lichamen	-	-
--	---	---

b. overige kasgeldleningen	-	-
----------------------------	---	---

c. bank- en girosaldi	-	-
-----------------------	---	---

d. overige schulden	<u>8.331.442</u>	<u>7.855.767</u>
---------------------	------------------	------------------

8.331.442

7.855.767

	2023	2022
12 Overlopende passiva		
a. verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	11.911.994	9.898.452
b. vooruit ontvangen bedragen EU, Rijk en Provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	37.417.034	24.258.086
c. overige vooruit ontvangen bedragen	<u>2.408.543</u>	<u>871.694</u>
	51.737.571	35.028.232
Totaal vlottende passiva	60.069.013	42.883.999
Totaal passiva	219.576.055	203.259.076
Gegarandeerde geldleningen	53.987.440	55.747.358

Toelichting op de balans per 31 december 2023

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1.104.346	-78.882	1.025.464
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-
c. bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.418.794	-236.190	4.182.603
	<u>5.523.139</u>	<u>-315.072</u>	<u>5.208.067</u>

Voor een verder specificatie van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. investeringen met een economisch nut	59.586.698	6.441.364	66.028.062
b. investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	21.865.617	308.817	22.174.434
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.	32.121.429	5.015.056	37.136.485
	<u>113.573.744</u>	<u>11.765.238</u>	<u>125.338.982</u>

Voor een verder specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

2.a. Investeringen met een economisch nut

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➤ Gronden en terreinen	6.879.076	1.367.579	8.246.655
➤ Bedrijfsgebouwen	39.437.835	945.121	40.382.956
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.389.425	3.977.845	8.367.270
➤ Vervoermiddelen	2.297.937	-114.959	2.182.977
➤ Machines, apparaten en installaties	2.015.148	-183.767	1.831.382
➤ Overige materiële vaste activa	4.567.277	449.545	5.016.822
	<u>59.586.698</u>	<u>6.441.364</u>	<u>66.028.062</u>

Het verloop van de investeringen met een economisch nut is:

Gronden en terreinen

Boekwaarde per 1 januari 2023	6.879.076
Investering of desinvestering	1.494.285
Afschrijving	126.706
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>8.246.655</u>

Bedrijfsgebouwen

Boekwaarde per 1 januari 2023	39.437.835
Investering of desinvestering	2.932.446
Afschrijving	1.987.325
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>40.382.956</u>

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2023	4.389.425
Investering of desinvestering	4.200.117
Afschrijving	222.272
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>8.367.270</u>

Vervoermiddelen

Boekwaarde per 1 januari 2023	2.297.937
Investering of desinvestering	220.522
Afschrijving	335.481
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>2.182.977</u>

Machines, apparaten en installaties

Boekwaarde per 1 januari 2023	2.015.148
Investering of desinvestering	67.417
Afschrijving	251.183
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>1.831.382</u>

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2023	4.567.277
Investing of desinvestering	730.569
Afschrijving	281.024
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>5.016.822</u>

2.b. Investingen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	21.802.104	320.207	22.122.311
➤ Machines, apparaten en installaties	-	-	-
➤ Overige materiële vaste activa	63.514	-11.390	52.123
	<u>21.865.617</u>	<u>308.817</u>	<u>22.174.434</u>

Het verloop van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2023	21.802.104
Investing of desinvestering	1.737.356
Afschrijving	1.417.149
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>22.122.311</u>

Machines, apparaten en installaties

Boekwaarde per 1 januari 2023	-
Investing of desinvestering	-
Afschrijving	-
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>-</u>

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2023	63.514
Investing of desinvestering	-
Afschrijving	11.390
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>52.123</u>

2.c. Investerings met een maatschappelijk nut

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➤ Gronden en terreinen	572.360	-48.766	523.595
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	31.449.486	5.047.433	36.496.919
➤ Machines, apparaten en installaties	37.678	-5.807	31.871
➤ Overige materiële vaste activa	61.905	22.196	84.101
	<u>32.121.429</u>	<u>5.015.056</u>	<u>37.136.485</u>
➤ Van voor 2017	13.628.052	792.631-	12.835.421
➤ Vanaf 2017 (verplichte activering)	18.493.377	5.807.688	24.301.064
	<u>32.121.429</u>	<u>5.015.056</u>	<u>37.136.485</u>

Het verloop van de investeringen met een maatschappelijk nut is:

Gronden en terreinen

Boekwaarde per 1 januari 2023	572.360
Investing of desinvestering	-
Afschrijving	48.766
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>523.595</u>

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2023	31.449.486
Investing of desinvestering	6.830.638
Afschrijving	1.783.205
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>36.496.919</u>

Machines, apparaten en installaties

Boekwaarde per 1 januari 2023	37.678
Investing of desinvestering	-
Afschrijving	5.807
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>31.871</u>

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2023	61.905
Investing of desinvestering	34.376
Afschrijving	12.180
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>84.101</u>

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. kapitaalverstrekkingen aan:			
1. deelnemingen	1.363.712	-	1.363.712
3. overige verbonden partijen	2.053.988	-	2.053.988
b. leningen aan			
1. openbare lichamen	-	-	-
2. woningbouwcorporaties	1.003.461	-122.660	880.801
3. deelnemingen	-	-	-
4. overige verbonden partijen	1.815	-908	907
c. overige langlopende leningen	5.512.832	2.171.533	7.684.364
d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;	-	-	-
e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-	-
f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	-	-	-
	<u>9.935.808</u>	<u>2.047.965</u>	<u>11.983.773</u>

Voor een verder specificatie van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

VLOTTENDE ACTIVA

4. Voorraden

4.b. In exploitatie genomen bouwgronden

	Boek- waarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boek- waarde 31-12-2023	Verlies- voorziening 31-12-2023	Balans- waarde 31-12-2023
➤ Hoarnleger Anjum	-	-	-	-	-
➤ De Kampen fase 2 Engwierum	14.675	-57.925	-43.250	-	-43.250
➤ Lou Sanen fase 2 Oosternijkerk	-60.084	56.114	-3.970	-	-3.970
➤ Trije Terpen Dokkum	-424.766	424.766	0	-	0
➤ Julianastraat Kollum	-26.269	26.269	0	-	0
➤ Dwarsikker Westergeast	47.036	128.056	175.092	-	175.092
➤ PDV fase 3 Dokkum	598.358	377.610	975.968	-	975.968
➤ Betterwird 3 fase 1a Dokkum	278.447	-383.354	-104.907	-	-104.907
➤ Woudvaart fase 2 Dokkum	-4.555	1.815	-2.740	-	-2.740
➤ Uitbr. Bedrijventerrein Betterwird	-	3.141.979	3.141.979	-	3.141.979
➤ Easterstrjitte-Sinnebuorren Marrum	-	152.708	152.708	-	152.708
➤ Lou Sanen fase 2 Oostern. (voorz.)	-185.955	2.427	-	-183.528	-183.528
	<u>236.887</u>	<u>3.870.465</u>	<u>4.290.880</u>	<u>-183.528</u>	<u>4.107.352</u>

De geraamde nog te maken kosten, de geraamde opbrengsten, alsmede de eventuele winst- of verliesnemingen zijn tot stand gekomen aan de hand van de percentage of completion-methode (POC).

Hoarnleger Anjum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	-
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	-
Vorming voorziening afronding in verband met afsluiting complex	-
Winstneming 2023	-
	<u>-</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	-
Winstneming t/m 2023	-
Eindresultaat (winst)	<u>-</u>
Winstneming 2023	-
Winstneming voorgaande jaren	-
Winstneming t/m 2023	<u>-</u>

De Kampen fase 2 Engwierum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		14.675
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	-69.119	
Winstneming 2023 (correctie winstneming voorgaande jaren)	<u>11.194</u>	
		<u>-57.925</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		-43.250
Geraamde nog te maken kosten		50.868
Geraamde opbrengsten		-34.473
Winstneming t/m 2022		<u>-17.135</u>
Geraamd eindresultaat (winst)		<u><u>-43.990</u></u>
Winstneming 2022 (correctie winstneming voorgaande jaren)		11.194
Winstneming voorgaande jaren		<u>5.942</u>
Winstneming t/m 2022		<u><u>17.135</u></u>

Lou Sanen fase 2 Oosternijkerk

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-60.084
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar		<u>56.114</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		-3.970
Geraamde nog te maken kosten		193.391
Geraamde opbrengsten		<u>-5.892</u>
Geraamd eindresultaat (verlies)		<u><u>183.528</u></u>
Verliesvoorziening 01-01-2023		-185.955
Toevoeging verliesvoorziening 2023		<u>2.427</u>
Verliesvoorziening 31-12-2023		<u><u>-183.528</u></u>

Trije Terpen Dokkum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-424.766
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	-231.188	
Vorming voorziening afronding in verband met afsluiting complex	200.000	
Winstneming 2023	<u>455.954</u>	
		<u>424.766</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		0
Geraamde nog te maken kosten		
Geraamde opbrengsten		-
Winstneming t/m 2023		<u>2.691.375</u>
Geraamd eindresultaat (winst)		<u><u>2.691.375</u></u>
Winstneming 2023		455.954
Winstneming voorgaande jaren		<u>2.235.420</u>
Winstneming t/m 2023		<u><u>2.691.374</u></u>

Julianastraat Kollum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-26.269
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	46.134	
Winstneming 2023 (correctie winstneming voorgaande jaren)	<u>-19.865</u>	
		<u>26.269</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		0
Geraamde nog te maken kosten		-
Geraamde opbrengsten		-
Winstneming t/m 2022		-
Geraamd eindresultaat (winst)		<u>0</u>
Winstneming 2023 (correctie winstneming voorgaande jaren)		-19.865
Winstneming voorgaande jaren		<u>18.567</u>
Winstneming t/m 2023		<u>-1.298</u>

Dwarsikkers Westergeast

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		47.036
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	128.056	
Winstneming 2023 (correctie winstneming voorgaande jaren)	<u>-</u>	
		<u>128.056</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		175.092
Geraamde nog te maken kosten		148.259
Geraamde opbrengsten		-347.118
Winstneming t/m 2022		-
Geraamd eindresultaat (winst)		<u>-23.766</u>
Winstneming 2023 (correctie winstneming voorgaande jaren)		-
Winstneming voorgaande jaren		<u>-</u>
Winstneming t/m 2023		<u>-</u>

PDV fase 3 Dokkum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		598.358
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar		377.610
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		975.968
Geraamde nog te maken kosten		119.488
Geraamde opbrengsten		-1.165.100
Geraamd eindresultaat (winst)		<u>-69.645</u>

Betterwird 3 fase 1a Dokkum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		278.447
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	-413.102	
Winstneming 2023	<u>29.748</u>	
		<u>-383.354</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		-104.907
Geraamde nog te maken kosten		893.291
Geraamde opbrengsten		-912.593
Winstneming t/m 2023		-214.394
Geraamd eindresultaat (winst)		<u>-338.603</u>

Winstneming 2023	29.748
Winstneming voorgaande jaren	214.394
Winstneming t/m 2023	<u>244.142</u>

Woudvaart fase 2 Dokkum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	-4.555
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	1.918
Winstneming 2023	<u>-104</u>
	<u>1.815</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	-2.740
Geraamde nog te maken kosten	46.717
Geraamde opbrengsten	-81.283
Winstneming t/m 2023	<u>-37.906</u>
Geraamd eindresultaat (winst)	<u><u>-75.213</u></u>

Winstneming 2023	-104
Winstneming voorgaande jaren	38.011
Winstneming t/m 2023	<u>37.907</u>

Uitbr. Bedrijventerrein Betterwird

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	-
Activering voorbereidingskosten 2020 t/m 2022	302.720
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	2.828.424
Winstneming 2023	<u>10.835</u>
	<u>3.141.979</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	3.141.979
Geraamde nog te maken kosten	2.976.492
Geraamde opbrengsten	-6.658.873
Winstneming t/m 2023	<u>-10.835</u>
Geraamd eindresultaat (winst)	<u><u>-551.238</u></u>

Winstneming 2023	10.835
Winstneming voorgaande jaren	-
Winstneming t/m 2023	<u>10.835</u>

Easterstrjitte-Sinnebuorren Marrum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	-
Activering voorbereidingskosten 2022	39.387
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	113.321
Winstneming 2023	<u>-</u>
	<u>152.708</u>
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	152.708
Geraamde nog te maken kosten	172.843
Geraamde opbrengsten	-335.572
Winstneming t/m 2023	<u>-</u>
Geraamd eindresultaat (winst)	<u><u>-10.021</u></u>

Winstneming 2023	-
Winstneming voorgaande jaren	-
Winstneming t/m 2023	-

Voor een verdere toelichting op de bouwgronden wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

5.a. Vorderingen op openbare lichamen

➤ Belastingdienst	9.021.621	
➤ Overige vorderingen op openbare lichamen	2.892.308	
		11.913.929

5.b. Uitzettingen in Rijk's schatkist

➤ Schatkistbankieren	37.052.991	-
----------------------	------------	---

5.f. Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

➤ Rekening courant SVN	2.892.992	-
------------------------	-----------	---

5.h. Overige vorderingen

➤ Debiteuren algemeen	3.177.236	
➤ Voorziening dubieuze debiteuren	-474.218	
➤ Debiteuren Sociale zaken	1.757.551	
➤ Voorziening dubieuze debiteuren soza	-529.360	
		3.931.209
		15.845.138

Ten laste van de voorzieningen dubieuze debiteuren moest een bedrag van ruim € 248.000 als oninbaar worden afgeboekt.

6. Liquide middelen

6.a. Kassaldi

➤ Kas publiekszaken	4.610
---------------------	-------

6.b. Banksaldi

➤ Bank Nederlandse Gemeenten	249.346
➤ Rabobank	12.654
➤ Simplid Card	9.234
	271.234

7. Overlopende activa

7.a. Nog te ontvangen bedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Ontvangen 2023	Vrijval 2023	Saldo 31-12-2023
➤ Gemeente Leeuwarden (TOZO)	365.429	-	-116.593	-	248.836
➤ Belastingdienst (BCF)	672.811	9.569.341	-9.665.272	-	576.879
➤ Provincie en gemeente Dantumadiel (DOM-project)	-	-	-	-	-
➤ Diverse instanties (Súd Ie)	4.426.039	1.836.564	-88.223	-	6.174.380
➤ Fumo (eindafrekening)	3.084	62.170	-3.084	-	62.170
➤ Gemeente Dantumadiel (digital. SD)	-	-	-	-	-
➤ Gemeente Dantumadiel (gidsgelden)	-	-	-	-	-
➤ Gemeente Dantumadiel (sport)	-	-	-	-	-
➤ Gemeente Schiermonnikoog (dienstverlening)	55.714	-	-55.714	-	-
➤ Provincie Fryslân (voorfinanciering wadopera)	-	-	-	-	-
➤ Rijk (Toeslagenaffaire)	7.126	-	-	-	7.126
➤ Rijk (rente schatkistbankieren)	150.608	376.036	-150.608	-	376.036
➤ Rijk (energietoeslag)	205.677	-	-	-205.677	-
➤ Rijk (opvang Oekraïners)	218.776	2.293.414	-218.776	-	2.293.413
➤ SDF, afrekening beschermd wonen	802.330	1.080.081	-802.330	-	1.080.081
➤ Veiligheidsregio (CTB - bewijzen)	-	-	-	-	-
➤ Gemeenten en Wetterskip (herstel bodemdaling)	13.838	18.915	-	-	32.752
	<u>6.921.432</u>	<u>15.236.520</u>	<u>-11.100.600</u>	<u>-205.677</u>	<u>10.851.674</u>

7.b. Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

➤ Bijdrage (Crisis Noodopvang) CNO Kollum	146.859
➤ Huur gebouw Optisport Dongeradeel BV 2023	162.835
➤ Toeristenbelasting 2023	451.001
➤ Vooruitbetaald OVEF	102.850
➤ Ontvangen facturen in 2024 met betrekking tot 2023	3.684.570
➤ Nog te ontvangen WABO	420.000
➤ Vooruitbetaald Jeugdwet	208.750
➤ Overige nog te ontvangen, vooruitontvangen facturen en vooruitbetaalde bedragen < € 100.000	842.377
	<u>6.019.241</u>

PASSIVA

VASTE PASSIVA

8. Eigen vermogen

8.a.1. Algemene reserves

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen en/of onttrekkingen	Bestemming rekening- resultaat 2022	/erminding afschrijving activa	Saldo 31-12-2023
➤ Algemene reserve (vrij besteedbaar)	21.538.209	-3.973.265	8.889.634	-	26.454.578
➤ Algemene reserves ter dekking van risico's	5.615.534	-3.471.224	2.000.000	-	4.144.310
	<u>27.153.743</u>	<u>-7.444.489</u>	<u>10.889.634</u>	<u>-</u>	<u>30.598.888</u>

Op deze algemene reserve rusten geen verplichtingen. De vrije ruimte binnen de algemene reserve kan bij de Perspectiefnota worden ingezet als eenmalige dekking voor nieuwe voorstellen met eenmalige kosten. Buiten de Perspectiefnota om kan tussentijds vrije ruimte worden ingezet als eenmalige dekking voor voorstellen die voldoen aan de criteria onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar.

Algemene reserve (vrij besteedbaar)

Saldo per 1 januari 2023					21.538.209
Toevoegingen					
➤ overheveling van reserve AR ter dekking risico's				1.715.534	
➤ vaste toevoeging				150.000	
➤ mutaties grondexploitaties				200.523	
➤ opheffen reserve ontvechting				42.346	
➤ resultaat verkoop gemeentehuis Kollum				128.934	
					<u>2.237.338</u>
Onttrekkingen					
➤ tijdelijke huisvesting Dalton Dokkum				-417.044	
➤ inhuur proces DOM				-100.000	
➤ vergroten economisch toeristische ontwikkeling				-185.000	
➤ leefbaarheidsinitiatieven				-221.113	
➤ regiodeal				-347.700	
➤ jongerenwerk/buursportcoaches				-84.865	
➤ stimuleringsfonds Kunst en Cultuur				-68.492	
➤ Holwerd aan Zee				-17.603	
➤ onderzoek rechthebbende begraafplaatsen				-7.139	
➤ voorbereidingskosten scholenpark Dokkum				-88.182	
➤ erfgoedbeleid en kerkervisie				-46.540	
➤ duurzaamheid				-158.445	
➤ sloop diverse gebouwen				-143.655	
➤ Fryske plaknammen				-51.195	
➤ diverse voorbereidingskredieten				-133.152	
➤ groenstructuurplan/biodiversiteitsplan 2023-2026				-150.000	

Onttrekkingen (vervolg)	
➤ incidentele kosten ict	-160.282
➤ uitbreiding wethouders van 3,2 fte naar 4,5 fte	-175.000
➤ huisvesting museum Dokkum	-12.420
➤ wijkuitvoeringsplannen	-162.500
➤ voorbereidingskredieten bedrijventerreinen	-53.723
➤ maatregelen energiearmoede	-165.903
➤ bijdrage RES Fryslan	-28.831
➤ inventarisatie beeldbepalende bomen	-23.715
➤ ecologische bermbeheer	-52.611
➤ wens 16 project meedoen	-125.000
➤ wens 17 banenplan	-300.000
➤ wens 39 leerwerktrajecten	-138.000
➤ ambtelijke capaciteit wachtlijsten WMO	-3.368
➤ projectleider bouwkunde monumentenbeheer	-87.000
➤ opstellen en uitvoeren IHP	-31.385
➤ huisvesting Campus Kollum	-61.665
➤ verwijderen grafmonumenten	-9.104
➤ ervaringscoach minima	-73.120
➤ Noordoost aan het Wad	-18.840
➤ duurzaamheidsmaatregelen maatschappelijke organisaties	-525.310
➤ onderhoudsplannen sportvelden	-6.655
➤ energiecompensatie maatschappelijke organisaties	-151.996
➤ verkeersveiligheid	-225.000
➤ omgevingswet	-679.753
➤ herhuisvesting gemeentewerven	-36.289
➤ afwaardering grond uitbreiding Betterwird	-53.009
➤ organisatorische knelpunten	-630.000
	-6.210.603
Vermeerdering wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	8.889.634
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2023	<u>26.454.578</u>

Algemene reserves ter dekking van risico's

Deze reserve is bedoeld als buffer voor de risico's die zijn beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Saldo per 1 januari 2023	5.615.534
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-3.471.224
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	2.000.000
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2023	<u>4.144.310</u>

8.a.3. Bestemmingsreserves

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen en/of onttrekkingen	Bestemming rekening- resultaat 2022	Vermindering afschrijving activa	Saldo 31-12-2023
➤ Openbare verlichting	85.220	22.319	-	-	107.539
➤ Dekking afschrijvingen	5.842.412	603.000	-	-132.430	6.312.982
➤ Ontwikkelfonds	10.062.798	-498.000	-	-	9.564.798
➤ Stadsontwikkelingsmaatschappij	1.285.584	-32.209	-	-	1.253.375
➤ duurzaamheidsleningen	225.843	-8.500	-	-	217.343
➤ Op paad lâns it Waad	400.000	-	-	-	400.000
➤ Coalitieakkoord	1.825.851	-285.876	-	-	1.539.975
➤ Ontvechting	3.500.000	-1.285.387	-	-	2.214.614
➤ Onderhoud particulieren monumentale bomen	-	30.000	-	-	30.000
➤ Groene initiatieven	-	7.410	-	-	7.410
➤ Wethouderspensioenen	-	-	547.000	-	547.000
	<u>23.227.708</u>	<u>-1.447.242</u>	<u>547.000</u>	<u>-132.430</u>	<u>22.195.036</u>

Reserve openbare verlichting

Deze reserve is ingesteld voor het dekken van de lasten van de vervanging en onderhoud van lichtmasten en armaturen. De werkelijke lasten worden jaarlijks aan de reserve onttrokken.

Saldo per 1 januari 2023	85.220
Toevoegingen	
➤ stortingen tlv exploitatie 2023	<u>139.044</u>
	139.044
Onttrekkingen	
➤ dekking afschrijvingen openbare verlichting	<u>-116.725</u>
	-116.725
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	<u>-</u>
Saldo per 31 december 2023	<u>107.539</u>

Reserve dekking afschrijvingen

Uit deze reserve worden de afschrijvingslasten van investeringen (deels) gedekt gedurende de hele looptijd van de investeringen.

Saldo per 1 januari 2023		5.842.412
Toevoegingen		
➤ overheveling uit reserve ontwikkelfonds	203.000	
➤ verlaging budget SOM tbv Sonnemaplein Dokkum	<u>400.000</u>	
		603.000
Onttrekkingen		
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		<u>-132.430</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>6.312.982</u></u>

Reserve ontwikkelfonds

Deze reserve is ingesteld tem behoeve van projecten, die langdurig en positief bijdragen aan de leefbaarheid van de gemeente.

Saldo per 1 januari 2023		10.062.798
Toevoegingen		-
➤ storting tlv exploitatie	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ overheveling naar bestemmingsreserves	-203.000	
➤ investeringsbijdrage clubgebouw Tennisclub Dokkum	-46.500	
➤ Holwerd aan Zee bijdrage ambtelijke inzet	-100.000	
➤ leefbaarheidsinitiatieven	<u>-148.500</u>	
		-498.000
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		<u>-</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>9.564.798</u></u>

Reserve stadsontwikkelingsmaatschappij

Reserve ter dekking voor de kosten t.a.v. versterkte leningen aan inwoners van de gemeente voor verduurzaming van panden, particulier woningonderhoud en het verbeteren van de leefomgeving.

Saldo per 1 januari 2023		1.285.584
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ bijdragen SOM subsidies en projectkosten	<u>-32.209</u>	
		-32.209
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		<u>-</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>1.253.375</u></u>

Reserve duurzaamheidsleningen

Reserve ter dekking voor de kosten t.a.v. versterkte leningen voor het verbeteren van het geveelaanzicht van panden binnen het Beschermd Stadsgezicht Dokkum.

Saldo per 1 januari 2023		225.843
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-8.500</u>	-8.500
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>217.343</u></u>

Reserve Op paad lâns it Waad

Reserve ingesteld voor het project "Op paad lâns it Waad"

Saldo per 1 januari 2023		400.000
Toevoegingen	<u>-</u>	-
Onttrekkingen	<u>-</u>	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>400.000</u></u>

Reserve coalitieakkoord

Reserve ingesteld om uitvoering te geven aan de onderwerpen uit het coalitieakkoord "Ferbûn mei de Mienskip".

Saldo per 1 januari 2023		1.825.851
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-285.876</u>	-285.876
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>1.539.975</u></u>

Reserve ontvechting

Reserve ingesteld ter dekking van het financieel risico van de ontvechting.

Saldo per 1 januari 2023		3.500.000
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-1.285.387</u>	-1.285.387
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>2.214.614</u></u>

Reserve onderhoud particuliere bomen

Reserve ingesteld ter dekking van specialistische kosten voor de onderhoudsnoei monumentale bomen

Saldo per 1 januari 2023		-
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>30.000</u>	30.000
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-</u>	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>30.000</u></u>

Reserve groene initiatieven

Reserve ingesteld ter dekking van het initiatieven voor vergroening van de buitenruimte

Saldo per 1 januari 2023		-
Toevoegingen		
➤ Bijdrage tlv exploitatie 2023	<u>25.000</u>	25.000
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-17.590</u>	-17.590
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>7.410</u></u>

Reserve wethouderspensioenen

Reserve ingesteld ter dekking van het toekomstige renteschommelingen

Saldo per 1 januari 2023		-
Toevoegingen		
➤ Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	<u>-</u>	-
Onttrekkingen		
➤ bijdragen tgv de exploitatie	<u>-</u>	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		547.000
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		<u><u>547.000</u></u>

8.b. Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat 2022 is toegevoegd aan:

➤ Algemene reserve	8.889.634
➤ Algemene reserve ter dekking van risico's	2.000.000
➤ Reserve coalitieakkoord	547.000
	<u><u>11.436.634</u></u>

Rekeningresultaat 2023	<u><u>10.150.946</u></u>
------------------------	--------------------------

9. Voorzieningen

9.a. Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Vrijgevallen 2023	Aanwending 2023	Saldo 31-12-2023
➤ Pensioenverplichtingen wethouders	5.759.243	65.288	-	-206.253	5.618.278
➤ Wachtgeldverplichtingen wethouders	931.581	102.944	-	-515.872	518.653
➤ Verlofsparen	136.408	373.741	87.454-	-48.955	373.740
➤ ASR-gronden	413.000	-	-	-413.000	-
➤ Voormalig personeel	42.057	792.632	42.057-	-	792.632
➤ Afronding Zuiderpoort PDV fase 2	102.861	90.000	4.954-	-187.907	-
➤ Afronding Koarte Bun Ee	-	-	-	-	-
➤ Afronding Hogedijken Dokkum	-	-	-	-	-
➤ Afronding Nieuweweg Marrum	30.000	18.143	-	-48.143	-
➤ Afronding H.Smidswei K'sweach	20.000	-	20.000-	-	-0
➤ Afronding Trije Terpen	-	200.000	-	-	200.000
➤ Precario rechten Kollumerland	1.189.960	725.592	-	-683.490	1.232.062
➤ Voorziening grafrechten	1.833.129	289.492	-	-117.206	2.005.415
➤ Afronding ontvlechting NEF-DAN	-	977.833	-	-	977.833
	<u>10.458.239</u>	<u>3.635.665</u>	<u>-154.466</u>	<u>-2.220.825</u>	<u>11.718.613</u>

Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders

De voorziening is bedoeld om de pensioenverplichtingen voor (oud)-wethouders uit te betalen.

Saldo per 1 januari 2023	5.759.243
Toevoegingen	65.288
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-206.253
Saldo per 31 december 2023	<u>5.618.278</u>

Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders

Uit deze voorziening wordt het wettelijk verplichte wachtgeld van voormalige wethouders betaald.

Saldo per 1 januari 2023	931.581
Toevoegingen	102.944
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-515.872
Saldo per 31 december 2023	<u>518.653</u>

Voorziening verlofsparen

Uit deze voorziening wordt het toekomstige verlof betaald

Saldo per 1 januari 2023	136.408
Toevoegingen	373.741
Vrijgevallen	-87.454
Aanwendungen	-48.955
Saldo per 31 december 2023	<u>373.740</u>

Voorziening afrondig ontvechting Nef-Dan

Uit deze voorziening wordt

Saldo per 1 januari 2023	-
Toevoegingen	977.833
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	<u>977.833</u>

Voorziening ASR-gronden

Deze voorziening is ingesteld ter dekking voor de aankoopverplichting die de gemeente heeft voor gronden die op dit moment in erfpacht worden afgenomen van ASR. Deze aankoopverplichting moet uiterlijk in 2037 worden geëffectueerd. Een deel van de gronden zal niet in een grondexploitatie terechtkomen en zullen na aankoop moeten worden afgewaardeerd naar agrarische waarde.

Saldo per 1 januari 2023	413.000
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-413.000
Saldo per 31 december 2023	-

Voorziening voormalig personeel

Uit deze voorziening wordt het wettelijk verplichte wachtgeld van voormalig personeel betaald.

Saldo per 1 januari 2023	42.057
Toevoegingen	792.632
Vrijgevallen	-42.057
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	792.632

Voorziening afronding Zuiderpoort PDV fase 2

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten complex Zuiderpoort PDV, fase 2.

Saldo per 1 januari 2023	102.861
Toevoegingen	90.000
Vrijgevallen	-4.954
Aanwendungen	-187.907
Saldo per 31 december 2023	-

Voorziening afronding Koarte Bun Ee

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten complex Nieuweweg Marrum.

Saldo per 1 januari 2023	-
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	-

Voorziening afronding Hogedijken Dokkum

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten complex H.Smidswei Kollumersweach.

Saldo per 1 januari 2023	-
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	-

Voorziening afronding Nieuweweg Marrum

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten complex Nieuweweg Marrum.

Saldo per 1 januari 2023	30.000
Toevoegingen	18.143
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-48.143
Saldo per 31 december 2023	<u><u>-</u></u>

Voorziening afronding H.Smidswai K'sweach

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten complex H.Smidswai Kollumersweach.

Saldo per 1 januari 2023	20.000
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-20.000
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	<u><u>-0</u></u>

Voorziening afronding Trije Terpen

Deze voorziening is bestemd voor de afronding van het afgesloten Trije Terpen

Saldo per 1 januari 2023	-
Toevoegingen	200.000
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	<u><u>200.000</u></u>

Voorziening precariorechten Kollumerland

Deze voorziening is bestemd voor de ontstane geschillen omtrent opgelegde precariorechten

Saldo per 1 januari 2023	1.189.960
Toevoegingen	725.592
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-683.490
Saldo per 31 december 2023	<u><u>1.232.062</u></u>

Voorziening grafrechten

Deze voorziening is bestemd voor toekomstige uitgaven voor onderhoud van graven.

Saldo per 1 januari 2023	1.833.129
Toevoegingen	289.492
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-117.206
Saldo per 31 december 2023	<u><u>2.005.415</u></u>

9.c. Egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Vrijgevallen 2023	Aanwending 2023	Saldo 31-12-2023
➤ Egalisatie tarieven riolering	6.372.539	336.428	-	-	6.708.967
➤ Egalisatie tarieven huishoudelijk afval	895.616	549.462	-	-70.831	1.374.247
➤ IJsfontein Markt Dokkum	101.860	-	-	-	101.860
➤ Groot onderhoud gebouwen	1.166.110	986.787	244.622	-263.976	1.644.298
➤ Groot onderhoud kunstwerken	1.492.265	314.468	-	-519.447	1.287.286
➤ Groot onderhoud speeltuinen	52.903	-	-	-	52.903
➤ Groot onderhoud waterwegen	679.053	265.753	-	-372.881	571.925
➤ Groot onderhoud wegen	2.573.494	2.988.611	-	-1.736.943	3.825.162
➤ Achterstallig onderhoud openbaar groen	61.177	-	-	-60.366	811
➤ Achterstallig onderhoud waterwegen	80.476	82.246	-	-	162.722
	<u>13.475.493</u>	<u>5.523.756</u>	<u>-244.622</u>	<u>-3.024.446</u>	<u>15.730.180</u>

Voorziening egalisatie tarieven riolering

De voorziening kan op begrotingsbasis worden ingezet ten behoeve van het reduceren van de stijging van de rioolrechten. Op rekeningsbasis wordt het saldo op de afvalinzameling toegevoegd of onttrokken aan de voorziening.

Saldo per 1 januari 2023	6.372.539
Toevoegingen	336.428
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-
Saldo per 31 december 2023	<u>6.708.967</u>

Voorziening egalisatie tarieven huishoudelijk afval

De voorziening kan op begrotingsbasis worden ingezet ten behoeve van het reduceren van de stijging van de afvalstoffenheffing. Op rekeningsbasis wordt het saldo op de afvalinzameling toegevoegd of onttrokken aan de voorziening.

Saldo per 1 januari 2023	895.616
Toevoegingen	549.462
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-70.831
Saldo per 31 december 2023	<u>1.374.247</u>

Voorziening IJfontein Markt Dokkum

In 2019 is er een bedrag ontvangen vanuit het project "11 fountains". Dit bedrag is bestemd voor het onderhoud van de fontein.

Saldo per 1 januari 2023	101.860
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2023	<u>101.860</u>

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan gebouwen.

Saldo per 1 januari 2023	1.166.110
Toevoegingen:	
➤ storting vanuit de exploitatie 2023	<u>986.787</u>
	986.787
Vrijgevallen	-244.622
Aanwendungen	<u>-263.976</u>
Saldo per 31 december 2023	<u>1.644.298</u>

Voorziening groot onderhoud kunstwerken

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Kunstwerken.

Saldo per 1 januari 2023	1.492.265
Toevoegingen:	
➤ storting vanuit de exploitatie 2023	<u>314.468</u>
	314.468
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	<u>-519.447</u>
Saldo per 31 december 2023	<u>1.287.286</u>

Voorziening groot onderhoud speeltuinen

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan speeltuinen/-plaatsen

Saldo per 1 januari 2023	52.903
Toevoegingen:	
➤ opheffing reserve onderhoud speeltuinen en-plaatsen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	<u>-</u>
Saldo per 31 december 2023	<u>52.903</u>

Voorziening groot onderhoud waterwegen

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan waterwegen

Saldo per 1 januari 2023		679.053
Toevoegingen		
➤ storting vanuit de exploitatie 2023	<u>265.753</u>	265.753
Vrijgevallen		-
Aanwendungen		<u>-372.881</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>571.925</u></u>

Voorziening groot onderhoud wegen

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan wegen

Saldo per 1 januari 2023		2.573.494
Toevoegingen		
➤ storting vanuit de exploitatie 2023	<u>2.988.611</u>	2.988.611
Vrijgevallen		-
Aanwendungen		<u>-1.736.943</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>3.825.162</u></u>

Voorziening achterstallig onderhoud openbaar groen

Voorziening is ingesteld voor het inhalen van het achterstallig onderhoud openbaar groen.

Saldo per 1 januari 2023		61.177
Toevoegingen		-
Vrijgevallen		-
Aanwendungen		<u>-60.366</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>811</u></u>

Voorziening achterstallig onderhoud waterwegen

Voorziening is ingesteld voor het inhalen van het achterstallig onderhoud waterwegen

Saldo per 1 januari 2023		80.476
Toevoegingen		82.246
Vrijgevallen		-
Aanwendungen		<u>-</u>
Saldo per 31 december 2023		<u><u>162.722</u></u>

10. Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

10.b.3. Leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Saldo per 1 januari 2023	74.621.323
Aangetrokken	-
Afgelost	5.509.882
Saldo per 31 december 2023	<u>69.111.441</u>

Rente 2023	1.921.385
Verschuldigde aflossing 2023	5.509.882

10.d. Waarborgsommen

Saldo per 1 januari 2023	1.938
Aangetrokken	-
Afgelost	-
Saldo per 31 december 2023	<u>1.938</u>

VLOTTENDE PASSIVA

11. Netto-vlottende schulden

11.d. Overige schulden

➤ Crediteuren	<u>8.331.442</u>
---------------	------------------

12. Overlopende passiva

12.a. Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen

➤ Productverantwoording jeugd 2023	2.206.523
➤ Productverantwoording WMO 2023	710.785
➤ Transitorische rente	1.017.740
➤ Hoofdlijnen akkoord GGZ (EPA)	174.280
➤ CTB-gelden	144.208
➤ Salarissen, loonheffing en premies	3.362.983
➤ Af te dragen BTW	519.340
➤ Algemene uitkeringen (voortuitontvangen)	642.161
➤ Diverse overige verplichtingen	918.508
➤ Ontvangen facturen in 2024 met betrekking tot 2023	2.215.467
	<u>11.911.994</u>

Diverse overige verplichtingen

Betreffen nog te betalen nota's met een factuurdatum in 2024 die betrekking hebben op werkzaamheden over 2023. Hieronder een uitsplitsing:

- Damwanden en onderhoud	275.000
- Uit te betalen subsidie onderhoud	105.000
- Overig < € 100.000	456.036
	<u>836.036</u>

12.b. Vooruit ontvangen bedragen EU, rijk en provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Aangewend 2023	Vrijval 2023	Saldo 31-12-2023
➤ Rijk (algemene uitkering Regiodeal)	15.403.754	1.937.400	-3.924.552	-	13.416.602
➤ Rijk (TOZO)	1.043.650	-	-302.167	-	741.483
➤ Rijk (Sport en sportakkoord)	884.721	292.836	-785.820	-37.194	354.543
➤ Rijk (OAB)	51.053	117.338	-	-	168.391
➤ Rijk (SPUK kleine bedragen)	-	186.061	-	-	186.061
➤ Rijk (covid-19 onderwijsvertraing)	285.288	46.977	-134.390	-	197.874
➤ Rijk (winkelgebied)	-	117.725	-	-	117.725
➤ Rijk (volksthuisvesting)	-	9.023.773	-	-	9.023.773
➤ Rijk (nat. isolatieplan/klimaatakkoord)	-	5.965.692	-	-	5.965.692
➤ Rijk (woningbouwimpuls)	-	1.072.319	-	-	1.072.319
➤ Diverse instanties (DOM 2.0)	61.847	4.981	-1.378	-	65.449
➤ Provinsje Fryslân (inz. Stimuleringsl.)	75.000	-	-	-	75.000
➤ Rijk (GIDS-gelden)	97.468	-	-	-	97.468
➤ Rijk (toeslagenproblematiek)	20.028	9.631	-	-	29.659
➤ Rijk (Proeftuin aardgasvrije wijk Eanjum)	3.498.876	-	-301.299	-	3.197.577
➤ Rijk (Aanpak energiearmoede)	1.442.340	-	-80.540	-	1.361.800
➤ Rijk (Verkeersveiligheidsmaatregelen)	480.992	-	-	-	480.992
➤ Rijk (Wet Inburgering Nieuwkomers)	285.664	352.125	-185.232	-164.808	287.749
➤ Rijk (onderwijsroute)	10.039	80.209	-31.164	-10.039	49.045
➤ Provinsje Fryslân (Anno)	62.346	-	-	-	62.346
➤ Provincie Fryslân (Verkeersv.)	27.137	-	-9.046	-	18.091
➤ Provincie Fryslân (Biodiversiteit)	24.500	-	-24.500	-	-
➤ Provincie Fryslân (Act. Fryske Taal)	10.000	-	-10.000	-	-
➤ De Friese Aanpak 2023	-	213.393	-	-	213.393
➤ Div. gemeenten (leerwerk loket NOF)	493.384	234.001	-493.384	-	234.001
	<u>24.258.087</u>	<u>19.654.460</u>	<u>-6.283.472</u>	<u>-212.041</u>	<u>37.417.034</u>

12.c. Overige vooruit ontvangen bedragen

➤ Restant budgetten diverse projecten					
- Overige projecten < € 125.000				<u>56.283</u>	
					56.283
➤ SDV soza					2.254.915
➤ Diverse overige vooruitontvangen bedragen					<u>97.345</u>
					<u>2.408.543</u>

FISCALE POSITIE

De fiscale positie van de Vennootschapsbelating is:

Jaar	Status	Verschuldigd per 31-12 (T-1)	Belasting boekjaar	Betaald of ontvangen	Jaar betaald of ontvangen	Verschuldigd per 31-12 (T)
➤ 2021	Definitief	-	-	-	-	-
➤ 2022	Aangifte ingediend	-	-	-	-	-

De aangifte 2023 is nog niet bekend, maar de verwachting is dat ook hieruit geen verplichtingen of vordering zal ontstaan.

Schatkistbankieren

De Wet verplicht schatkistbankieren is op 15 december 2013 van kracht geworden. Onder verwijzing naar de toelichting die hierover ook is opgenomen in de paragraaf Financiering geeft de hiernavolgende tabel een toelichting op de calculatie van het drempelbedrag schatkistbankieren dat voor Noardeast-Fryslân in acht moet worden genomen terwijl tevens de ontwikkeling per kwartaal van de benutting van het drempelbedrag wordt aangegeven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
1	Drempelbedrag	3.429			
		Kwartaal			
		1	2	3	4
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	10	4	14	2
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.420	3.425	3.116	3.428
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	171.470			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	171.470			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	3.429			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal			
		1	2	3	4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	877	371	1.277	144
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	10	4	14	2

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De volgende categorieën kunnen worden onderscheiden:

1. Afspraken die zijn gemaakt in het kader van langlopende investeringsprojecten, zoals Súd Ie, Watersportdorp Kollum, Rioleringswerken, en afspraken in het kader van ANNO (Agenda Netwerk Noord Oost) en de Regiodeal. De jaarlijkse lasten van deze projecten zijn opgenomen in de meerjarenraming;
2. Meerjarige contracten met derden die vooral liggen op het gebied van de bedrijfsvoering (automatisering, kopieerapparatuur, schoonmaak etc.), onderhoud (voor zover hiervoor nog geen bestemmingsreserves zijn gevormd) en de afvalverwerking (Omrin). De kosten zijn opgenomen in de meerjarenraming.
3. Verplichtingen ten opzichte van onze gemeenschappelijke regelingen zoals Dokwurk, de FUMO en de Veiligheidsregio. De hieraan gerelateerde lasten zijn gedekt in de meerjarenraming.
4. Garantieverplichtingen aan onder andere woningbouwcorporaties waarvoor geen dekking is opgenomen in de begroting en waarvan het risico wordt opgevangen via het weerstandsvermogen.

Een uitputtende kwantificering van deze posten is niet voorhanden.

5. Ontvlechting tractie Dantumadiel en Noardeast-Fryslân: per 1 januari vinden er balansmutaties plaats ten aanzien van de tractiemiddelen, omdat deze tegen boekwaarde overgaan naar de gemeente Dantumadiel ad. € 254.000 exclusief BTW. In de begroting 2024 van beide gemeenten is rekening gehouden met de overname per 1 januari 2024.
6. Ontvlechting, onderdeel overbezetting; arbitrage: Deloitte heeft in haar rapportage Opheffingsplan Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân geadviseerd om bij overbezetting als gevolg van de opheffing van de Centrumregeling nadere (financiële) afspraken te maken. Voor de ontvlechting is een Stuurgroep en een programmateam geïnstalleerd. In de stuurgroep ontvlechting kon niet tot overeenstemming worden gekomen over een eenduidige definitie en de uitwerking daarvan. Daarom hebben de colleges in goed overleg besloten om via arbitrage, op basis van artikel 20 van de "Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel" een knoop door te hakken. De start en uitkomst van de arbitrage is op dit moment nog niet duidelijk en bepaalt de omvang van de verplichtingen die beide gemeenten hebben ten opzichte van deze overbezetting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari vinden er balansmutaties plaats ten aanzien van de tractiemiddelen, omdat deze tegen boekwaarde overgaan naar de gemeente Dantumadiel ad. € 254.000. In de begroting 2024 van beide gemeenten is rekening gehouden met de overname per 1 januari 2024.

Overzicht van baten en lasten 2023

Omschrijving	Primitieve begroting 2023			Begroting 2023 na wijziging			Realisatie 2023		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1: Ynwenner en Bestjoer	734.225	-7.837.515	-7.103.290	773.957	-8.448.544	-7.674.587	847.993	-8.260.761	-7.412.768
2: Mienskip	139.230	-8.584.477	-8.445.247	670.401	-12.174.132	-11.503.731	1.036.239	-9.930.152	-8.893.913
3: Soarch en Wolwêzen	22.249.942	-78.944.755	-56.694.813	32.093.329	-89.687.603	-57.594.274	33.742.366	-90.126.978	-56.384.613
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	837.268	-1.546.280	-709.012	890.511	-1.870.006	-979.495	4.838.246	-5.796.765	-958.519
5: Wenjen en Omjouwing	6.682.545	-10.208.943	-3.526.398	14.766.879	-20.938.730	-6.171.851	15.136.734	-16.792.071	-1.655.337
6: Iepenbiere Romte	7.388.583	-27.931.583	-20.543.000	8.032.904	-31.078.544	-23.045.640	9.434.964	-29.856.266	-20.421.302
Subtotaal programma's	38.031.793	-135.053.553	-97.021.760	57.227.981	-164.197.559	-106.969.578	65.036.541	-160.762.993	-95.726.452
Algemene Dekkingsmiddelen	116.968.933	-1.471.140	115.497.793	119.992.933	-1.693.406	118.299.527	120.918.528	-3.501.425	117.417.103
Overhead	16.747.317	-35.587.360	-18.840.043	18.351.818	-39.687.734	-21.335.916	22.298.783	-42.811.803	-20.513.021
Heffing VPB	0	-5.413	-5.413	0	-5.413	-5.413	0	-4.742	-4.742
Onvoorzien	0	-98.112	-98.112	0	-98.112	-98.112	0	-46.104	-46.104
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	133.716.250	-37.162.025	96.554.225	138.344.751	-41.484.665	96.860.086	143.217.311	-46.364.074	96.853.237
Totaal saldo baten en lasten	171.748.043	-172.215.578	-467.535	195.572.732	-205.682.224	-10.109.492	208.253.851	-207.127.067	1.126.785
Toevoeging/onttrekking aan reserves	6.137.300	-289.044	5.848.256	16.582.445	-1.189.913	15.392.532	12.058.543	-3.034.382	9.024.161
Resultaat	177.885.343	-172.504.622	5.380.721	212.155.177	-206.872.137	5.283.040	220.312.394	-210.161.449	10.150.946

Bijlage 1 Overzicht incidentele baten en lasten

Dit overzicht geeft per programma de incidentele en structurele afwijkingen tussen de begroting en de rekening weer. Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de toelichting op de verschillen per programma.

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Incidenteel				Structureel			
	Baten	Lasten	Reser- veringen	Totaal	Baten	Lasten	Reser- veringen	Totaal
Programma 1	74	188	-26	236	-	-	-	-
Programma 2	366	2.244	-2.106	504	-	-	-	-
Programma 3	1.363	-175	-1.872	-685	286	-264	-	22
Programma 4	3.948	-3.927	-150	-129	-	-	-	-
Programma 5	370	4.147	-2.414	2.103	-	-	-	-
Programma 6	1.402	1.222	-1.797	827	-	-	-	-
Alg.dekkingsmiddelen	926	-1.808	1.702	820	-	-	-12	-12
Overhead	3.947	-3.124	308	1.131	-	-	-	-
VPB	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	52	-	52	-	-	-	-
Totaal	12.396	-1.181	-6.355	4.859	286	-264	-12	10

Overzicht baten en lasten per programma per taakveld 2023

Prog.	Taakveld(en)	Baten x € 1.000	Lasten x € 1.000
1: Ynwenner en Bestjoer	0.1 Bestuur	145	-2.678
	0.2 Burgerzaken	530	-1.105
	0.10 Mutaties reserves	223	
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	79	-3.989
	1.2 Openbare orde en veiligheid	94	-488
2: Mienskip	0.10 Mutaties reserves	1.836	
	4.1 Openbaar basisonderwijs	2	-543
	4.2 Onderwijshuisvesting	151	-3.782
	5.1 Sportbeleid en activering	459	-539
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	231	-1.794
	5.4 Musea	7	-628
	5.6 Media	161	-1.523
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	24	-1.121

Prog.	Taakveld(en)	Baten x € 1.000	Lasten x € 1.000
3: Soarch en Wolwêzen	0.10 Mutaties reserves	849	
	2.2 Parkeren	13	-8
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.087	-3.696
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.610	-8.271
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	46	-378
	6.3 Inkomensregelingen	19.794	-24.669
	6.4 WSW en beschut werk	1.201	-12.422
	6.5 Arbeidsparticipatie	1.011	-3.936
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	352	-2.847
	6.71 Hulp bij het huishouden (WMO)		
	a	37	-5.538
	6.71 Begeleiding (WMO)		
	b	2	-3.235
	6.71 Dagbesteding (WMO)		
	c		-2.162
	6.71 Overige maatwerkarrangementen (WMO)		
	d		
	6.72 Jeugdhulp begeleiding		
	a	17	-890
	6.72 Jeugdhulp behandeling		
	b	1	-28
	6.72 Jeugdhulp dagbesteding		
	c		
	6.72 Jeugdhulp zonder verblijf overig		
	d	59	-16.249
	6.73 Pleegzorg		
	a		-34
	6.73 Gezinsgericht		
	b		
	6.73 Jeugdhulp met verblijf overig		
c		-756	
6.74 Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf			
a			
6.74 Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf			
b	2	-35	
6.74 Gesloten plaatsing			
c			
6.81 Beschermd wonen (WMO)			
a	1.041	77	
6.81 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)			
b	94	-168	
6.82 Jeugdreclassering			
b		-238	
6.82 Jeugdbescherming			
a	9	-1.824	
7.1 Volksgezondheid	367	-2.819	
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	0.10 Mutaties reserves	669	
	2.3 Recreatieve havens	48	-104
	3.1 Economische ontwikkeling	3.998	-4.963
	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	4	-8
	3.4 Economische promotie	788	-721

Prog.	Taakveld(en)	Baten x € 1.000	Lasten x € 1.000
5: Wenjen en Omjouwning	0.10 Mutaties reserves	1.543	-601
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.173	-3.883
	7.3 Afval	5.630	-4.356
	7.4 Milieubeheer	965	-4.066
	8.1 Ruimte en leefomgeving	982	-1.297
	8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	1.561	-1.325
	8.3 Wonen en bouwen	1.825	-1.866
	6: Iepenbiere Romte	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	602
0.63 Parkeerbelasting		346	
0.10 Mutaties reserves		1.055	-194
2.1 Verkeer en Vervoer		742	-12.420
2.2 Parkeren		17	-486
2.3 Recreatieve havens			-8
2.4 Economische havens en waterwegen		210	-2.357
5.2 Sportaccommodaties		1.399	-4.546
5.4 Musea		37	-78
5.5 Cultureel erfgoed		52	-537
5.6 Media		103	-150
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		311	-2.646
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		36	-1.368
7.2 Riolering		4.983	-3.672
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		596	-711
Algemeene dekkingsmiddels	0.4 Overhead	22.299	-42.812
	0.5 Treasury	2.022	-1.614
	0.61 OZB woningen	6.650	-527
	0.62 OZB niet-woningen	3.793	
	0.64 Belastingen overig	108	-825
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	108.012	
	0.8 Overige baten en lasten	334	-581
	0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-5
	0.10 Mutaties reserves	5.883	-2.240
	Totaal		220.312

WNT-verantwoording 2023

De WNT is van toepassing op de gemeente Noardeast-Fryslân. Het voor de gemeente Noardeast-Fryslân toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	H.J.C.M. Verbunt	S.K. Dijkstra
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.726	113.130
Beloningen betaalbaar op termijn	20.141	17.353
<i>Subtotaal</i>	<i>157.867</i>	<i>130.483</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	157.867	130.483
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	H.J.C.M. Verbunt	S.K. Dijkstra
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	132.555	108.442
Beloningen betaalbaar op termijn	19.005	16.268
<i>Subtotaal</i>	<i>151.560</i>	<i>124.710</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	151.560	124.710
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Verantwoording ten aanzien van SiSa

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024						
Verstrekker	Uitkeringcode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator
Jenv	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in versicht bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vijftigste tengevege bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)
					Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02
					€ 7.844.164	€ 508.270
					Totaal bedrag vorderingen / (verplichting uitkeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Berekening totale besteding (jaar T)
					Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
					Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/08
					€ 1.101	€ 4.251.280
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten	Aantal (potentiele) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentiele) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)
					Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02
					0,47	2
					Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindeverantwoording (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Reeks 1
						Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)
						Keuze werkelijke kosten
						Aard controle R Indicator: B2/09
					N.V.T.	Nee
					Reeks 1	Reeks 1
					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)
					Reeks 1	Reeks 1
					Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
					Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12
					€ 26.502	€ 31.415
					Reeks 2	Reeks 2
					Normbedrag onderdeel a x aantal (potentiele) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
					Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18
					€ 0	€ 11.860
					Reeks 2	Reeks 2
					Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentiele) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal draagspreekken (jaar T) (artikel 3)
					Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
					Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle R Indicator: B2/24
					€ 0	€ 13.872
					Reeks 2	Reeks 2
					Totaal verantwoordings (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	Totaal
					€ 0	€ 51.266
BZK	C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Tranche 1 t/m 5 Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)
					Aard controle n.v.t. Indicator: C9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C9/02
					project Prinslocatie Dokkum 2023-000051423	Ja
					Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht
					project Prinslocatie Dokkum 2023-000051423	Ja
					Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht
					project Prinslocatie Dokkum 2023-000051423	Ja
					1 project Prinslocatie Dokkum 2023-000051423	Ja
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Gemeenten	Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
					Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02
					SUVIS21-2-02401106 (De Wvmsaa)	€ 0
					Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waaraan een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)
					SUVIS21-2-02401106 (De Wvmsaa)	Ja
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	SISA tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise
					Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/01	Aard controle R Indicator: C41B/02
					030002 Provincie Friesland	€ 5.365
					030002 Provincie Friesland	€ 0
					Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
					030002 Provincie Friesland	€ 25.000
					030002 Provincie Friesland	€ 18.720
					030002 Provincie Friesland	€ 0
					Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C41B/08
					€ 0	€ 7.590
					1	4
					1	1

			Indicator: C41B/07	Indicator: C41B/08	Indicator: C41B/09			
			1 030002 Provincie Fryslân 2 030002 Provincie Fryslân	1 1	Ja Ja			
BZK	C55	Aanpak energiereemde	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/02	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/05	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			926 Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	€ 256.275 Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/08	€ 256.275 Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09	280	€ 111.793 Aard controle R Indicator: C55/10	€ 111.793 Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11
			988 Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	€ 239.033 Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	€ 239.033 Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloersolatie, spouwmuurisolatie etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. verengingen koelkasten, wasmachines etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Het aantal gegeven adviezen met directe verlagings energiegebruik/energiekening tot gevolg. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			5.295	765	37	283	886	0
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			€ 0	Nee				
BZK	C72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgaswijken 3e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Gemeenten Aard controle R Indicator: C72/01	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: C72/02	Aantal (t/m jaar T) aardgaswijken gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk Aard controle D2 Indicator: C72/03	Aantal (t/m jaar T) aardgaswijken gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk Aard controle D2 Indicator: C72/03	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: C72/05	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: C72/06
			€ 301.299 Eindverantwoording (Ja/Nee)	€ 301.299	0	0	Ja	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C72/07	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			€ 46.502	€ 0	3	282	7	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstreking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, wooneveningen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daaraan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgronden [...]	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedeelde woningen
			LA123-02617664	€ 0	€ 0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan getichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling Aard controle R Indicator: C94/07	Bedrag van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle R Indicator: C94/08	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Aard controle R Indicator: C94/09	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	C109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Plan/projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering	Cumulative besteding (t/m jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – inclusief uitvoering door derden vanaf SiSa 2024
			Aanpak leefbaarheidsproblematiek Noordoost-Fryslân	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectnaam	Cofinanciering (jaar T) per project	Cumulative cofinanciering (t/m jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aanpak leefbaarheidsproblematiek Noordoost-Fryslân	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			€ 600.177	€ 0	€ 0	€ 0	€ 51.053	
			Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/07	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/09		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwalificaties (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met benoemde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Gemeenten					
			€ 600.177	€ 0	€ 0	€ 0	€ 51.053	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering Inhalen COVID-19 gerealiseerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgesteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 221.391	€ 0	€ 111.180	€ 0	€ 285.289	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
			1					
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing, bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06
			SB230015	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 0	€ 100.880	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07					
			1	Nee				
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SISA tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01	Aard controle R Indicator: E27B/02	Aard controle R Indicator: E27B/03	Aard controle R Indicator: E27B/04	Aard controle R Indicator: E27B/05	
			1327960	€ 600.000	€ 177.024			
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10	
			1327960	€ 600.000	€ 486.066	Ja	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			030002 Provincie Friesland	PF-2023/266605	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS (code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			030002 Provincie Friesland	PF-2023/266605	Nee			
			Kopie CBS (code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			030002 Provincie Friesland	PF-2023/266605	Vergroening en afkoppelen; Kollumerpomp, Foijingsawei (6)	Nee		
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 0	€ 480.992	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1318	Verbreiden van fietspaden(aantal in Meters)	0			
EZK	F13	Eenmalige bijdrage voor het opleveren van een investeringsagenda	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen				
			Aard controle R Indicator: F13/01	Aard controle R Indicator: F13/02				
			€ 0	€ 0				
EZK	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
			SPUKIW22T2-03378311	Impulsaanpak winkelgebieden	€ 263.491	€ 547.049, - is de berekende afwijking aan meerkosten voor deelproject Westersingel (€ 511.000,- was voor de deelopgave Westersingel in het onderliggende projectplan voorzien. Er is voor € 1.058.049 uitgegeven voor deze deelopgave in 2023).	€ 1.053.964	€ 790.473
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waaraan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de inschrijving uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waaraan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de inschrijving uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
			SPUKIW22T2-03378311	€ 790.473	Nee	1	Nee	0
			Kopie beschikkingnummer	Realisatie fasering verkoop conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	

			SPUKIW22T2-03378311	Nee	De kosten voor een totale upgradring van de Westersingel zijn hoger dan eerder voorzien in de subsidie-aanvraag. Fase 1 is in 2023 uitgevoerd. Deze voortgangsrapportage voorziet in dit verband in het voorstel om de herinrichting van de Kleine Oosterstraat te schrappen ten gunste van de upgradring van de tweede fase Westersingel als belangrijk westelijk entreegebied naar de binnenstad. In 2023 is er gewerkt aan planuitwerking voor de opwaardering van de Legeweg, de Lange Oosterstraat en de uitwerking aan het beeldkwaliteitsplan. De uitvoering van de herinrichting van de Legeweg in combinatie met de Parksteeg en ook een tweede fase van de Westersingel is in 2024 gepland. Ook de Lange Oosterstraat, de Molenbuurt en de Gasthuisstraat en zijn in beeld voor uitvoering een herinrichting dit jaar. Een uitloop naar 2025 is daarbij niet onderkiesbaar. In 2025 en 2026 zijn herinrichting en opwaardering van de Diepswal en Vleesmarkt gepland. Private investeringen zijn voor een deel vast verwraagd.	Ja	Nee	
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: F28/01	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: F28/02	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: F28/03	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: F28/05	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 13.474.657	€ 269.170	€ 899.265	€ 3.471	€ 108.760	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWK (exclusief Rijk) Gemeente L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwietschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 88.102	€ 70.752	€ 0	€ 1.844.430	€ 12.779	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijvrij) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking). gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06

			€ 248.000	€ 21.438	€ 4.746	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ voor 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – kapitaalverzekering (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – levensonderhoud en kapitaalverzekeringen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverzekering	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (overig)
			Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.488	€ 0	€ 372	€ 100.632	€ 3.608
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 478	€ 0	€ 0	€ 2.250	€ 71
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 304	€ 0	€ 5	€ 12.260	€ 224
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.458	€ 0
			6 Totaal	€ 2.270	€ 0	€ 377	€ 116.600	€ 3.903
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/12	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/13	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/14	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	0	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			

		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
€ 185.232	€ 0	Ja						
SWZ	G12	Kwijtschelden publieke schulden SWZ-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
€ 0	€ 0	Ja						
SWZ	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
€ 31.164	€ 0	€ 0						
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten	Totale werkelijke berekende subsidie			Ja	
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
€ 377.249	€ 324.888							
		Activiteiten		Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
1	T.A. Nieuwbouw	€ 231.774	€ 231.774	€ 0	€ 0	€ 0		
2	B. Renovatie	€ 1.165	€ 1.165	€ 0	€ 0	€ 0		
3	C. Onderhoud	€ 51.296	€ 51.296	€ 0	€ 0	€ 0		
4	A. Aankoop	€ 9.790	€ 0	€ 9.790	€ 0	€ 0		
5	Z.C. Beheer en exploitatie	€ 30.863	€ 0	€ 30.863	€ 0	€ 0		
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportfouteur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportfouteur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
1	1042546	€ 56.575	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 56.620
		Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
1	1042546	Ja						
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
€ 57.815	€ 53.648	Ja						
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
1	Lokaal Sportakkoord	€ 39.645	€ 30.782	€ 7.929	€ 30.782	€ 0	€ 30.782	Ja
2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 272.940	€ 270.337	€ 2.603	€ 270.337	€ 0	€ 270.337	Ja
3	Teruigdringen Gezondheidszachterstanden	€ 60.992	€ 60.992	€ 0	€ 60.992	€ 0	€ 60.992	Ja
4	Kansrijke Start	€ 45.744	€ 36.595	€ 9.149	€ 36.595	€ 0	€ 36.595	Ja
5	Mentale Gezondheid	€ 21.347	€ 22.291	€ 0	€ 22.291	€ 0	€ 22.291	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 53.367	€ 54.900	€ 0	€ 54.900	€ 0	€ 54.900	Ja
7	Valpreventie	€ 157.054	€ 133.677	€ 23.377	€ 133.677	€ 0	€ 133.677	Ja
8	Leefomgeving	€ 30.496	€ 24.397	€ 6.099	€ 24.397	€ 0	€ 24.397	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 7.924	€ 15.000	€ 0	€ 15.000	€ 0	€ 15.000	Ja
10	Versterken sociale basis	€ 111.310	€ 105.526	€ 5.784	€ 105.526	€ 0	€ 105.526	Ja
11	Mantelzorg	€ 30.496	€ 27.996	€ 2.500	€ 27.996	€ 0	€ 27.996	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 30.496	€ 24.397	€ 6.099	€ 24.397	€ 0	€ 24.397	Ja
13	Wetzijn op recept	€ 16.773	€ 16.773	€ 0	€ 16.773	€ 0	€ 16.773	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 7.624	€ 7.624	€ 0	€ 7.624	€ 0	€ 7.624	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 27.141	€ 5.500	€ 5.428	€ 5.500	€ 0	€ 5.500	Ja
		Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.						
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.						
3	Teruigdringen Gezondheidszachterstanden	N.v.t.						
4	Kansrijke Start	N.v.t.						
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.						
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.						
7	Valpreventie	N.v.t.						
8	Leefomgeving	N.v.t.						
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.						
10	Versterken sociale basis	N.v.t.						
11	Mantelzorg	N.v.t.						
12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.						
13	Wetzijn op recept	N.v.t.						
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.						
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.						
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
VWS	H52	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verbruiksramingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H52/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H52/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H52/03			
		ME02-3062	€ 574.424	€ 574.424				
		Naam zwembad	Totale verening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H52/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H52/05	Aard controle R Indicator: H52/06	Aard controle D1 Indicator: H52/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H52/08	
1	Opsport Tolhuisbad	€ 467.931	€ 467.931	€ 467.931	Ja			
2	Openluchtzwembad De Sawm Sierren	€ 51.445	€ 51.445		Nee			
3	It Paradysko	€ 55.048	€ 55.048		Nee			

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 23-11-2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1,0% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.156.649,06. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

1. WMO ad. € 550.000,- aan fouten;
2. Inkoop en aanbestedingen ad € 233.515,- fouten;
3. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad € 3.464.000,- fouten;
4. Begrotingsrechtmatigheid 5 investeringskredieten < € 250.000,- ad € 535.000,- fouten.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders inzake de aanbieding van de jaarstukken voor het dienstjaar 2023;

gelet op artikel 198 van de Gemeentewet;

gelezen het advies van de financiële commissie als bedoeld in artikel 40 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad;

Besluit:

1. De bijgevoegde jaarstukken 2023 en het bijlagenboek 2023 vast te stellen.
2. Vanuit de resultaatbestemming € 1,5 miljoen te reserveren voor organisatorische knelpunten.
3. Vanuit de resultaatbestemming € 459.000 te reserveren voor projecten vanuit de samenwerkingsbegroting.
4. De reservering voor de verduurzaming maatschappelijke gebouwen en energiecompensatie maatschappelijke organisaties ad. € 1,12 miljoen te herbestemmen:
  - 4.1 Een bedrag ad. € 150.000 te reserveren voor dorpen en wijkenfonds.
  - 4.2 Een bedrag ad. € 150.000 aan te wenden voor het instellen van een reserve Dorpen en wijkenfonds.
  - 4.3 Een bedrag ad. € 225.000 te reserveren voor Regenbooggelden/LHBTIQ+.
  - 4.4 Een bedrag ad. € 50.000 te reserveren voor kleine mienskipprojecten.
  - 4.5 Een bedrag ad. € 50.000 aan te wenden voor het instellen van een reserve Kleine mienskipprojecten.
  - 4.6 Een bedrag ad. € 200.000 te reserveren voor de Tijdelijke subsidieregeling Duurzaamheidsmaatregelen maatschappelijke organisaties
  - 4.7 Het resterende bedrag ad. € 388.000 terug te laten vloeien naar de Algemene Reserve.
  - 4.8 De regeling energiecompensatie maatschappelijke organisaties met terugwerkende kracht te beëindigen per 1 januari 2024.
5. Vanuit de resultaatbestemming € 11.000 te reserveren voor de rekenkamercommissie.
6. Vanuit de resultaatbestemming € 161.000 renteschommelingen wethouderspensioen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wethouderspensioen.
7. Vanuit de resultaatsbestemming € 118.000 te reserveren voor de huisvesting gemeentekantoor.
8. Vanuit de resultaatsbestemming € 80.000 te reserveren voor NPLG.
9. Vanuit de resultaatsbestemming € 1.000.000 te reserveren voor grondbeleid.
10. Vanuit de resultaatbestemming € 110.000 te reserveren voor project verhogen financieel inzicht.
11. Een bedrag van € 2,70 miljoen te storten in de Algemene reserve ter dekking van risico's.
12. Het saldo van de jaarrekening 2023 na bestemming van € 4,51 miljoen te storten in de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân, gehouden op **Fout! Onbekende naam voor documenteigenschap.**

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

mr. J.G. Kramer